

**บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม :
กรณีศึกษา อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่**

นางสาววันทนีย์ คงทอง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

**The Roles and Political Participation of Islamic Leaders: A Case Study of
Muang Krabi District, Krabi Province**

Miss. Wanthanee Kongthong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Tamashiro Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม :
กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
ชื่อและนามสกุล นางสาววันทนีย์ คงทอง
วิชาเอก การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

Khajonsak Sittih

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ)

ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา)

ดร.วนัส ปิยะกุลชัยเดช

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนัส ปิยะกุลชัยเดช)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษา
อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ผู้ศึกษา นางสาววันทนีย์ คงทอง **รหัสนักศึกษา** 2628001188 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขจรศักดิ์ สิทธิ **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการกล่อมเกลாதงการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ (2) ศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำทางศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

การศึกษานี้เป็นการวิจัยผสานวิธี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น คณะกรรมการอิสลาม และครูผู้สอนศาสนาจากมัสยิดต่างๆ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวน 200 คนเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนอกจากนี้ ยังมีกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำศาสนาอิสลาม และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านกิจกรรมพรรคการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม และด้านการติดตามประเด็นสาธารณะอยู่ในระดับสูงทุกด้าน การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามผ่านสื่อต่าง ๆ มีการใช้สื่อทางสังคมรูปแบบใหม่ การรับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และมีการพบปะพูดคุยในรูปแบบเผชิญหน้า ในลักษณะกลุ่ม 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่าบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของพรรคการเมือง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวไม่ถือว่าขัดต่อหลักการทางศาสนา เพราะศาสนาอิสลามไม่ได้แบ่งแยกกระหว่างการเมืองกับศาสนาออกจากกันอย่างเด็ดขาด สำหรับกระบวนการกล่อมเกลาทงการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในรูปแบบอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ การกล่อมเกลาทง (1) ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด มีการสอนเด็กและเยาวชนมุสลิมตั้งแต่อายุ 6-15 ปี สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง (2) การประชุมประจำเดือนของชมรมผู้นำศาสนาอิสลาม อำเภอเมืองกระบี่ ทุกวันที่ 10 ของเดือน (3) กิจกรรมงานเมาวัลดีกลางจังหวัดกระบี่ มีการจัดต่อเนื่องทุกปี โดยเป็นกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2523 ถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลายาวนานกว่า 40 ปี (4) การเผยแพร่ความคิดผ่านสถานีวิทยุของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ โดยมีการออกอากาศทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการสร้างการกล่อมเกลาทงการเมืองผ่านกลไกการสื่อสารในรูปแบบที่สำคัญและปรากฏเด่นชัด

คำสำคัญ บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาอิสลาม อำเภอเมืองกระบี่ การเมืองและศาสนา

Independent Study title: The Roles and Political Participation of Islamic Leaders: A Case Study of Muang Krabi District, Krabi Province

Author: Miss Wanthanee Kongthong; **ID:** 2628001188; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor: Dr. Kajornsak Sitti, Assistant Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the political socialization process of Islamic leaders in Muang Krabi District, Krabi Province, and (2) to study the roles and political participation of Islamic leaders in Muang Krabi District, Krabi Province.

Both quantitative and qualitative research were conducted in this study, in which there were two sample groups. The quantitative sample group of 200 Islamic leaders, consisting of Imams, Koteb, Bilan, the Islamic Committee, and Mullahs from various mosques in Muang Krabi District, Krabi Province. Questionnaires were used as a research tool to obtain data. The data was analyzed by percentage, average, and standard deviation. In addition, qualitative sample group of 15 Islamic leaders and related people were interviewed using in-depth interviews and descriptive analysis.

The results showed that the roles and political participation in democratic governance, especially in the aspect of electoral rights, political party activities of Islamic leaders and monitoring public issues were high in all aspects. There were many channels of political perception of Islamic leaders, such as the social media, satellite television and face-to-face group discussions (five to six times per week). Moreover, the research found that the roles and political participation of Islamic leaders included participating in political activities, being a member of a political party and participating in political party activities. Those activities were not considered to be against religious principles because Islam did not clearly distinguish between politics and religion. The main patterns of Islamic leaders' political socialization process were following: (1) An Islamic religious and ethical training center at the mosque, where Muslim children and youth aged 6–15 were taught for at least 5 hours per week. (2) Monthly meeting of the Islamic Leaders' Club in Mueang Krabi District was held every 10th day of the month. (3) The Maulid Festival in Krabi has been organized every year since 1980 to the present for more than 40 years. (4) The Islamic Committee of Krabi disseminated ideas via a radio station that broadcasted 24 hours a day, creating a political socialization process through an important communication mechanism.

Keywords: Roles and Participation of Islamic Leaders, Muang Krabi District, Politics and Religion

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กรุณาให้คำแนะนำ กำกับ ดูแล เสียสละเวลาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และติดตามการศึกษา ค้นคว้าอิสระของผู้ศึกษาด้วยดีตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาร่วมตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการทำค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ขอขอบคุณ นายพนพล ไบบาว หัวหน้าหน่วยสอบที่ 49 ของสมาคมครูสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่คอยให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ประสานผู้นำศาสนาอิสลาม ในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา ทดลองทำแบบสอบถาม (Try out) จนประสบความสำเร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 (COVID-19) และขอขอบคุณ นางกรวิกา ปานบุตร เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ และประสานขอความร่วมมือผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เข้าร่วมตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลภาคสนามสำหรับการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

อนึ่ง ผู้ศึกษาหวังว่า สารนิพนธ์เล่มจะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนทำให้ผลงานสารนิพนธ์เล่มนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบิดา-มารดา นางสาวประภัสสร เองจ้วน นางสาวจิรกาล จิบโจง นางสาวอารีรัตน์ ทองน่ม และเพื่อน ๆ ที่คอยอยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจที่ดีเสมอมา สำหรับข้อบกพร่องใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้ศึกษาขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะน้อมรับฟังความคิดเห็น คำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการวิจัยต่อไป

นางสาววันทนีย์ คงทอง

สิงหาคม 2564

สารบัญ

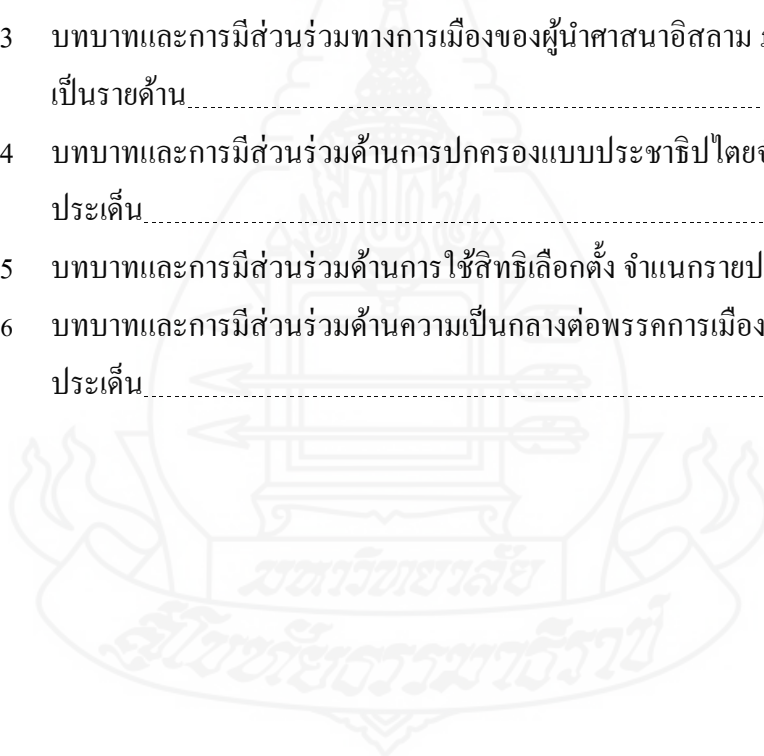
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
กรอบแนวคิดในการศึกษา	4
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	17
แนวคิด ทฤษฎี ความรู้เบื้องต้นและหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม	28
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานการเมือง	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมือง	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	44
ข้อมูลพื้นที่ในการศึกษา	44
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	70
ปัจจัยแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม.....	72
ปัญหาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่.....	86
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการศึกษา	102
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	116
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	117
ข รายชื่อมัชยิดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่.....	119
ค สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์.....	123
ง รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	125
จ ภาพประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	127
ฉ เครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา.....	135
ประวัติผู้ศึกษา	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ตารางศาสนิกชน จำแนกตามศาสนา พ.ศ.2551 2554 2557 และ 2561	2
ตารางที่ 3.1 รายชื่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่	45
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนผู้นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่	48
ตารางที่ 3.3 ข้อมูลทะเบียนศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พื้นที่อำเภอเมือง กระบี่ จังหวัดกระบี่	50
ตารางที่ 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 4.2 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ภาพรวมของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 4.3 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ภาพรวมจำแนก เป็นรายด้าน	76
ตารางที่ 4.4 บทบาทและการมีส่วนร่วมด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยจำแนกราย ประเด็น	78
ตารางที่ 4.5 บทบาทและการมีส่วนร่วมด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกรายประเด็น	81
ตารางที่ 4.6 บทบาทและการมีส่วนร่วมด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง จำแนกราย ประเด็น	84

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำศาสนาอิสลาม กรณีศึกษา อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่.....	4
ภาพที่ 3.2 โครงสร้างการบริหารงานด้านกิจการที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศไทย.....	30
ภาพที่ 2.2 ตัวแบบการอบรมกลุ่มเยาวชนทางการเมืองของสังคม.....	36
ภาพที่ 3.2 โครงสร้างการบริหารสำนักงาน กอจ.กระบี่.....	49

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนายูดาห์ ทั้ง 3 ศาสนานี้ล้วนแล้วแต่มีต้นกำเนิดมาจากที่เดียวกัน คือ เยรูซาเล็ม ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศอิสราเอล ได้รับการขนานนามว่าเป็น "นครศักดิ์สิทธิ์" ศาสนาเหล่านี้เป็นศาสนาที่มีความสำคัญของโลก ซึ่งในปัจจุบันศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากเป็นอันดับสองของโลก ตามหลังศาสนาคริสต์ที่มีผู้นับถือมากที่สุด อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปหากแนวโน้มด้านประชากรยังคงดำเนินต่อไปเช่นในปัจจุบัน ผลการศึกษาของ Pew Research Center ในสหรัฐฯ บ่งชี้ว่า ภายในปี 2070 อิสลามจะก้าวขึ้นเป็นศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในโลก (บีบีซี นิวส์, 2560) ศาสนาอิสลามมีศาสดาชื่อ ศาสดานบีมุฮัมมัด เป็นบุคคลที่พระเจ้าอัลลอฮ์ ทรงเลือกให้ทำหน้าที่ประกาศศาสนา และเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติศาสนกิจตามคำสอนของพระองค์ โดยมีคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นคัมภีร์ที่ถือว่าเป็นวจาของพระเจ้าอัลลอฮ์ ที่ได้ประทานแก่มลาอิกะฮ์ผ่านทางท่านศาสดานบีมุฮัมมัด ซึ่งมีหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม แบ่งไว้ 3 หมวดสำคัญ ดังนี้ 1. หลักการศรัทธา 2. หลักจริยธรรม และ 3. หลักการปฏิบัติ การเข้าใจ และยอมรับแก่นต่อศาสนาอิสลาม ถือเป็นการนำทางที่ยิ่งใหญ่จากองค์อัลลอฮ์ เพราะอิสลามนั้นเป็นศาสนาที่บริสุทธิ์ สมบูรณ์ และความสมบูรณ์ของอิสลามไม่สามารถที่จะอธิบายได้ เพราะศาสนาอิสลามครอบคลุมทุกอย่าง ในการดำเนินชีวิตทั้งครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง ปกครอง และอื่น ๆ

ในบรรดาศาสนาที่สำคัญของโลก จะเห็นได้ว่าไม่มีบทบัญญัติของศาสนาใดที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เท่ากับศาสนาอิสลาม เพราะศาสนาอิสลามนี้ได้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ผ่านพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ เช่น พิธีอากีเกาะฮ์ คือ พิธีการ โกนผมไฟของเด็กแรกเกิด พิธีเข้าสู่หนัด คือ การเข้าพิธีรับหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศชายตามข้อกำหนดในศาสนาอิสลาม พิธีการปฏิบัติตนเป็นมุสลิม คือ การประกาศตนว่ามีความศรัทธาในศาสนาอิสลามและพร้อมจะปฏิบัติตามหลักศาสนา พิธีละหมาด คือ การนมัสการพระเจ้า อันเป็นศาสนกิจอย่างหนึ่งในศาสนาอิสลาม เพื่อแสดงถึงความเคารพสักการะ ความขอบคุณ และความภักดีต่ออัลลอฮ์ วันละ 5 เวลา พิธีการถือศีลอด คือ การอดอาหารและเครื่องดื่ม และงดการร่วมประเวณี ในช่วงเดือนรอมะฎอนของทุกปี พิธีการจ่ายซะกาต คือ การบริจาค

ทรัพย์สินส่วนเกิน ซึ่งมุสลิมต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเมื่อครบรอบปี พิชัยัญญ์ คือ การเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจที่มักกะฮ์ พิชัย คือ การจัดการศพแบบเรียบง่าย ตามศาสนบัญญัติด้วยวิธีการฝัง เป็นต้น จากตัวอย่างที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับศาสนาจนไม่สามารถจะแยกออกได้ เพราะฉะนั้นการที่เข้าใจถึงสภาพทางสังคม วัฒนธรรม ขนบประเพณี ตลอดจนความเชื่อถือของชาวไทยมุสลิม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงหลักของศาสนาอิสลามเสียก่อน มิฉะนั้นแล้วอาจแปลความหมายบางอย่างผิดพลาดไป หรืออาจทำความเข้าใจเรื่องราวบางอย่างไปเร็วเกินไปได้ (ขจิตกัย บุรุษพัฒน์, 2519, น. 115) ชุมชนทางสังคมศาสนาอิสลามไม่มีเขตแดนทางภูมิศาสตร์ อิสลามทุกคนบนโลกใบนี้รักพระเจ้าองค์อัลลอฮ์ รักพระเจ้าผู้สร้าง จึงทำให้พวกเขาเหล่านั้นรักกัน ในหมู่พี่น้องมุสลิมทำให้การดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมในสังคมถูกห้ามปรามการรังเกียจ ห้ามปรามความโกรธแค้น หรือสิ่งทีนำมาซึ่งความแตกแยกและทะเลาะวิวาท

ประเทศไทยมีศาสนาที่ทางราชการรับรองไว้ ๕ ศาสนา คือ พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2561, น. 2) โดยประเทศไทยมีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากเป็นอันดับสองของประเทศ ดังตารางศาสนิกชน จำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2551 2554 2557 และ 2561 (หน่วย: คน) รายละเอียดตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ตารางศาสนิกชน จำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2551 2554 2557 และ 2561

ตารางจำนวนศาสนิกชน จำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2551 2554 2557 และ 2561(หน่วย: คน)				
ศาสนา	2551	2554	2557	2561
พุทธ	50,899,643	53,057,782	53,650,541	63,299,193
อิสลาม	2,910,358	2,559,744	2,389,757	3,639,232
คริสต์	511,511	409,110	617,492	767,624

ที่มา: การสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. 2561 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.).

หลักธรรมในศาสนาอิสลามมุ่งให้ชาวมุสลิมเป็นผู้ยึดมั่นและเคร่งครัดต่อหลักธรรมของศาสนาอิสลามในศาสนาอิสลามได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามถือได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากพระเจ้า ซึ่งเปรียบได้ว่าเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากพระเจ้าผ่านการคัดเลือกจากสมาชิกที่นับถือศาสนาอิสลามจึงต้องเชื่อฟังผู้นำที่ได้รับเลือกเหล่านี้ และต้องเชื่อฟังผู้นำเหล่านั้นในหนทางที่กิจการที่ชาวมุสลิมปฏิบัติต่อผู้นำจะได้รับความเกลียดชังจากพระเจ้าซึ่งเป็นบาป (อุทัย หิรัญโต, 2521, น. 115-127 อ้างถึงใน ทรอตล มินโต, 2552, น. 36-37) ประกอบกับจังหวัดกระบี่ เป็นจังหวัดภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามันที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 39.40 (สำนักงานจังหวัดกระบี่, 2564, น. 4) ทำให้มีมัสยิดเป็นจำนวนมากถึง 215 มัสยิด กระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองกระบี่ มีมัสยิดมากที่สุดในเขตจังหวัด รวมทั้งสิ้น 60 มัสยิด ซึ่งประเทศไทยมีจำนวนมัสยิดที่จดทะเบียนจัดตั้ง รวมทั้งสิ้น 3,997 มัสยิด (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, 2562) แต่ละมัสยิดมีผู้นำทางศาสนาอิสลาม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของชาวมุสลิมทั้งหลาย

ในสังคม ย่อมมีตำแหน่งหน้าที่การงาน (position) มากมาย ซึ่งผู้นำ 1 คน มิได้ดำรงตำแหน่งเพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้น แต่ละคนยังเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาอย่างมีระเบียบแบบแผน หรือเป็นกลุ่มที่เป็นกันเองก็ได้ ในกลุ่มหนึ่ง ๆ ย่อมมีตำแหน่งสำหรับสมาชิกแต่ละคนสำหรับกลุ่มนั้น เมื่อเป็นสมาชิกหลายกลุ่มก็ย่อมดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่ง และแต่ละตำแหน่งย่อมมีหน้าที่ปฏิบัติสำหรับตำแหน่งนั้น นั่นคือ บทบาท (role) หน้าที่ปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับตำแหน่ง แต่ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตว่าตำแหน่งเหมือนกัน เมื่อมีต่างบุคคลมาดำรงตำแหน่งนั้น การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง หรือบทบาทของแต่ละคนนั้น ไม่เหมือนกัน จึงทำให้เราเห็นความแตกต่างของแต่ละคน (ไวยรัช เจียมบรรจง, 2523, น. 108)

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่” เพราะกระบี่เป็นจังหวัดที่มีชาวมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามมากเป็นอันดับ 2 ร้อยละ 39.40 (สำนักงานจังหวัดกระบี่, 2564, น. 4) ตามหลังศาสนาพุทธที่มีผู้นับถือศาสนามากที่สุดในจังหวัดกระบี่ นอกจากนี้ ยังมีผู้นำศาสนาอิสลามที่มีความเข้มแข็ง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทสำคัญทางสังคมตามวิถีชาวมุสลิม ทำให้ต้องการทราบบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามที่ผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามเหล่านั้น ในเขตอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เนื่องจากเป็นอำเภอที่โดดเด่น มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากที่สุดของจังหวัด เป็นศูนย์รวมของสถานที่ตั้งของทางราชการสำคัญของจังหวัด และเป็นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการกำกับ ดูแลชาวมุสลิมทั่วทั้งจังหวัดกระบี่ จึงเลือกใช้พื้นที่อำเภอเมืองกระบี่

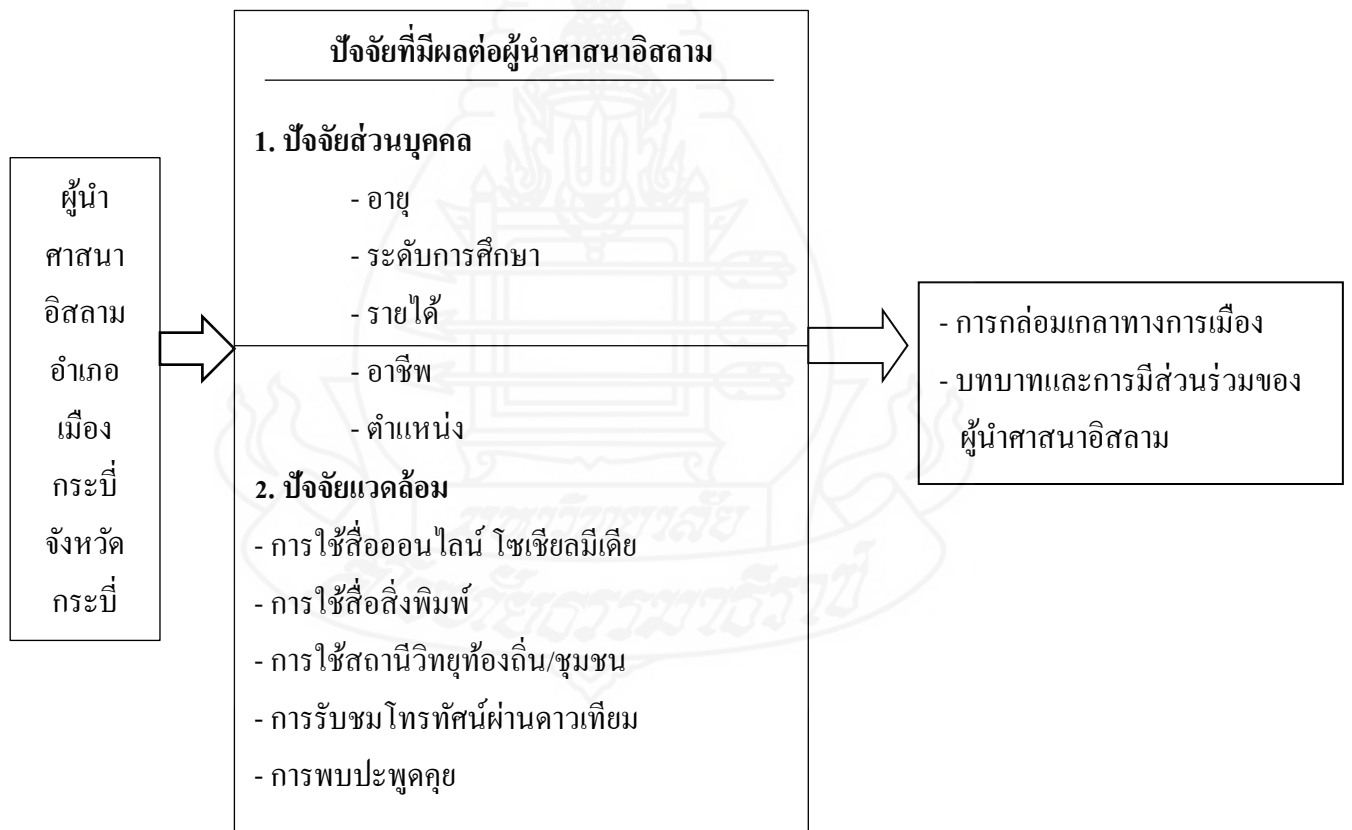
ในการทำการศึกษาครั้งนี้ ทั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจนำไปศึกษา นำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเมืองของประเทศในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

2.2 เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำทางศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

3. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม กรณีศึกษา อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

4. สมมติฐานในการศึกษา

4.1 กระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม มีผลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย

4.2 กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม มีผลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

4.3 กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม มีผลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง

5. ขอบเขตในการศึกษา

การวิจัยเรื่องบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มประชากรที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลาม ซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ครูสอนศาสนาอิสลามมัธยมต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 60 มัธยม และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ (เขตอำเภอเมืองกระบี่) รวมจำนวนทั้งสิ้น 200 คน ซึ่งมาจากผู้นำศาสนาอิสลามมัธยมต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 180 คน ผู้นำศาสนาจากคณะกรรมการอิสลาม เขตอำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 9 คน ครูสอนศาสนาอิสลามจากมัธยมต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 11 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนผู้นำศาสนาอิสลามดังกล่าว และตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน โดยเลือกศึกษาวิจัยผู้นำศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมืองกระบี่ เพราะเป็นอำเภอที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากที่สุดในจังหวัดกระบี่ เป็นสถานที่ตั้งของส่วนราชการสำคัญในจังหวัดกระบี่ และเป็นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการกำกับ ดูแล ชวามุสลิมทั่วทั้งจังหวัดกระบี่ จึงเลือกใช้พื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ ในการศึกษาครั้งนี้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การร่วมกิจกรรมและการแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ในฐานะประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของประเทศ เช่น การร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

และการพูดคุยถกเถียงทางการเมืองกับบุคคลทั่วไปหรือนักการเมือง ซึ่งเป็นไปตามกรอบกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศที่มีรูปแบบการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

6.2 การกล่อมเกลாதองการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ถูกถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทศนคติ บรรทัดฐาน ค่านิยม และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองให้คล้องกับวัฒนธรรมการเมืองของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก ซึ่งนำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกในสังคมนั้นต่อไป

6.3 ผู้นำศาสนาอิสลาม หมายถึง อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ครูสอนศาสนาอิสลามมัสยิดต่าง ๆ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

6.4 อิหม่าม หมายถึง ผู้นำศาสนาอิสลามประจำมัสยิด เป็นประธานคณะกรรมการมัสยิด มัสยิดละ 1 คน ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

6.5 คอเต็บ หมายถึง ผู้แสดงธรรมประจำมัสยิด มัสยิดละ 1 คน ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

6.6 บิหลั่น หมายถึง ผู้ประกาศเชิญชวนให้มุสลิมปฏิบัติศาสนกิจตามเวลา มัสยิดละ 1 คนในพื้นที่เขตอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

6.7 คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หมายถึง บุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งได้รับการคัดเลือก แต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ในจังหวัดที่มีราษฎรนับถือศาสนาอิสลามและมีมัสยิดตามมาตรา 13 ไม่น้อยกว่าสามมัสยิด ให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยประกาศให้จังหวัด มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสามสิบคน ซึ่งจังหวัดกระบี่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 9 คน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมือง ที่มีผลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

7.2 ทำให้ทราบถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำทางศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

7.3 ผลการศึกษา เป็นประโยชน์ต่อผู้นำศาสนาอิสลามทั่วประเทศสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ต่อยอด การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองตามวิถีชาวมุสลิม ให้มีความสอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยครั้งนี้ โดยจัดแบ่งแนวทางในการศึกษา ออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ได้แก่
 - 4.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
 - 4.2 หลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
 - 4.3 ความรู้เกี่ยวกับผู้นำทางศาสนาอิสลาม
 - 4.4 ความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองและอุดมการณ์ตามหลักธรรมศาสนาอิสลาม
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมือง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธราตล มินโต (2552) ศึกษาเรื่องบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม และความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ทางการเมืองกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มประชากรที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามซึ่งประกอบด้วยกรรมการมัสยิดและครูสอนศาสนา จำนวน 200 คน ทั้งเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยลักษณะพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษา มีมัสยิดจำนวน 11 มัสยิด มีประชากรชาวมุสลิมอพยพเข้ามาอาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 100 กว่าปี เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วยข้อมูลทางด้านเอกสารและแบบสอบถามที่ใช้สำหรับให้ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่าผู้นำศาสนาอิสลามเขต

ประเวศกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 51 ถึง 60 ปี จะมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าอายุในช่วงอื่น ๆ โดยประกอบอาชีพค้าขาย จะมีบทบาทและการมีส่วนร่วมมากรองลงมาคืออาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเมื่อได้เข้าสังกัดพรรคการเมืองแล้ว จะเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมโดยการแนะนำพรรคการเมืองที่สังกัดให้ผู้อื่นทราบ และเป็นหัวคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ตนสังกัด ได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมืองทั้งในช่วงก่อนและหลังที่มีกิจกรรมการเลือกตั้ง โดยมีการเชิญผู้แทนพรรคมาพูดคุยปราศรัยภายในชุมชนและร่วมจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชน บังคับแวดล้อมเกี่ยวกับการรับรู้ทางการเมืองส่วนใหญ่มาจากการรับชมโทรทัศน์ การพบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือเป็นนักการเมือง มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร คือ พรรคการเมืองมีนโยบายไม่ชัดเจนในการเข้ามาพัฒนาหรือช่วยเหลือชุมชน ขาดความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน ไม่สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และเสนอว่าศาสนากับการเมืองควรแยกออกจากกัน

จากงานวิจัยดังกล่าว เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก ส่งผลทำให้มีมัสยิดจำนวนน้อย (11 มัสยิด) ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปในพื้นที่ที่มีมัสยิดจำนวนมากขึ้น โดยเลือกศึกษาผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีใครได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในเรื่องนี้มาก่อนเพราะส่วนใหญ่แล้วเมื่อพูดถึงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ทุกคนก็มักจะเลือกทำงานวิจัยและนึกถึงพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทยที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากเป็นอันดับแรก แต่สำหรับผู้ศึกษาคิดว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยมทางการเมือง และสภาพแวดล้อมของชาวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดกระบี่ มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกับชาวมุสลิมในพื้นที่ชายแดนใต้ และชาวมุสลิมในภูมิภาคอื่น ๆ อีกทั้งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อต้องการให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้นำศาสนาอิสลาม โดยเชื่อมโยงกับบริบทของสังคม จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ศุภชัย บุญฤทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำศาสนาอิสลามในเขตชุมชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา ชุมชนวัง โสม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำศาสนาอิสลาม ระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร รวมถึงศึกษาระดับความ โน้มเอียงของประชาชนที่มีต่อผู้นำศาสนาอิสลาม งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นประชาชนวัง โสม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน

โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 30 ปีมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ประมาณ 3000 ถึง 6,000 บาทต่อเดือน มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากการชมโทรทัศน์ การพบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป และจากวิทยุกระจายเสียง ซึ่งบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ชุมชนวังโสม เขตบางกะปิ นั้น ผู้นำศาสนาอิสลามเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชนและมีความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ผู้นำศาสนามีบทบาทมากในการทำให้ประชาชนในชุมชนไปเลือกตั้ง โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้นำศาสนาเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือเชื่อฟัง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับความโน้มเอียงของประชาชนคล้อยตามผู้นำศาสนาอิสลามอันเป็นผลต่อการเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำศาสนาจึงควรวางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้งทุกครั้ง

การวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ที่เน้นข้อมูลวิจัยเชิงตัวเลข มาช่วยในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพียงอย่างเดียว อีกทั้งเป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการศึกษาโดยเลือกใช้กลุ่มประชากรในระดับชุมชนและมีหน่วยการเลือกตั้งอยู่ในระดับท้องถิ่น การที่กลุ่มประชากรอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ ย่อมมีจำนวนประชากรชาวมุสลิมไม่มากเทียบเท่ากับพื้นที่ในจังหวัดภาคใต้ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งบริบทและสภาพแวดล้อมของชาวมุสลิมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (เมืองหลวงของประเทศ) ย่อมมีบริบทและสภาพแวดล้อมแตกต่างกับประชากรชาวมุสลิมในพื้นที่ในจังหวัดภาคใต้ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดของประเทศ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกใช้กลุ่มประชากรมุสลิมในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เป็นชาวมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามันมาใช้ในการศึกษา ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจงานวิจัยดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งในการทบทวนวรรณกรรม เพื่อใช้สนับสนุนข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ต่อไป

อาตือนัน มะคอแซ และอับดุลเลาะ ยูโซะ (2559, น.181) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจง ต่อผู้นำศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น คณะกรรมการประจำมัสยิด) จำนวน 60 คน จาก 12 อำเภอ ในเขตจังหวัดปัตตานี

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี สรุปลงได้ดังนี้ ผู้นำศาสนาอิสลามแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการเมืองด้วยการพูด และ วิพากษ์วิจารณ์เรื่องการเมือง สละทรัพย์ยกวัตถุ สละแรงกายทำกิจกรรมพัฒนาบางอย่าง ตัดสินใจ บางเรื่องร่วมกันกับเจ้าหน้าที่รัฐ ประสานความร่วมมือกันกับหน่วยงานของรัฐให้คำปรึกษาข้อมูล ข่าวสาร รับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ปรึกษาหารือร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตชุมชนรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่น และประเทศชาติ เช่น ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารนโยบายของรัฐหรือจากทางการให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เข้าร่วมฟังปราศรัยในการหาเสียงรณรงค์ให้ประชาชน หลีกเลี่ยงการขายสิทธิก่อนเลือกตั้ง และร่วมประชุมหรือตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน เป็นต้น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าผู้นำศาสนาเปรียบเสมือนผู้ส่งข่าวสารให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารจากทางรัฐบาลหรือหน่วยงาน ที่ต้องการให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามหรือได้เข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่

การวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เป็นการศึกษาในรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และคณะกรรมการประจำมัสยิด ในเขตจังหวัดปัตตานี ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดนับถือศาสนาอิสลาม โดยเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ อีกทั้งยังมีสถานการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจึงมุ่งให้ความสำคัญเข้ามาบริหารจัดการดูแลในพื้นที่มากเป็นพิเศษ งานวิจัยเล่มดังกล่าวยังไม่ได้มีการศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่มีตำแหน่งสำคัญ ๆ ของจังหวัดร่วมด้วย ซึ่งก็คือ ตำแหน่งประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตำแหน่งกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นต้น เพราะตำแหน่งในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในงานด้านศาสนาของจังหวัด ภายใต้ พ.ร.บ.การบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม ฉบับปี พ.ศ.2540 มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และเสนอความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และกำกับดูแลตรวจตราการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในจังหวัด และอื่น ๆ ในด้านศาสนา จึงเป็นเหตุผลที่ผู้ศึกษาเลือกศึกษาค้นคว้าบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เพิ่มเติมต่อไป อีกทั้งนำผลวิจัยนี้มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการทบทวนวรรณกรรม และในการสนับสนุนผลการศึกษาในครั้งนี้

ชวลิตธำรง โกฏิตระกูล (2533) ศึกษาเรื่อง ผู้นำศาสนาอิสลามกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เขตหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ พระโขนง ซึ่งเป็นชุมชนที่มีอิสลามหนาแน่น 4 เขตของกรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ทำให้คนในชุมชนออกไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอิทธิพลของผู้นำศาสนาอิสลามที่ทำให้คนในชุมชน ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามมีผลต่อการตัดสินใจของคนในชุมชนให้เคลื่อนย้ายตามผู้นำศาสนาอิสลามมากน้อยเพียงใด งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 แบบคือการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยภาคสนามโดยศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลาม อาทิ อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการมัสยิด โดยเครื่องมือในการศึกษาเป็นแบบสอบถามจำนวน 124 ฉบับ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งอิหม่ามมีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนามากกว่า 10 ปี ทำให้ผู้นำศาสนาส่วนมากเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน คนในชุมชนจึงได้ให้ความร่วมมือกับผู้นำศาสนาเป็นอย่างดี ผู้นำศาสนาอิสลามจึงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในชุมชนมุสลิมเป็นอย่างมาก ในการไปลงคะแนนเลือกตั้งตามที่ผู้นำศาสนาเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งผู้นำศาสนาส่วนใหญ่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคการเมืองต่าง ๆ โดยพรรคการเมืองจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือมัสยิด และทำประโยชน์ให้กับชุมชน ผู้นำศาสนาก็จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นการตอบแทน โดยมีความเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา ผู้นำศาสนามีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ และติดตามข่าวการหาเสียงเลือกตั้งจากข่าววิทยุ โทรทัศน์ และการประชาสัมพันธ์หาเสียงในชุมชน และนำปัญหาในชุมชนไปร่วมปรึกษากับผู้แทนในชุมชนของตน จึงได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนตามที่ผู้นำศาสนาเห็นสมควร

การวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีอิทธิพลอย่างสูงในการยอมรับและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนอิสลาม เขตหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ พระโขนงซึ่งผู้ศึกษาสนใจในรูปแบบการวิจัยในงานชิ้นนี้ เพราะได้ดำเนินการวิจัยในรูปแบบงานวิจัยผสมวิธีเช่นเดียวกับผู้ศึกษา ประกอบกับงานวิจัยเล่มนี้ได้มีการศึกษามาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว ย่อมส่งผลให้ผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าแรงจูงใจหรือสื่อที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความล้าหลัง ไม่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันที่เทคโนโลยีการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายและทั่วถึงทุกระดับ ดังนั้น ดิฉันจึงเลือกนำงานวิจัยเล่มนี้มาใช้ในการทบทวนวรรณกรรม และนำผลวิจัยนี้มาใช้ในการสนับสนุนการศึกษายบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.1 ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาทไว้ว่า [บทบาท] น. การทำตามบท, การร่ำตามบท, โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู.

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2516, น. 2-30) ได้อธิบายคำว่า “บทบาท” ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาว่า “บทบาท” (Role) โดยทั่วไปอาจพิจารณาความหมายได้ 2 นัย คือ นัยแรกพิจารณาในด้านโครงสร้างสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติ และกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น อีกนัยหนึ่งพิจารณาในด้านการแสดงบทบาท หรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social Interaction) อีกนัยหนึ่ง บทบาท หมายถึง แบบแผนการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ ซึ่งพฤติกรรมของเขากลายเป็นแนวทางปฏิบัติทางสังคม ดังนั้น สังคมจึงต้องมีการวางรูปแบบของบทบาทที่ควรจะเป็นเอาไว้ เมื่อสถานภาพเป็นที่รวมแห่งสิทธิและหน้าที่แล้ว บทบาทก็เป็นลักษณะที่เคลื่อนไหว (Dynamic) ของสถานภาพ คือการใช้สิทธิและหน้าที่ให้บังเกิดผลนั้น คือ สถานภาพแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้น

สุรางค์ จันทน์เอม (2529, น. 19) บทบาท คือ สิ่งที่บุคคลในสถานภาพหนึ่ง ๆ พึงกระทำตามสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับ เช่น บทบาทของนายกรัฐมนตรี บทบาทของรัฐมนตรี บทบาทของผู้เป็นบิดามารดา บทบาทที่แสดงออกมาจะเหมาะสมหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ ความพอใจในตำแหน่งที่ได้รับ และสถานภาพของจิตใจของผู้นั้นด้วย บทบาทเป็นแนวความคิดทางจิตวิทยาสังคม จึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงาน

2.2 บทบาททางสังคม (social roles)

แซนเดน Zanden (1996, pp. 43-45) อ้างถึงใน สุพิศวง ธรรมพันทา (2543, น. 37) อธิบายว่า บทบาทเป็นการปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ ฯลฯ บทบาทของบุคคลย่อมเป็นไปตามสถานภาพของบุคคลนั้น (roles acquired by status) บทบาทมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ตามบรรทัดฐานทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

2.3 ความสำคัญของบทบาท

แซนเดน Zanden (1996, pp. 43-45) อ้างถึงใน สุพิศวง ธรรมพันทา (2543, น. 37) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบทบาทไว้ ดังนี้

2.3.1 บทบาทเป็นหน้าที่และเป็นการแสดงออกของบุคคลตามความคิดหรือความคาดหวังเมื่ออยู่ใต้สถานการณ์ทางสังคมหนึ่ง โดยยึดถือฐานะและหน้าที่ทางสังคมที่กำหนดไว้ใน

บรรทัดฐานเป็นรากฐานตัดสินความถูกต้องและความสมควรของบทบาทนั้น บุคคลจึงตัดสินใจแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้นเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เช่น สังคมกำหนดบทบาทของผู้ใหญ่ต้องดูแลช่วยเหลือผู้เยาว์ และผู้เยาว์ต้องเชื่อฟังและนับถือผู้ใหญ่

2.3.2 บุคคลปฏิบัติตามบทบาททางสังคมตามที่ระบุไว้ในบรรทัดฐาน ระบบความสัมพันธ์ต่อกันจะเป็นแนวทางเดียวกัน เกิดความเป็นระเบียบและความสงบภายในสังคม บุคคลที่ฝ่าฝืนต้องได้รับการลงโทษ บุคคลที่ทำตามบทบาทที่คาดหวัง ต้องได้รับการยอมรับและการส่งเสริมจากสังคม บุคคลจึงสามารถอยู่รวมกลุ่มได้ด้วยดี เช่น สามีหรือภรรยาที่นอกใจต่อกันย่อมได้รับการติฉินนินทา ทั้งมีชีวิตคู่ที่ปราศจากความสุขสงบ

2.4 ลักษณะของบทบาททางสังคม

สงวนศรี วิรัชชัย (2527, น. 23-24) ได้กล่าวว่า ถ้าจะพิจารณาลักษณะของบทบาทตามที่ปรากฏอยู่ในสังคมให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบว่ามียุทธศาสตร์หลายลักษณะ ดังนี้

2.4.1 **บทบาทตามที่กำหนด** (prescribed roles) หมายถึงบทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมกลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่า พ่อ-แม่ ต้องอบรมเลี้ยงดูลูก ๆ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

2.4.2 **บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง** (expected roles) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่น (ผู้เกี่ยวข้อง) คาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับร้คาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดก็ได้ เพราะบางคนอาจมีการคาดหวังมากหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ

2.4.3 **บทบาทตามอุดมคติของผู้อยู่ในตำแหน่ง** (Subjective role) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิด และเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่า ตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาแต่ไม่ต้องใส่ใจปัญหาของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บทบาทของบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนดและอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้รับคาดหวัง

2.4.4 **บทบาทที่ปฏิบัติจริง** (enacted roles) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตามการคาดหวังของผู้อื่น ทั้ง ๆ ที่บทบาทนี้ไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตนก็ได้

2.4.5 **บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้** (perceived roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้ทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่ง โดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมี

เลือกรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ โดยอิทธิพลจากประสบการณ์และสถานการณ์หลายอย่าง ดังนั้น เมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแซนเดน Zanden (1996, pp. 43-45) อ้างถึงในสุพิศวง ธรรมพันทา (2543, น. 37-38) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทไว้ ดังนี้

1) บทบาททางสังคมย่อมมีลักษณะเป็นบทบาทสัมพันธ์หรือคู่บทบาทเสมอ กล่าวคือพบการแสดงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับอีกบทบาทหนึ่งเสมอ ดังเช่น พ่อแม่มีบทบาทสัมพันธ์กับลูก บทบาทของพ่อแม่ต้องเลี้ยงดูอบรมลูกให้เติบโตและมีชีวิตอนาคตรุ่งเรือง และลูกต้องเชื่อฟังเคารพนับถือ และแสดงกตัญญูต่อพ่อแม่ หรือนายจ้างมีบทบาทคู่กับลูกจ้าง ฯลฯ

2) แต่ละบุคคลมีบทบาทได้หลายบทบาทจากการมีสถานภาพทางสังคมหลายสถานภาพเมื่ออยู่ในหลาย ๆ สังคม โดยเฉพาะในสังคมซับซ้อน บุคคลแต่ละคนมีสถานภาพและบทบาทหลากหลาย เช่น บุคคลหนึ่งเป็น สามี บิดา อา ลูก นายงาน เพื่อนร่วมงาน สมาชิกสโมสร เป็นต้น

3) บทบาทของบุคคลถูกกำหนดจากเงื่อนไขหลายประการ บุคคลจึงแสดงบทบาทที่เหมือนหรือต่างกันก็ได้ แม้จะมีสถานภาพเดียวกัน

(1) บทบาทบุคคลที่สัมพันธ์และคล้อยตามบทบาทกลุ่ม (Group - related roles) โดยทั่วไปบทบาทบุคคลจะคล้อยตามบทบาทกลุ่ม บทบาทของกลุ่มที่มีคุณค่า คือ บทบาทสงเคราะห์ (helping role) มีความสำคัญต่อการช่วยเหลือผู้มีปัญหาการปรับตัว ช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้บุคคลทำงานหรือแก้ไขปัญหส่วนตัวได้ ในปัจจุบันนำไปใช้บำบัดรักษาในสถานพักฟื้นของคนไข้โรคจิต ผู้ติดยาเสพติด ผู้สูงอายุ เป็นต้น

(2) บทบาทบุคคลคล้อยตามบทบาทสถาบัน (Institutionalized role) ค่านิยม ขนบประเพณี กฎหมาย และบรรทัดฐานอื่น ๆ มีอิทธิพลกำหนดลักษณะเฉพาะให้บุคคลคล้อยตามสถานภาพเดียวกัน ถ้าอยู่ต่างสังคมอาจแสดงบทบาทต่างกัน บุคคลต้องใส่ใจต่อการเรียนรู้บทบาททางสถาบันของแต่ละสังคม เช่น ประเพณีไทยผู้สูงอายุต้องอยู่กับลูกหลานจนสิ้นอายุขัยไม่มีการแยกไปอยู่ลำพัง ซึ่งแตกต่างจากประเพณีอเมริกัน ที่ผู้สูงอายุต้องการแยกอยู่ตามลำพังและติดต่อกับลูกหลานเป็นครั้งคราว ในสังคมบุคลิกยอมแสดงบทบาทสอดคล้องตามแนวขนบประเพณี และกฎหมายของสังคมนั้น

(3) บทบาทของบุคคลตามลักษณะทางชีวิตของบุคคล (biopsychological role) ลักษณะธรรมชาติส่วนนี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลให้การแสดงบทบาทของบุคคลอาจแตกต่างออกไปจากบทบาทตามมาตรฐานหรือบรรทัดฐาน ตัวอย่าง พ่อแม่ทั้งสองครอบครัวยัง มี

พื้นฐานความรักลูกในขณะที่ครอบครัวหนึ่งพ่อแม่เลี้ยงดูอบรมด้วยวิธีเข้มงวด แต่อีกครอบครัวเลี้ยงดูด้วยวิตามใจ เป็นต้น

2.5 การแสดงบทบาท

ปพณิ ฐิติวัฒนา (2523, น. 68-72) ให้ความหมายของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดบทบาทของคน มีความสำคัญที่จะกำหนดสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล ได้แก่

2.5.1 โดยกำเนิดหรือที่กำหนดให้ เช่น

- เพศ
- อายุ
- ครอบครัว-เครือญาติ
- ผิวหรือเชื้อชาติ

2.5.2 โดยการแต่งตั้งหรือโดยความสามารถ

- ทางการศึกษา
- ทางอาชีพ
- ทางการสมรส
- ความเป็นบิดา-มารดา
- ทางการเมือง

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บทบาทเป็นการกระทำของผู้มีสิทธิ หน้าที่ ตามตำแหน่งที่ได้รับจากสังคม โดยสังคมได้วางรูปแบบของบทบาทที่ควรแสดงเอาไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว เช่น กฎ ระเบียบ กติกา ข้อตกลงข้อบังคับของสังคม เป็นต้น เพื่อให้มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานของผู้มีตำแหน่งทางสังคม ทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยผู้ที่แสดงบทบาทมักถูกคาดหวังจากผู้คนในสังคมนั้น ๆ โดยเฉพาะบทบาทของผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น หรือระดับชาติ ฯลฯ ซึ่งเป็นบุคคลที่แสดงบทบาทสำคัญในสังคมที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของสมาชิกในสังคม เพราะผู้นำดังกล่าวเป็นผู้นำทั้งด้านความคิด จิตวิญญาณ และการกระทำ ย่อมส่งผลทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นรับรู้และคล้อยตามผู้นำที่แสดงบทบาทของสังคมเหล่านั้นได้ อีกทั้งบทบาทที่ได้รับทางสังคมเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและบรรทัดฐานทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันดิงตัน และเนลสัน Huntington and Nelson (1982) อ้างถึงใน ยุทธพร อิศรชัย (2544, น. 65) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยกำหนดขอบเขตไว้ว่า เป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดาซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง และอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

3.2 เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมบัติ ชำรงชัญญะ (2550, น. 374 – 382) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยความหมายที่เป็นรูปธรรม หมายถึง การแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมือง ซึ่งมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญได้แก่

3.2.1 การกำหนดตัวผู้ปกครอง การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของประชาชนในระบบประชาธิปไตย คือ การแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย ดังนั้น การที่ประชาชนปรากฏตัวแสดงตนในการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำทางการเมือง จึงเป็นการแสดงออกในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนในระบบประชาธิปไตยจะแสดงออกซึ่งการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ดังนั้น การจัดการเลือกตั้งผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร จึงเป็นการกระทำทางการเมืองเพื่อยืนยันสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยของประชาชน การที่ผู้นำทางการเมืองจะมีโอกาสได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับ การยอมรับหรือการให้ฉันทานุมติจากประชาชนการกระทำทางการเมืองเช่นนี้เป็นการยืนยันว่ารัฐบาลในระบบประชาธิปไตยต้องเป็นรัฐบาลของประชาชนและโดยประชาชนเท่านั้น และรัฐบาลจะดำรงอยู่ได้นานแค่ไหนขึ้นอยู่กับผลงานของรัฐบาลว่าได้กระทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนสมดังเจตจำนงทั่วไปของประชาชนหรือไม่ ดังนั้น กระบวนการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่สะท้อนทั้งการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยของปวงชน และสะท้อนเจตจำนงทั่วไปของประชาชน ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เพื่อกำหนดผู้นำทางการเมืองของตน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในสังคมใด ถ้าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้งผู้นำ

ทางการเมือง จะทำให้ได้ผู้นำที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมทางการเมือง ผู้นำประเภทนี้จะส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดี ปัญหาของประชาชนจะได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีชีวิตที่มีความสุขในทางตรงกันข้าม ถ้าสังคมใดประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำทางการเมืองจะเท่ากับการเปิดโอกาสให้บุคคลที่ด้อยประสิทธิภาพและน้อยฉลาดเข้ามาใช้อำนาจทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนมากยิ่งขึ้นทั้งนี้เพราะปัญหาของประชาชนจะมิได้รับการเอาใจใส่แก้ไขให้บรรลุผล ชำร่วยจะยิ่งก่อให้เกิดปัญหาทับทวีคูณยิ่งขึ้นเมื่อบุคคลเหล่านี้ใช้อำนาจน้อยฉลาดเพื่อประโยชน์ส่วนตน การส่งเสริมให้ประชาชนแสดงออกซึ่งการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความรู้ และความเข้าใจในความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง มิใช่ส่งเสริมด้วยการกระทำที่มงายและไร้เหตุผลหรือด้วยอารมณ์สินจ้าง นอกจากประชาชนจะมีสิทธิในการเลือกตั้งผู้นำทางการเมืองแล้ว ประชาชนยังมีสิทธิในการถอดถอนผู้นำทางการเมืองที่ประพฤติปฏิบัติมิชอบอีกด้วย กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้นำทางการเมืองมิได้กระทำเพื่อสนองตอบเจตจำนงทั่วไปของประชาชน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ขัดต่อคุณธรรมทางการเมืองหรือการเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงออกเพื่อขับไล่ผู้นำที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้นได้ อาจจะกระทำด้วยการแสดงประชามติ ไม่ยอมรับผู้นำทางการเมืองทั้งโดยนิตินัยถ้ากฎหมายบัญญัติไว้ หรือโดยพฤตินัยก็ได้ ซึ่งจะมีผลให้ผู้นำที่ไม่พึงประสงค์นั้นออกจากตำแหน่งในที่สุด ดังนั้น การใช้อำนาจของประชาชนในการกำหนดผู้ปกครองจึงเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญยิ่ง และเป็นกลไกสำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเพียงใด ด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นอกจากจะสะท้อนระดับของการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ยังสะท้อนถึงแนวโน้มในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกด้วย

3.2.2 การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในระบอบประชาธิปไตย คือการมีส่วนร่วมในการผลักดันการตัดสินใจที่สำคัญของรัฐบาลในสังคมประชาธิปไตยโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นพหุสังคม (Pluralist Society) กล่าวคือ เป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยกลุ่มหลากหลายทางสังคม อาทิ ชนธรรม สมาคม กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กลุ่มเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่ม การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกลุ่มอาจเป็นไปเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของตน (ในกรณีของกลุ่มผลประโยชน์) หรืออาจเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม เช่น กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น และจะมีผลเกี่ยวกับการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อตอบสนองเป้าหมายของกลุ่ม ในสังคมที่มีระดับการพัฒนาสูงกิจกรรมของ

กลุ่มต่าง ๆ จะเข้มข้น การต่อสู้หรือต่อรองระหว่างกลุ่มจะเป็นไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะความพยายามในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบต่อเป้าหมายของกลุ่มตน ในหลายกรณีกลุ่มต่าง ๆ อาจเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องการสนับสนุนจากประชาชน เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเรียกร้องของกลุ่มตน สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เพื่อเพิ่มอิทธิพลต่อการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลให้มีความเป็นไปได้มากขึ้น การเรียกร้องของกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้อาจกระทำโดยตรงต่อรัฐบาล หรืออาจกระทำผ่านพรรคการเมืองที่กลุ่มตนสนับสนุนก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อเรียกร้องมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น โดยมีเงื่อนไขการให้ความสนับสนุนแก่พรรคการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไปเป็นเครื่องต่อรองในกรณีของกลุ่มต่าง ๆ กระทำการผลักดันโดยตรงต่อรัฐบาล อาจพิจารณาได้จากกรณีเรียกร้องของสมาคมผลประโยชน์ต่าง ๆ อาทิ สมาคมธนาคารผลักดันรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการเงิน การธนาคาร หรือสภาอุตสาหกรรมผลักดันรัฐบาลเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีอากร ส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นต้นปรากฏการณ์เหล่านี้จะปรากฏในประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนสังคมที่มีระดับการพัฒนาดำ การจัดตั้ง กลุ่มผลประโยชน์มักอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อยที่มีอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ในกรณีเช่นนี้ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีพลังและไม่มีศักยภาพในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อต่อรองผลประโยชน์กับรัฐบาล จะอยู่ในฐานะเสียเปรียบ ทำให้การตัดสินใจของรัฐบาลถูกรอบงำด้วยอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้มแข็งได้ง่าย ทำให้กลุ่มเหล่านี้นอกจากจะมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังมีอิทธิพลทางการเมืองสูงอีกด้วย ปรากฏการณ์เช่นนี้จะปรากฏในสังคมด้อยพัฒนาและสังคมกำลังพัฒนา โดยทั่วไปการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลโดยกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ จะมีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคม จึงกล่าวได้ว่าเป็นการกระทำทางการเมืองที่แสดงถึงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับองค์การของประชาชนที่มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในระดับสูง การแข่งขันของกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ยิ่งมีมากและมีอย่างกว้างขวาง จะยิ่งทำให้การแข่งขันนำไปสู่ความยุติธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะประชาชนจะมีกลุ่มเป็นตัวแทนในการต่อรองอย่างเสมอภาค ในทางตรงกันข้ามถ้าสังคมใดมีกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์น้อย จะนำไปสู่การสร้างอำนาจผูกขาดในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล กรณีเช่นนี้ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไร้อำนาจการต่อรองจะอยู่ในฐานะเสียเปรียบ ผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาลจะตกเป็นของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จำนวนน้อยเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมให้ประชาชนจัดตั้งกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์อย่างกว้างขวางและทั่วถึง จึงเป็นกลไกสำคัญอีกประการหนึ่งในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างเสมอภาค ซึ่งจะส่งเสริมให้การตัดสินใจของรัฐบาลสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างยุติธรรม ดังนั้น บทบาทของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่อการตัดสินใจของรัฐบาล จึงมีความสำคัญต่อการยกระดับ

สมรรถนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากระดับบุคคล ไปสู่ระดับองค์การซึ่งต้องอาศัยกลยุทธิการรวมกลุ่มเป็นกลไกสำคัญ

3.2.3 การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยถือว่า ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาล โฆษณา เผยแพร่ทั้งปวงได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้าน อาจกระทำโดยการเขียน การพูด และการแสดงออกของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบาย และการบริหารงานถือเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น โดยการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่หรือด้วยการพูด การอภิปราย และการให้สัมภาษณ์ เพื่อวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลได้อย่างเสรี แต่จะต้องกระทำด้วยความสร้างสรรค์และมีเหตุมีผล ในระบอบประชาธิปไตยถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมาและด้วยเหตุด้วยผล การวิพากษ์วิจารณ์โดยประชาชนจะเป็นเสมือนกลไกที่คอยควบคุม กำกับ และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เป็นกลไกที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารของระบบราชการให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเสมอภาค ในปัจจุบันนี้การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้สื่อต่าง ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ นับว่ามีบทบาทสำคัญในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจกิจกรรมของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลจะก่อให้เกิดประเด็นของการพูดคุยหรือการถกเถียงทางการเมือง เมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยจะพัฒนาไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และมีผลต่อการตัดสินใจของตนว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการกระทำของรัฐบาล ถ้าไม่เห็นด้วยอาจพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่มีระดับสูงขึ้น เช่น การเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นต้น การชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างขวางทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย

3.2.4 การชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างขวางทางการเมือง ในสังคมประชาธิปไตยประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะชุมนุมและเคลื่อนไหวกว้างขวางทางการเมืองได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านการกระทำของรัฐบาล การชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างขวางทางการเมืองถือเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายและการกระทำของรัฐบาล และเพื่อแสดงการเรียกร้องให้รัฐบาลสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว โดยปกติการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อการต่อรองกับรัฐบาลด้วยการเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ กลุ่มผู้เรียกร้องจึงจัดให้มีการชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มพลังการต่อรองให้สูงขึ้นถ้าการชุมนุมเคลื่อนไหวได้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชุมนุมจะมีผลให้ประชาชนให้ความสนใจ และอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการชุมนุมมาก

ขึ้น และในที่สุดจะเป็นการบีบบังคับให้รัฐบาลจะต้องทำตามข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุม การชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนเพื่อสนับสนุนรัฐบาล ส่วนใหญ่จะเป็นไปโดยสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อย มีลักษณะเป็นการชุมนุมเพื่อให้กำลังใจ อาจจะมีป้ายคำขวัญที่กล่าวยกย่อง ชื่นชม ประกอบการชุมนุมด้วย การชุมนุมลักษณะนี้จะไม่มีการยึดถือ ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นและสิ้นสุดตามกำหนดการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่การชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนเพื่อคัดค้านรัฐบาลจะมีลักษณะตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ การชุมนุมประเภทนี้โดยส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากความไม่พอใจต่อนโยบายหรือการกระทำของรัฐบาล อาจเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของกลุ่มหรือประโยชน์ของสังคมก็ได้ การชุมนุมจะเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้นหากข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมไม่ได้รับการสนองตอบจากรัฐบาลชุมนุมอาจจะตั้งมั่นอยู่กับที่หรือมีการเคลื่อนไหวก่อนเพื่อเพิ่มความกดดันต่อรัฐบาลก็ได้ ถ้าประเด็นที่เคลื่อนไหวก่อนเป็นเรื่องประโยชน์ของสังคมและประชาชน จนในที่สุดหากรัฐบาลไม่ยอมตกลงตามข้อเสนออาจเกิดอาจเกิดการประจันหน้าและนำไปสู่การปะทะกัน กลายเป็นการจลาจลได้ในที่สุด การชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนทางการเมืองแม้จะเป็นสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย แต่จะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ การชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนทางการเมืองจะต้องไม่ละเมิดกฎหมายที่เป็นประชาธิปไตย จะต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น การที่จะต้องระบุว่าชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนสามารถกระทำภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นประชาธิปไตย ก็เพื่อยืนยันว่า ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะชุมนุมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อการสนับสนุนหรือคัดค้านรัฐบาล แต่ในระบอบเผด็จการ ประชาชนจะไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเคลื่อนไหวก่อน ดังเช่นในสมัยการปกครองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร จะมีกฎหมายระบุว่า “ห้ามประชาชนชุมนุมทางการเมืองเกิน 5 คน” ถ้าต้องเคารพกฎหมายที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเช่นนี้ ประชาชนย่อมไม่มีเสรีภาพที่จะชุมนุมและเคลื่อนไหวก่อนทางการเมืองได้ ดังนั้นจึงถือว่าถ้ากฎหมายไม่เป็นประชาธิปไตยประชาชนย่อมมีสิทธิละเมิดได้ เพราะการชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนทางการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการย่อมมีความหมายในการ โคนล้มและยกเลิกกฎหมายที่ไม่เป็นประชาธิปไตยด้วย การชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนทางการเมือง ถ้าเกิดขึ้นมากโดยที่รัฐบาลไม่สามารถตอบสนองการเรียกร้องของประชาชนได้ อาจนำไปสู่การไร้เสถียรภาพทางการเมือง โดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนา อาจเป็นสาเหตุให้ผู้นำกองทัพแอบอ้างเพื่อใช้กำลังเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองได้ ดังนั้น นักเคลื่อนไหวในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาหลักการของระบอบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงสืบไป

3.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เนื่องจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ของกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่างรวมกันอยู่ รูปแบบต่าง ๆ ของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมอาจเน้นหรือให้ความสำคัญแตกต่างกันไป บางสังคมอาจให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับชาติ แต่บางสังคมอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบของการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลก็ได้ นอกจากนี้ในการที่บุคคลแต่ละคนจะยึดถือเอาการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบใด ๆ เป็นแนวทางข้อมที่จะต้องมีกระบวนการที่แตกต่างกันไปด้วย พวกที่เข้าไปช่วยหาเสียงเลือกตั้ง อาจดำเนินการโดยเข้าเป็นสมาชิกพรรคนั้น ๆ ปฏิบัติการไปตามแนวทางหรือแนวนโยบายที่พรรควางไว้ให้ส่วนพวกที่ติดต่อโดยตรงกับผู้แทนราษฎรเพื่อหวังที่จะให้ผู้แทนช่วยเหลือการใด ๆ ก็ข้อมที่จะใช้กระบวนการที่แตกต่างกันไป (พิเชษฐ ลิขิตรังสี, 2529, น. 26-27)

ไน และ เวอร์บา Nie and Verba (1975, pp. 9-12) อ้างถึงใน พิมสิริ คำเสน (2558, น. 35-36) จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำ เพราะทำให้ผู้นำจำเป็นต้องปรับปรุงนโยบายเพื่อคะแนนเสียงของตน ขอบเขตผลผลิตของการเลือกตั้งกว้างขวางมาก และมีอิทธิพลเหนือการเมืองทั้งหมด เพราะการรวมความชื่นชอบของประชาชนและกดดันทำให้คะแนนเสียงเป็นเหมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล

2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง หากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น ทำให้สามารถเพิ่มอิทธิพลเหนือผลการเลือกตั้ง ผลผลิตการรณรงค์หาเสียงนำไปสู่ความขัดแย้งได้และเป็นกิจกรรมที่ยาก ต้องการความคิดริเริ่มมากกว่าการลงคะแนนเสียง ขอบเขตการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงการทำงานอย่างกระตือรือร้นเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมืองการบริจาคเงินให้พรรคการเมือง

3. การติดต่อขั้นต้นของประชาชน หมายถึง การติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งเป็นการกระทำตามลำพัง โดยตัดสินใจเกี่ยวกับเวลาและเป้าหมาย การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้สามารถคาดหวังในประโยชน์ได้มาก เนื่องจากบุคคลสามารถตัดสินใจเลือกเรื่องที่ต้องการติดต่อโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

4. กิจกรรมที่ร่วมมือกัน คือ การกระทำร่วมกันที่เป็นกลุ่มหรือองค์กรในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคมเพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการดำเนินการของรัฐบาลการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเวลาใด หรือเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้

อันดิงตัน และเนลสัน ได้จำแนกรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็ได้เพิ่มเติมบางรูปแบบเพื่อให้สมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย

2. การล็อบบี้ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์กร เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใด ๆ โดยจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจเป็นผลประโยชน์สุดของส่วนรวมก็ได้

4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

5. การใช้กำลังรุนแรง คือ กิจกรรมที่พยายามจะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น กิจกรรมของรัฐประหาร การสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การทำการปฏิวัติก็ได้ (Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, 1976 อ้างถึงใน พิเศษฐ ลิขธรรมศิริ, 2529, น. 28-29)

อัลมอนต์และเพาเวลล์ Almond and Powell (1996) อ้างถึงใน ยุทธพร อิศรชัย (2544, น. 66) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ คือ แบบที่ทำกันทั่วไป (conventional) และแบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป (unconventional) และในแต่ละรูปแบบได้แบ่งแยกย่อย ดังนี้

แบบที่ทำกันทั่วไป

1. การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
2. การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
4. การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
5. การติดต่อเป็นส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่

แบบที่แตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป

1. การยื่นข้อเรียกร้อง
2. การเดินขบวนประท้วง
3. การเผชิญหน้าต่อสู้
4. การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง

5.1 การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

6. สงครามกองโจรและปฏิวัติ

5.2 การประทุษร้ายต่อบุคคล

รัฐประหาร

จรรยา สุภาพ (2522, น. 343-345) ได้แบ่งแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็น 2 ระยะด้วยกัน คือ

ระยะที่ 1 แบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในอดีต

1) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบกรีก (The Greek System) มีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะทำให้ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศได้มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของตนเองโดยตรงในแบบตรงไปตรงมาเต็มที่ (direct and substantial) ในการแสดงความคิดเห็นความต้องการ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยตัดคนกลางที่เรียกว่า Agent ออกไป ให้ประชาชนกับรัฐบาลได้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งจะมีการประชุมกันแบบง่าย ๆ ปราศจากพิธีรีตองใด ๆ ซึ่งเรียกว่า simple – face – to – face – meeting

2) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบโรมัน (The Roman System) จะแตกต่างจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรีก คือ ได้มีการกำหนดให้มีสภาแทนที่ประชุมประชาชนทั้งหมดเรียกว่า popular assembly ซึ่งมีอำนาจเฉพาะอย่าง ไม่ใช่มีอำนาจทุกอย่างเช่นที่ประชุมของกรีกโดยอำนาจดังกล่าว ได้แก่ การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ การออกกฎหมายและยกเลิกกฎหมายการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสงครามและสันติภาพ การพิพากษาคดี การลงโทษผู้กระทำผิด นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรมันได้ใช้หลักหลายประการ เช่น

- สิทธิของเอกชน (Individual rights)
- กฎเกณฑ์ธรรมชาติ (Natural law)
- กฎหมายที่ประชาชนแต่ละต่าง ๆ ยึดถือและยอมรับ (The law of peoples)

3) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบ Feudal (Feudal System) จะแตกต่างออกไปจากหลักของทั้งกรีกและโรมัน คือ

(1) มีความสัมพันธ์ระหว่าง Lord - vassal คือ ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิหน้าที่ โดยเฉพาะ lord มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองและมีสิทธิในด้านการปกครอง vassal (ขุนนางชั้นผู้น้อย) มีหน้าที่ในการให้บริการต่าง ๆ และมีสิทธิที่จะรับความคุ้มครอง

(2) การมีส่วนร่วมในระบบ Feudal นี้อยู่ในขอบเขตที่จำกัด คือ อยู่ในวงเขตของบุคคลเพียงไม่กี่คน ประชาชนทั่วไปไม่มีโอกาสที่จะใช้สิทธิด้านนี้

(3) การมีส่วนร่วมนี้จะทำได้เฉพาะเท่าที่ขุนนางหรือผู้ปกครองอนุญาต สิ่งที่เรียกกันว่า Equality หรือความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมมีน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย

(4) มีหลัก The right of individual (สิทธิของเอกชน) คือ บุคคลแต่ละคน จึงมีสิทธิบางประการในสังคม สิทธิของเอกชนนี้มาจากความสัมพันธ์ระหว่าง Lord กับ vassal คือ ความผูกพันระหว่างบุคคล ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ใต้ปกครอง

4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบสวิตเซอร์แลนด์ (Landesgemeinden) มีลักษณะบางประการคล้ายกับของกรีก ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมแบบสวิสไม่กำหนดให้เป็นรูปสภา แต่นิยมให้เป็นแบบของการประชุมระหว่างประชาชนผู้เป็นพลเมือง

(2) ที่ประชุมมีลักษณะง่าย ๆ คือ Simple - face - to - face - meeting ประกอบด้วย ประชาชนสวิตเซอร์แลนด์

(3) เป็นวิธีการแบบการมีส่วนร่วมโดยตรง โดยประชาชนไม่จำเป็นต้องตั้งตัวแทนของตนที่ประชุมจะทำหน้าที่กำหนดและวางนโยบาย รวมทั้งออกกฎหมายต่าง ๆ ใช้ในหมู่นั้น ๆ

5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ New England เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา มีลักษณะ ดังนี้

(1) เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น ไม่ใช่ระดับชาติเช่นของกรีกหรือของโรมัน

(2) เปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมดำเนินการกิจการของเมืองได้ โดยพลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะดำเนินการดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ ฉะนั้นประชาชนไม่จำเป็นต้องเลือกผู้แทนเข้ามาดำเนินการใด ๆ

ระยะที่ 2 แบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน

1) การใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง (suffrage) การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยบุคคลทุกคนควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการใช้สิทธิทางการเมือง และบุคคลทุกคนควรมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจการเมืองของท้องถิ่นและของชาติ นอกจากนี้หลักเกณฑ์แบบประชาธิปไตยที่เรียกกันว่า Jacksonian Democracy ของ Andrew Jackson ก็ได้สนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิ์ทั้งด้านการออกเสียงเลือกตั้งและการสมัครรับเลือกตั้งด้วย การกระทำทั้งสองประการนี้ เท่ากับเป็นเครื่องแสดงว่าประชาชนมีโอกาสดังกล่าวที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างเต็มที่

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของพรรคการเมือง หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ วัตถุประสงค์ ในการปกครองบ้านเมือง หรือมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันในหลักการ แนวนโยบายของชาติและแนวนโยบาย

ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ บุคคลดังกล่าวมีเจตจำนงที่จะนำเอาวิธีการ วัตถุประสงค์ และนโยบายของตนไปใช้เป็นหลักในการดำเนินงานของชาติ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองกับการเมืองของรัฐเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก การที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง เข้าดำเนินกิจการในทางการเมือง หรือร่วมมือในพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความสนใจที่จะมีบทบาทในการเมืองการปกครองของชาติ กล่าวโดยสรุป พรรคการเมืองที่ดี เป็นสถาบันที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองเท่ากับว่าบุคคลได้มีส่วนสร้างเสริมความเจริญของชาติด้วย

3) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยผ่านทางกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มใด ๆ ซึ่งต้องการประโยชน์เฉพาะอย่าง ต้องการที่จะขยายผลประโยชน์ที่มีอยู่แล้วออกไปให้กว้างขวาง หรือปรารถนาที่จะหาหลักประกันให้กับผลประโยชน์ของตน หรือต้องการจะให้มีการสนับสนุนเพิ่มพูนผลประโยชน์ของตนให้มากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม จากปรากฏการณ์ทางการเมืองในสังคมต่าง ๆ เราจะพบว่าแต่ละสังคมจะมีระดับของกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละรูปแบบแตกต่างกันไป เช่น ในการเลือกตั้งระดับชาติ ปี 1969 นั้น บัลแกเรียมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 100 ในขณะที่ สวิตเซอร์แลนด์ มีราษฎรไปใช้สิทธิเพียงร้อยละ 23.2 แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบัลแกเรียซึ่งมีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสูง จะเป็นผลให้ระดับของการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ สูงตามไปด้วยไม่ บางรูปแบบอาจจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าใน สวิตเซอร์แลนด์ก็ได้ เช่น ในรูปแบบของการพูดคุยปรึกษาหารือการเมืองในบรรดาราษฎร เป็นต้น นอกจากนี้เรายังไม่มีวิธีการใดที่จะวัดขอบข่ายและความเข้มข้นในรูปแบบต่าง ๆ ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และนำมาอยู่ในลักษณะร่วมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมดได้ (พิเชษฐ สิษธรังสี, 2529, น. 30)

3.4 ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รอต และวิลสัน Roth and Wilson (1980, pp. 150-151) อ้างถึงใน พิมสิริ คำแสน (2558, น. 39-40) แบ่งระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจาก ระดับต่ำสุดไปหาสูงสุด ดังนี้

1. ผู้ที่ไม่ให้ความสนใจทางการเมืองเลย
2. การให้ความสนใจความเป็นไปในทางการเมือง
3. การพูดคุยสนทนากันในเรื่องราวของการเมือง
4. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
5. การชักชวนบุคคลอื่นให้ไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง
6. การเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์

7. การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง
8. การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของชุมนุมที่ตนเองอาศัยอยู่
9. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์
10. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นของพรรคการเมือง
11. การช่วยรณรงค์หาเสียงให้แก่พรรคหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
12. การเป็นหัวหน้ากลุ่มผลประโยชน์
13. การเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งทำงานเต็มเวลา
14. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
15. พวกเบี่ยงเบน เช่น ก่อการร้ายทางการเมือง การลอบฆ่าทางการเมือง

ปธาน สุวรรณมงคล (2554, น. 46-47) กล่าวไว้ว่า เมื่อพิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมจากน้อยไปหามาก คือ

ระดับแรก ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งสาร คือ รัฐบาล ผู้บริหารท้องถิ่นและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ได้ส่งมา ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมเบื้องต้น นับเป็นการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานในฐานะผู้รับข้อมูลข่าวสารเท่านั้น ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในระดับต่อไป

ระดับที่สอง ร่วมแสดงความคิดเห็นในโอกาสต่าง ๆ เช่นการประชุมประชาคมหรือเวทีชาวบ้าน การพบปะผู้บริหารท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นด้วยการตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีการสื่อสารแบบสองทางมากกว่าระดับแรก และเป็นการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตหรือแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นในทิศทางที่คนในท้องถิ่นมีความเห็นร่วมกัน

ระดับที่สาม ร่วมดำเนินการ เช่น การเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษากรรมการตรวจรับ เป็นต้น เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถเข้าไปร่วมดำเนินการกับภาครัฐในฐานะเป็นหุ้นส่วนหนึ่ง

ระดับที่สี่ ร่วมตัดสินใจ เช่น ร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการร่วมตัดสินใจนับเป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับระดับที่ผ่านมา

ระดับที่ห้า ร่วมติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานของตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554, น. 46-47)

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งในเชิงสนับสนุนหรือในเชิงต่อต้านรัฐบาล เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง การพูดคุย

ถกเถียงทางการเมืองกับบุคคลทั่วไปหรือนักการเมือง เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเหล่านี้ได้เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในทุกประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศให้ก้าวสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

4. แนวคิด ทฤษฎี ความรู้เบื้องต้นและหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

4.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

คำว่า “อิสลาม” โดยความเข้าใจสามัญเป็นชื่อศาสนาที่เรียกผู้ที่นับถือว่า “มุสลิม” เป็นคำภาษาอาหรับซึ่งมีความหมายเบื้องต้นว่า “ผู้ที่จำนนต่ออัลลอฮ์” และ “ผู้ที่มีหรือให้สันติ” อัลลอฮ์ ประทานคำสอนทางศาสนาผ่านบุคคลที่พระองค์ทรงตั้งให้เป็นสื่อศาสนาของพระองค์ซึ่งมีมาในทุกชนชาติ ทุกยุคทุกสมัยนับแต่มีมนุษย์คู่แรกในโลก มนุษย์ต้องยึดอัลลอฮ์เท่านั้นเป็นพระเป็นเจ้าไม่มีสิ่งอื่นใดเป็นพระเป็นเจ้า ศาสนาอิสลาม คำว่าอิสลามที่เรารู้จักในฐานะศาสนาหนึ่งนั้นมีความหมายตามศัพท์ 2 นัย คือ (1) การจำนน การมอบตน การมอบน้อม การยอมตาม หรือการเชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ (2) สันติ ความปลอดภัย ความมั่นคงแข็งแรง ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นภาวะปลอดความทุกข์ ความหวาดกลัว กล่าวโดยรวมมนุษย์และสิ่งทั้งปวงมีสภาวะอิสลามอยู่โดยธรรมชาติ เนื่องจากสรรพสิ่งอยู่ภายใต้การสร้างและการกำหนดของอัลลอฮ์ให้อยู่ภายใต้แบบกำหนดบางอย่างตามเจตจำนงของพระองค์ เป็นการจำนนอย่างสิ้นเชิง ไม่สามารถขัดขืนได้ ซึ่งเรามักเรียกว่ากฎธรรมชาติ อย่างไรก็ตามนอกจากมนุษย์ต้องเป็นไปตามกฎธรรมชาติที่อัลลอฮ์ทรงวางไว้แล้วมนุษย์ยังได้รับกฎเกณฑ์ความประพฤติที่ดีงามหรือกฎศีลธรรมจากพระองค์ควบคู่กันไปด้วย กฎศีลธรรมนี้มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น ศาสนา บัญญัติศาสนา กฎของบาปบุญคุณโทษ กฎของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การปฏิบัติตามที่อัลลอฮ์ทรงกำหนดให้ปฏิบัติ และการละเว้นจากสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงห้ามกฎธรรมชาติต่างจากกฎศีลธรรมในแง่ที่ว่ามนุษย์ทั้งมวลต้องจำนนต่อกฎธรรมชาติอย่างไม่มีทางเลือก ส่วนกฎศีลธรรมนั้นมนุษย์อาจเลือกรับมาปฏิบัติตามหรือเลือกปฏิเสธและจะเลือกอย่างไรก็ต้องรับผิดชอบต่อการเลือกของตนหากเลือกในทางยอมตามหรือเชื่อฟังก็จะบรรลूसุอิสลามในความหมายที่ 2 คือ สันติมิฉะนั้นก็จะรับผลตรงกันข้าม กฎธรรมชาติ และกฎศีลธรรมเป็นสิ่งคู่กันมนุษย์ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎศีลธรรมที่อัลลอฮ์ประทานให้ ภายใต้ระบบธรรมชาติที่พระองค์ทรงสร้างขึ้น ทั้งธรรมชาติของตัวมนุษย์เองและของสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้คัมภีร์อัลกุรอาน เรียกศาสนาอิสลามว่าเป็น “ดีนุลฟิฏริ์” หรือ ศาสนาแห่งธรรมชาติซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าบัญญัติทางศีลธรรมของอิสลามสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์และของสิ่งอื่น ๆ ในสากลจักรวาล อีกนัยหนึ่ง สภาวะ

ดังกล่าวเป็นสภาวะดั้งเดิมหรือพื้นฐานของมนุษย์และจักรวาล อันมีแก่นสาระสำคัญอยู่ที่การงานของสิ่งทั้งปวงที่ถูกสร้างต่อพระผู้ทรงสร้างอันเป็นนัยสำคัญของอิสลามนั่นเอง (กรมการศาสนา, 2561, น. 21)

4.2 หลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

กรมการศาสนา (2561, น. 27) อธิบายองค์ประกอบหลัก 3 ประการของอิสลาม มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่

4.2.1 หลักศรัทธา (อركانุลอิสลาม) 5 ประการ ประกอบด้วย ศรัทธาในอัลลอฮ์ ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์ ศรัทธาในบรรดารอซูล ศรัทธาในคัมภีร์ของพระองค์ ศรัทธาในโลกหน้า และในการกำหนดของอัลลอฮ์

4.2.2 หลักปฏิบัติหรือหลักอิสลาม (อركانุลอิสลาม) 5 ประการ ประกอบด้วย การปฏิญาณตนการละหมาด การถือศีลอด การบริจาคทาน จนถึงการทำเพื่อฮัจญ์

4.2.3 หลักคุณธรรม (อัลอิห์ซาน) เป็นการใช้ชีวิตอย่างดีงามด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ อยู่ทุกขณะ นั่นคือ “การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์เสมือนเราเห็นพระองค์ และพระองค์ทรงเห็นเราอยู่” องค์ประกอบทั้ง 3 ของอิสลาม เป็นหลักพื้นฐานของชีวิตมุสลิม เป็นที่ตั้งของความประพฤติอย่างอื่นทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมการเมือง ฯลฯ องค์ประกอบหลักทั้ง 3 และวิถีชีวิตทุกด้านครอบคลุมการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ต่อพระเป็นเจ้า ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งสร้างอื่น ๆ ทั้งหมดของพระเป็นเจ้าทั้งที่อยู่ในและอยู่นอกเหนือธรรมชาติที่มนุษย์รับรู้ในประสบการณ์ธรรมดา

4.3 ผู้นำตามหลักศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามในประเทศไทยได้รับการอุปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นทางการมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้เคยมีตำแหน่งพระยาจุฬาราชมนตรี ซึ่งเป็นตำแหน่งของชนชาวมุสลิม ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชาวมุสลิมในเมืองไทย และทำหน้าที่กรมท่าขวา คือการต่างประเทศด้านตะวันตกอีกด้วย และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ยังคงมีตำแหน่งพระยาจุฬาราชมนตรีมาจนถึง สมัยรัชกาลที่ 8 และในปัจจุบันนับตั้งแต่ พ.ศ. 2488 มีการแต่งตั้งตำแหน่งจุฬาราชมนตรี โดยพระบรมราชโองการให้เป็นหัวหน้าชาวไทยมุสลิม และเป็นที่ปรึกษาของทางราชการเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม ปัจจุบันมีชาวไทยมุสลิมในประเทศไทยประมาณหกล้านเศษ กระจายอยู่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักรส่วนใหญ่ อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการบริหารกิจการศาสนาอิสลาม โดยทั่วไปมีคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบและแต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการในระดับจังหวัดต่าง ๆ ที่มีชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่จำนวนมากพอสมควรก็มี

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นผู้บริหารงาน โดยการแต่งตั้งของกระทรวงมหาดไทย และในระดับหมู่บ้านที่มีมัสยิดทุกแห่งในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่ประมาณ 2800 มัสยิดมีคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เป็นผู้บริหารกิจการภายในมัสยิดนั้น ๆ และคณะกรรมการระดับนี้ได้รับแต่งตั้งโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ส่วนค่าใช้จ่ายในด้านกิจกรรมของศาสนา การก่อสร้าง การบูรณะซ่อมแซมมัสยิด และการศึกษาวิชาการทางศาสนานั้น รัฐบาลก็ได้จัดสรรงบประมาณให้เป็นประจำทุกปี โดยผ่านทางกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนวิธีการทางด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามนั้น ได้มีบัญญัติไว้เป็นกฎหมายหลายฉบับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2488 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ, 2539, น. 274)

การบริหารงานด้านกิจการที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศไทยขึ้นกับกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย และกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ผ่านจุฬาราชมนตรีไปยังคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการมัสยิด ดังแผนภูมิดังนี้ คือ

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานด้านกิจการที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศไทย
ที่มา: (จรัญ มะลูลีม, กิติมา อมรทัต และพรพิมล ศรีโชติ, 2539, น. 82-83)

ตำแหน่งจุฬาราชมนตรี เป็นตำแหน่งสูงสุดของผู้นำฝ่ายศาสนาอิสลามในประเทศไทย เป็นตำแหน่งที่พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2458 และ 2491 มาตรา 3 พระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งจุฬาราชมนตรี เพื่อให้คำปรึกษาแก่กรมการศาสนาในกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลามและให้มีเงินอุดหนุนตามฐานะของจุฬาราชมนตรีตามสมควร ตำแหน่งนี้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยาโดยได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพ่อค้าชาวเปอร์เซีย ซึ่งเข้ามาตั้งรกรากค้าขายในกรุงศรีอยุธยาชื่อว่า “เณกอะหมัด” (ซัยค์ อะหมัด) ขึ้นเป็น “พระยาเณกอะหมัด” ว่าที่จุฬาราชมนตรี นับเป็นจุฬาราชมนตรีคนแรกในประเทศไทย และ ก็ได้มีผู้สืบทอดตำแหน่งนี้เรื่อยมาจนถึงรัชสมัยของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และสืบทอดมาถึงปัจจุบัน คือ นายประเสริฐมะหะหมัด ซึ่งนับเป็นจุฬาราชมนตรีคนที่ 8 ในการเลือกสรรจุฬาราชมนตรีนั้นในทางปฏิบัติประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทุกจังหวัดเป็นผู้ออกเสียงลงคะแนนให้ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดคนใดคนหนึ่งเป็นจุฬาราชมนตรี เมื่อประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตกลงเลือกผู้ใดเป็นจุฬาราชมนตรีแล้ว ก็จะมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ เป็น “จุฬาราชมนตรี” อยู่ในตำแหน่งตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม ในสมัยรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย ได้มีนักการเมืองเสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติอิสลามโดยมีความเห็นว่าจะมีกำหนดวาระของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เหลือแค่ 6 ปี ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งทางศาสนาอิสลามนั้นได้มาจากการเลือกตั้งมิใช่แต่งตั้ง ถึงสมควรจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งด้วย (เจริญ มะลูลีม, กิติมา อมรทัต และพรพิมล ศรีโชติ, 2539, น. 82-83)

4.3.1 ลักษณะของผู้นำตามหลักศาสนาอิสลาม มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ให้ศรัทธาต่อผู้นำศาสนาอิสลาม
- 2) ผู้นำศาสนาอิสลาม คือ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระเจ้า
- 3) ผู้นำศาสนาอิสลามจะต้องมาจากการคัดเลือกของประชาชน
- 4) ให้เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำศาสนาอิสลาม
- 5) การเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้นำศาสนาอิสลามให้เชื่อฟังในสิ่งที่ดีเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าตามหลักศาสนาอิสลาม ผู้นำศาสนาอิสลาม คือ ผู้ที่ถือได้ว่าได้รับการแต่งตั้งจากพระเจ้าเป็นเจ้า โดยการผ่านการคัดเลือกจากสมาชิกที่นับถือศาสนาอิสลามด้วยกันและให้สมาชิกที่นับถือศาสนาอิสลามศรัทธาในตัวผู้นำ และเชื่อฟังแต่ในสิ่งที่ดี การปฏิเสธต่อผู้นำจะได้รับการเกลียดชังจากพระเจ้าซึ่งเป็นการบาป การเชื่อฟังและศรัทธาตามคำสั่งของผู้นำนั้นเป็นหน้าที่สำหรับมุสลิมทุกคนที่จะต้องปฏิบัติตามตราบเท่าที่ผู้นำนั้นได้ออกคำสั่งที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระเจ้าเป็นเจ้า ถ้าหากมีการโต้แย้งคำสั่งของผู้นำที่ชอบตามบทบัญญัติของพระเจ้าเป็นเจ้าก็จะ

เหมือนกับการโต้แย้งต่อพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าซึ่งเป็นการผิดและบาป แต่ถ้าหากคำสั่งของผู้นำนั้นขัดต่อบทบัญญัติของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้ามุสลิมทุกคนสามารถปฏิเสธคำสั่งเหล่านั้นได้ (อุทัย หิรัญโต, 2521, น. 115-127 อ้างถึงใน ทรอตล มินโต, 2552, น. 36-37)

4.2 ระบอบการปกครองและอุดมการณ์อิสลาม

เสวานีย์ จิตต์หมวด (2531, น. 230) ได้กล่าวถึงการเมืองการปกครองของศาสนาอิสลามไว้ว่า อิสลามไม่ได้แยกอาณาจักรออกจากศาสนจักร ดังนั้นในอิสลามจึงได้กล่าวถึงการเมืองการปกครองไว้ทั้งจากคัมภีร์อัล-กุรอาน และแบบอย่าง คำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด (อลฯ) ระบอบการเมืองการปกครองในอิสลามเป็นระบอบที่เน้นหลักการประชาธิปไตย เน้นในความถูกต้องชอบธรรมและความยุติธรรม ดังนั้นในคัมภีร์อัล-กุรอาน จึงปรากฏข้อความในเรื่องการเมืองการปกครอง ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และจักรวาล เช่นที่ปรากฏในบทและโองการต่างๆ ต่อไปนี้ 4 :10 : 14, 27 : 105, 22: 39, 24:55, 3: 158, 42:38 ฯลฯ

นักวิชาการมุสลิมได้ยืนยันว่าใน "อัลกุรอาน และใน ซุนนะห์" ไม่ได้กำหนดรูปแบบการปกครองและแนวทางทฤษฎีทางรัฐธรรมนูญไว้อย่างเจาะจง แต่อัลกุรอานและซุนนะห์ก็ได้ให้เค้าโครงที่ชัดเจนของแบบแผนทางการเมือง โดยการเมืองแบบอิสลามวางอยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างหลักการ ต่อไปนี้

1. หลักเตฮะดีด “หลักเอกภาพและการเป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้า (อัลเลาะห์)
2. ชารีอะห์ (Shariah) กฎหมายอิสลามตามหลักการอัลกุรอานและซุนนะห์
3. Adalah การสถาปนาความยุติธรรม
4. เสรีภาพ สิทธิที่จะกระทำภายใต้การเชื่อฟังต่อหลักการชารีอะห์
5. ความเสมอภาค โอกาสอันเท่าเทียมกันของปัจเจกบุคคลชายและหญิง
6. ชูรอ หลักการปรึกษาหารือ

รากฐานองค์ประกอบที่สำคัญของอำนาจทางการเมืองก็คือหลักการอุมมะฮ์อันเป็นระเบียบทางสังคมอิสลาม ผู้ปกครองซึ่งปรากฏในยุคแรกคือ คอลีฟะฮ์ (Khalifan) อิหม่าม (Imam) อามิร (Amir) ต่างก็ไม่ได้ถืออำนาจสูงสุด หากแต่เป็นระบบอาวุโสด้วยหลักการอุมมะฮ์ ผู้ปกครองและการปกครอง จึงวางอยู่บนความเท่าเทียมกัน ดังกล่าวนี้จึงรักษาไว้ซึ่ง ความยำเกรง (Taqwa) ขณะที่อิหม่ามจะต้องบริหารงานให้สอดคล้องตามหลักแห่งกฎหมายชารีอะห์ การละเมิดหลักการดังกล่าวมุสลิมมีสิทธิที่จะยกเลิกความภักดีต่อเขา (Addul Rasad Meten, 1996 อ้างถึงในสามารถ ทองเฟื้อ, 2562, น. 95)

แม้โดยหลักการเสรีนิยมประชาธิปไตย หรือประชาธิปไตยแบบผู้แทน ไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรูปแบบการปกครองของโลกสมัยใหม่ และยังมีลักษณะร่วมกันหลายประการ แต่เสรี

นิยมประชาธิปไตยกลับไม่ประสบความสำเร็จในประเทศมุสลิมโดยส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหาไม่ได้มาจากตัวเสรีนิยมประชาธิปไตยโดยตรง แต่เป็นปัญหาของการนำไปใช้จนนำไปสู่การเกิดแนวคิดทางการเมืองแบบอิสลาม ซึ่งโต้แย้งและต้องการแทนที่เสรีนิยมประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเสรีนิยมประชาธิปไตย กำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการและสังคมต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างแพร่หลายถึงความล้มเหลวไร้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จนนักวิชาการเสนอแนวคิดและภาคปฏิบัติของประชาธิปไตยรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นทางออกของปัญหาทางการเมืองที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญ อันเนื่องมาจากประชาธิปไตยแบบผู้แทนนั้น สิทธิและอำนาจของประชาชนในทางปฏิบัติหรือในโลกแห่งความเป็นจริงทางการเมืองถูกจำกัดครอบงำเพียงแค่อย่นบัตรเลือกตั้ง ประชาธิปไตยรูปแบบใหม่ที่มีการเสนอเพื่อแทนที่ประชาธิปไตยระบบตัวแทน อาจเรียกรวมกันได้ว่าเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) แม้ว่าจะมีนักวิชาการเสนอในชื่อและรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปก็ตาม แต่หัวใจสำคัญของประชาธิปไตยรูปแบบใหม่ก็คือ การดึงพลเมืองทุกคนในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เพียงแค่อย่นบัตรเลือกตั้งแล้วเสร็จสิ้นกันไปอย่างที่เป็นอยู่ในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ดังนั้นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงอาจจะปรากฏในชื่อประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบเข้มข้น (Strong Democracy) ประชาธิปไตยแบบนี้เน้นกระบวนการให้คนในสังคมทุกฝ่ายได้มาประชุมปรึกษาหารืออย่างเสมอภาค รูปแบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ คือรูปแบบของโลกตะวันตก พยายามแก้ไขปัญหาความล้มเหลวของประชาธิปไตยแบบตัวแทน แต่ในอิสลามระบบการปรึกษาหารือหรือระบบชุรอระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองในกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม (สามารถ ทองเฟื้อ, 2562, น. 101-102)

ถึงแม้คำว่า “ประชาธิปไตย” ไม่มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัล-กุรอานและหะดีษ แต่ความคิดเกี่ยวกับการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม (ชุรอ) ซึ่งเป็นสาระสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย (democratic government) ก็เป็นความคิดหรือหลักการที่มุสลิมมีส่วนร่วมกันกับสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยอัล-กุรอานได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญทางด้านการเมืองการปกครองในอิสลาม ส่วนรูปแบบและวิธีการนั้นสังคมมุสลิมอาจเรียนรู้จากสังคมอื่น ๆ ที่พวกเขาได้ใช้หลักการนี้ กระทั่งพัฒนารูปแบบเฉพาะที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพที่สุดในการปรึกษาหารือที่สะท้อนความเห็นของผู้คนได้ดีที่สุดในสังคมมุสลิม การปรึกษาหารือเป็นกระบวนการ (process) ที่ต้องการหาหนทางที่ดีที่สุดในการทำให้สังคมเกิดความสงบสุข มันยังเป็นกระบวนการที่ทำให้เสียงและความต้องการของผู้คนได้รับการพิจารณาในการขับเคลื่อนกิจการของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนในสังคมเอง การละทิ้งการรับฟังเสียงสะท้อน

อาจนำไปสู่ความอยุติธรรม (injustice) แก่เสียงนั้นได้ มองในแง่นี้การปริกษาหาหรืออย่างเข้มข้นผ่านกระบวนการต่าง ๆ จึงเป็นวิธีการที่นำไปสู่การสร้างความยุติธรรมแก่สมาชิกในสังคม อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของระบอบการเมืองอิสลาม การปริกษาหาหรือยังทำให้เกิดการหาวิธีการในการร่วมมือกัน เกิดการศึกษาเรียนรู้ความแตกต่างทางความคิด วิธีชีวิตซึ่งกันและกันของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม อันนำไปสู่การเคารพและรักษาอัตลักษณ์ของกันและกันอีกด้วย แน่แน่นอนว่าในกิจการที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนกฎเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดอย่างชัดเจนตายตัวในเรื่องของพิธีกรรมทางศาสนา (อิบาคะห์) เช่นการละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาต ระบบการยึดมั่นต่อพระเจ้า (เอียะติกออด) ฯลฯ มนุษย์จำเป็นต้องดำเนินตามอย่างเคร่งครัด การปริกษาหาหรือในเรื่องเหล่านี้ต้องกระทำในบรรดาผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ กระนั้นก็ตามสังคมโดยรวมทั้งผู้ที่ไม่มีความรู้เฉพาะทางศาสนาและผู้ที่มีความรู้ทางศาสนาจำเป็นจะต้องมีการปริกษาหาหรือซึ่งกันและกัน (เอกรินทร์ ต่วนศิริ และอันวาร์ กอมะ, 2561, น. 30-31)

ตลอด 8 ทศวรรษของการปกครองประชาธิปไตยไทย พบว่า ชาวมุสลิมในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยในเชิงเนื้อหาสาระเป็นหลัก โดยเฉพาะในประเด็นเรื่อง การส่งเสริมความหลากหลายในทางความคิดและอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในสังคมประชาธิปไตยไทย เนื่องจากอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมมีลักษณะที่แตกต่างจากอัตลักษณ์ของศาสนิกอื่นอย่างสำคัญในแง่ที่มุสลิมไม่สามารถผสมกลมกลืนกับอัตลักษณ์อื่นได้อย่างง่ายดาย ในบางช่วงเวลาถูกมองว่าเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย อย่างไรก็ตาม การเมืองอัตลักษณ์ของชาวมุสลิมในประเทศไทยไม่มีแนวโน้มในการเป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด เนื่องมาจากการแสดงบทบาทรวมทั้ง โทนทัศน์ของปัญญาชนมุสลิมมิได้สะท้อนว่าพวกเขาต้องการสร้างอุปสรรคต่อการปกครองประชาธิปไตย ทั้งนี้ในแต่ละช่วงอายุ (generation) จะต่อรองอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมการเมืองของไทย รวมทั้งกระแสนิยมในโลก ซึ่งโดยทั่วไป ได้แก่ กระแสเสรีนิยมสากล, กระแสท้องถิ่นนิยม (เชื้อชาตินิยม) และรวมทั้งกระแสการฟื้นฟูอิสลามซึ่งแปรเปลี่ยนมากขึ้นกับช่วงเวลา อิทธิพลจากกระแสทางบริบทสังคมการเมืองในประเทศและต่างประเทศและภายในโลกมุสลิมเองที่แปรเปลี่ยนและสลับสับเปลี่ยนกันกับแนวคิดประชาธิปไตยทำให้มุสลิมต้องรับมือ ต่อรอง และปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองตลอดเวลา ทั้งนี้ ระบอบประชาธิปไตยจึงถือว่ามีประโยชน์ต่อมุสลิมในแง่ที่เป็นเวทีที่เอื้อพื้นที่ให้แก่การแข่งขันช่วงชิงการนำอัตลักษณ์ด้านใดด้านหนึ่งของความเป็นมุสลิม เพราะประชาธิปไตยมีหลักประกันที่สำคัญที่สุดก็คือ “เสรีภาพ” ที่เปิดพื้นที่ให้ทุกคนสามารถร่วมแสดงออกทางความคิดได้อย่างเสรี (เอกรินทร์ ต่วนศิริ และอันวาร์ กอมะ, 2561, น. 66)

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าชาวมุสลิมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความยึดมั่นศรัทธาในเอกองค์อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว ชาวมุสลิมจะให้การเคารพเชื่อฟังผู้นำของตนในทางที่ดี เพราะเชื่อว่าผู้นำเหล่านี้ได้รับคัดเลือกมาจากพระเจ้า อีกทั้งระบอบการเมืองการปกครองในอิสลามเป็นระบอบที่เน้นหลักการประชาธิปไตย เน้นในความถูกต้องชอบธรรม และความยุติธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการได้มาของตำแหน่งผู้นำทางศาสนาอิสลามส่วนมาจากการเลือกตั้งทั้งสิ้น จึงทำให้ชาวมุสลิมสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ เนื่องจากในหลักการศาสนาไม่ได้มีข้อห้ามไม่ให้ชาวมุสลิมยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ไม่ได้แบ่งแยกศาสนจักรออกจากอาณาจักรแต่สามารถดำเนินการควบคู่กันไปได้

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

5.1 ความหมายของการกล่อมเกลาทางการเมือง

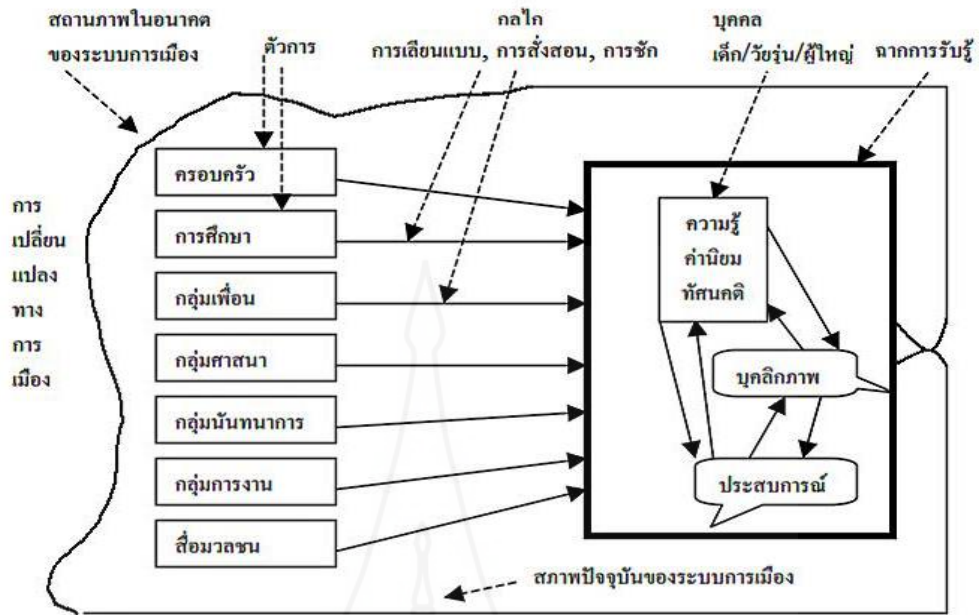
แลงตัน Langton (1969, pp. 5) อ้างถึงใน (เกรียงไกร ทองจิตติ, 2560, น.13) ได้นิยามการกล่อมเกลาทางการเมืองว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมและอุปนิสัย ในทางที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยผ่านทางสื่อกลางต่าง ๆ ของสังคม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน สมาคม ผู้ใหญ่ และสื่อสารมวลชนต่าง ๆ

อีสตัน และ เดนนิส Easton and Dennis (1969, pp. 7- 8) อ้างถึงใน เกรียงไกร ทองจิตติ (2560, น. 13) กล่าวว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียงทางการเมือง ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะคติ บรรทัดฐาน และค่านิยมทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งในสังคม ช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบปรับตัวดำรงอยู่ต่อไปได้

สุพัตรา สุภาพ (2536, น. 48) ได้สรุปความหมายของการกล่อมเกลาว่า เป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ที่กลุ่มหนึ่ง ๆ กำหนดหรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน และให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

5.2 องค์กรที่มีบทบาทให้การขัดเกลาทางสังคม

(Rush and Athoff, 1971, pp. 22 อ้างถึงใน บรรจง กลิ่นสงวน, 2547, น.9) ได้อธิบายตัวแบบการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของสังคมไว้ในแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2.2 ตัวแบบการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของสังคม

จากภาพจะเห็นได้ว่า บุคคลในสังคมแต่ละคนท่ามกลางบรรยากาศทางการเมืองของสังคมซึ่งเป็นลักษณะต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อบุคคลทั้งสิ้น สภาพแวดล้อมทางการเมืองต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพทางการเมืองของแต่ละบุคคล ในสภาพแวดล้อมภายนอกนั้นยังมีหน่วยต่าง ๆ ที่เป็นตัวการในการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งผ่านเข้าไปทางฉากของการรับรู้ของแต่ละบุคคลเช่นกัน ตัวการต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา กลุ่มเพื่อนฝูง กลุ่มทางศาสนา กลุ่มการทำงานต่าง ๆ และสื่อมวลชนต่าง ๆ ตัวการเหล่านี้มีบทบาทมากในกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง โดยเฉพาะครอบครัวและโรงเรียนนั้น มีบทบาทต่อกระบวนการนี้มากในระยะเริ่มต้นของชีวิตในสังคม เพราะสองกลุ่มนี้ จะเป็นตัวแรกที่วางรากฐานในเรื่องการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สังคมมนุษย์ และยังเป็นสถาบันสำคัญที่สุดที่ทำให้การอบรมเกี่ยวกับความโน้มเอียงในเรื่องการเมืองด้วย (บรรจง กลิ่นสงวน, 2547, น. 9-10)

ปพาณี ฐิติวัฒนา (2542, น. 69-78) อ้างถึงใน บรรจง กลิ่นสงวน (2547, น. 11-14) ได้กล่าวถึง องค์การที่มีบทบาทให้การขัดเกลาทางสังคมไว้หลายประการ ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และองค์กรศาสนา ซึ่งสามารถกล่าวสรุปในแต่ละประเด็นได้ว่า

1. ครอบครัว

ครอบครัว ใช้วิธีการอบรมแก่เด็กทั้งโดยตั้งใจหรือทางตรงและทางอ้อม การอบรมทางตรงนี้ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนด้วยวาจาหรือการกระทำให้เด็กได้รู้ว่า สิ่งใดถูกต้องเหมาะสม ซึ่ง

ขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้ใหญ่ที่คิดว่าธรรมชาติของเด็กควรเป็นอย่างไร อาจทำอย่างกดดันเข้มงวด หรือให้เสรีภาพแก่เด็ก โดยผู้ใหญ่คอยแนะนำทางเท่านั้น ครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นผู้ทำหน้าที่ ถ่ายทอด ที่สำคัญนี้แม้ว่าเด็กจะติดต่อกับกลุ่มอื่น ๆ ครอบครัวก็ยังสามารถมีอิทธิพลเหนือเด็กอย่างมากอบรมเด็กทางอ้อม ได้แก่ แบบอย่างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งแสดงออกทางด้านอารมณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตที่เด็กเห็นได้จากพ่อแม่ พี่น้อง การพยายามรู้ และแก้ปัญหาของชีวิต หรือการพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาที่ควรแก้ เป็นต้น จะเป็นตัวอย่างฝังจิตใจของเด็กซึ่งจะนำไปใช้ต่อไปครอบครัวจึงนับว่าเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้วัฒนธรรม และค่านิยมแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งกล่อมเกลากฎติกรรมหรือนุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม โดยผ่านกระบวนการขัดเกลากฎติกรรม สังคม หรือ กล่าวได้ว่า “บ้านเป็นศูนย์กลางของการขัดเกลากฎติกรรม สังคม โดยมีบิดามารดาเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้”

2. กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญทางอ้อมมากในการขัดเกลากฎติกรรม สังคมของบุคคล กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับบางอย่าง บุคคลจำเป็นต้องทำเพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ เช่น การเล่นเกม กลุ่มเพื่อนสอนให้บุคคลรู้จักอะลุ่มอล่วยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอนให้รู้จักรับผิดชอบร่วมมือ ในกิจกรรมร่วมกันนอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังมีสภาพเหมือนดาบสองคม กล่าวคือมีผลในการช่วย ถ่ายทอดคุณค่าและวิธีการระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้ใหญ่ต้องการ ให้ได้ปัจจุบันชีวิตในเมืองใหญ่มีผลทำให้กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากขึ้น เพราะประการที่หนึ่ง ครอบครัวสมัยใหม่มีขนาดเล็ก เด็กใช้เวลา ส่วนใหญ่เล่นกับเพื่อนประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรุ่นอายุได้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองกลายเป็นคนล่าสมัย หัวโบราณ ขณะที่เพื่อน ๆ ทันสมัยกว่าประการที่สาม โอกาสที่บุคคลจะทำการเคลื่อนย้ายทางสังคม โดยอาศัยการศึกษาในปัจจุบันมีมากกว่าสมัยก่อน ทำให้เด็กมีความมุมานะในการศึกษา ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถให้คำแนะนำพึ่งพาได้ ขณะที่กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือได้

3. โรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาอย่างเป็นทางการเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่าและแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล กล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางการศึกษาช่วยพัฒนาความสามารถ ทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีคุณค่าทางบวกต่อสังคม ประสบการณ์ ที่บุคคลได้รับจากโรงเรียนอันเป็นประสบการณ์ที่ได้รับการคัดเลือกและควบคุม จะช่วยให้บุคคลมีความรู้ความสามารถที่จะศึกษาและพิจารณาเพื่อรับคุณค่าใหม่ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในบางครั้งอาจเกิดปัญหาขึ้น ในกรณีดังต่อไปนี้ประการแรก การสอนใน

โรงเรียนไม่ตรงกับกรอบที่ครอบคร้วสอนมาก่อน กลายเป็นการแก่งแย่งกรอบคนละแนว ประการที่สอง การสอนสิ่งที่เป็นทฤษฎีและอุดมคติ ซึ่งไม่ตรงกับปฏิบัติของคนทั่วไปทำให้เด็ก อาจเสื่อมศรัทธา หรือไม่แน่ใจว่าควรเชื่อหรือไม่ หรือไม่ก็เกิดการขัดแย้งในตัวบุคคลขึ้น

4. กลุ่มอาชีพ

เมื่อบุคคลผ่านพ้นการศึกษาจากโรงเรียน จะเริ่มประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเอง บุคคลจะพบเพื่อนร่วมงานตามแต่อาชีพของตน ซึ่งมีระเบียบวิธีการแตกต่างกันออกไป บุคคล จำต้องเรียนรู้และรับไว้หากต้องการอยู่ในกลุ่มนั้น ความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็น เวลานาน อาจทำให้บุคคลผู้นั้นมีอุปนิสัยใจคอ ทักษะ ทักษะ ความต้องการของชีวิตแตกต่างไปจากที่เคย ได้รับการฝึกฝนอบรมมาในระยะต้นของชีวิตก็ได้

5. สื่อมวลชน

เป็นที่ยอมรับร่วมกันโดยทั่วไปว่า หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมมีอยู่ 5 ประการ คือ ประการแรก สื่อมวลชนต่าง ๆ ทำหน้าที่ให้แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมประการที่สอง สื่อมวลชนต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ใน สังคมประการที่สาม สื่อมวลชนต่าง ๆ ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชน เท่ากับเป็นแหล่งเพิ่มพูน ปัญญาอันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเองและสังคมประการที่สี่ สื่อมวลชนต่าง ๆ ทำหน้าที่ให้ ความบันเทิง เพื่อการพักผ่อนทางด้านจิตใจผ่อนคลายความตึงเครียด และให้ความสนุกสนานประการ สุดท้าย สื่อมวลชนต่าง ๆ ทำหน้าที่ให้บริการทางธุรกิจ เพื่อประโยชน์แก่การค้าขาย และเศรษฐกิจของ สังคมทั้งนี้สื่อที่ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ และภาพถ่าย เป็นต้น สื่อทั้งหลายเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของบุคคลมาก โดยเฉพาะในสังคมที่มีความ เจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สื่อมวลชนจึงเป็นแหล่งที่ทำให้การขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรง และทางอ้อมอย่างมีคุณค่าและมีโทษด้วย โดยทั่วไปแล้วสื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้สาระและ ข่าวสารเพื่อประโยชน์แก่การดำรงชีวิต การตัดสินใจ การคาดหวังต่อชีวิตของบุคคล

6. องค์กรศาสนา

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาอธิบายถึงหน้าที่หลักของศาสนากว้าง ๆ ไว้สอง ประการ คือ หน้าที่ต่อบุคคล และหน้าที่ต่อสังคม โดยหน้าที่ต่อบุคคล คือ ศาสนาสนองความ ต้องการส่วนตัวของบุคคลในด้านการอยากรู้ อยากเห็น การแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระในชีวิต และการ แสดงออกทางอารมณ์ ส่วนหน้าที่ต่อสังคมมีหลายประการ ในส่วนของการขัดเกลาทางสังคม สถาบันทางศาสนาจะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานและค่านิยม ในสังคม และช่วยให้บุคคลมีอุดมคติในการดำรงชีวิต การขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านองค์กรทาง

ศาสนาในสังคมไทยมีมาช้านานแล้วในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะมีโอกาสเข้าไปศึกษาหาความรู้ทั้งในลักษณะเป็นครั้งคราว หรืออาศัยอยู่ในวัดที่เรียกกันว่าเด็กวัดโดยคอยปรนนิบัติพระและศึกษาเล่าเรียน อ่าน เขียน ทั้งภาษาบาลี ภาษาไทยตามสติปัญญาและความสามารถของแต่ละคน อีกทั้งยังฝึกฝนวิชาชีพที่สามารถเป็นความรู้ติดตัวต่อไป เช่น ยุทธวิธีป้องกันตัว กระบี่กระบอง วิชาอาคม เมตตามหานิยม ช่างฝีมือ หมอโบราณ เป็นต้น ขณะที่ใช้ชีวิตในวัดก็จะได้รับการขัดเกลาทางสังคมทั้งวิชาความรู้ ศีลธรรม จรรยา มารยาท ควบคู่กันไป จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองได้นั้นมีแหล่งที่มาที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป โดยตัวการเหล่านั้นล้วนเป็นปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการก่อมลภาวะทางการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับจรรยาสุภาพ (2522, น. 326-327) ได้กล่าวว่า ศาสนามีสวนและมีบทบาทในการสร้างทัศนคติและแนวความคิดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะบุคคลย่อมนับถือศาสนา แนวความคิดทางศาสนาที่ยอมรับนั้นจะเป็นพลังในการที่จะให้บุคคลรับหรือไม่รับสิ่งใด ค่านิยมที่มาจากศาสนาเป็นเสมือนเครื่องกลั่นกรองความรู้สึกของบุคคล โดยเฉพาะสถาบันที่สำคัญของศาสนา คือ “วัด” ถ้าบุคคลใกล้ชิดกับวัดมากเท่าไร ก็จะได้รับทัศนคติและแนวความคิดมากขึ้นเท่านั้น กล่าวกันว่าในกรณีเช่นนี้ วัดและศาสนาจะเป็นสิ่งที่เสริมสร้างขัดเกลาแนวพฤติกรรมของบุคคล เช่น การที่บุคคลจะตัดสินใจว่าสิ่งใดผิดหรือถูกหรือเรียกกันว่าค่านิยมนั้น เกิดจากความเชื่อในทางศาสนาดั้งเดิม และสิ่งนี้เองเป็นอิทธิพลทางจิตวิทยา ซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพของบุคคลด้วย และสอดคล้องกับ สุพัตราสุภาพ (2536, น. 61) อธิบายว่า สำหรับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างใกล้ชิด ก็อาจจะได้รับอิทธิพลของศาสนาหรือถูกกล่อมเกลาได้เช่นกัน เพราะหลักศีลธรรมหรือจริยธรรมของโลกนั้นก็มาจากศาสนา และหลักจริยธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นหลักของกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านี้ ข้อห้ามทางสังคมเหล่านี้มีอิทธิพลที่จะยับยั้งการกระทำของบุคคล สิ่งเหล่านี้จึงปรากฏออกมาในรูปของขนบธรรมเนียมประเพณีหรือบรรทัดฐานต่าง ๆ ที่ยึดถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในสังคมหนึ่ง ๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่า สังคมมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ และถูกถ่ายทอดค่านิยมต่าง ๆ จากกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ องค์กรศาสนา และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มีผลต่อความคิด และการแสดงออกในเชิงพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น ให้มีความเชื่อหรือไม่เชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ถูกถ่ายทอด เรียนรู้มาปรับใช้ในระยะเวลาต่อมาของช่วงชีวิต

6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมือง

6.1 ความหมายพรรคการเมือง

สำหรับคำว่า “พรรคการเมือง” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Political Party ฝรั่งเศสว่า Partie Politique และเยอรมันว่า Politische Partai ซึ่งล้วนเป็นคำที่มีที่มาจากรากศัพท์เดียวกัน คือมาจากภาษาละตินว่า Pars ซึ่งแปลว่า ส่วน ดังนั้น “พรรคการเมือง” จึงหมายถึงความถึง ส่วนของราษฎรทั้งหมดในประเทศ กล่าวคือ หมายถึงความถึงที่ราษฎรแบ่งแยกออกไปเป็นส่วน ๆ ตามความคิดเห็นหรือประโยชน์ได้เสียในทางการเมือง และเมื่อพรรคการเมืองได้จัดตั้งขึ้น บุคคลย่อมพิจารณาได้ว่าความเห็นหรือประโยชน์ได้เสียของตนสอดคล้องกับหลักการหรือนโยบายของพรรคการเมืองใดเป็นส่วนมากแล้ว จึงเข้าเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองนั้น หยุด แสงอุทัย (2516, น. 8)

วิลเลียม กูดแมน William Goodman (195, p. 8) อ้างถึงใน รัชนีกุล อุดรศาสตร์ (2557, น.10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พรรคการเมืองคือ องค์การอันเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีความคิดเห็นคล้ายกัน โดยมีความมุ่งหมายอันแน่ชัดที่จะชนะการเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้เขามีสิทธิเข้าไปใช้อำนาจการปกครองเพื่อเขาจะได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองนั้น

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2549, น. 413) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พรรคการเมืองหมายถึงกลุ่มคนที่มีแนวความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน รวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์การเพื่อส่งบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้ง โดยมีจุดประสงค์ร่วมกันที่จะจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศตามนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม

สุขุม นवलสกุล และวิทยา จิตนุพงษ์ (2558, น. 287) ได้อธิบายความหมายของพรรคการเมืองว่า พรรคการเมือง คือ ที่รวมของกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจคล้ายคลึงกัน เพื่อจุดประสงค์ที่ส่งบุคคลเข้ารับเลือกตั้งและให้ได้เสียงข้างมากในสภา เพื่อจัดตั้งรัฐบาลและบริหารประเทศตามนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม

6.2 ความสำคัญของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในการปกครองแบบประชาธิปไตย พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนในการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองในฐานะ “เจ้าของประเทศ” พรรคการเมืองมีบทบาทหน้าที่ในฐานะ “ตัวกลาง” ในการเชื่อมโยงประชาชน กลุ่มทางสังคม กลุ่มผลประโยชน์ และสมาชิกพรรคเข้ากับสถาบันที่ใช้อำนาจทางการเมือง เช่น รัฐบาล รัฐสภา เป็นต้น ซึ่งบทบาทหน้าที่นี้สามารถดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เช่น การสรรหาบุคคลมาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการคัดสรรตัวแทนของพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมือง การรวบรวมพลังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มาสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อให้มี

โอกาสเป็นรัฐบาลได้รวมถึงการประสานประโยชน์อันเกิดจากความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การตกลงโดยวิธีทางของประชาธิปไตย เป็นต้น (วิสุทธิ โปธิ์แทน, 2544)

ปรีชา หงษ์ไกรเลิศและคณะ (2549: 21-27) ได้สรุปไว้ว่า พรรคการเมืองมีบทบาทและหน้าที่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างน้อย 7 ประการ ดังนี้

ประการแรก บทบาทและหน้าที่ในการให้ ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน กล่าวคือ พรรคการเมืองโดยทั่วไปย่อมมีปรัชญา ความเชื่อ อุดมการณ์ อุดมคติ หลักการ และวิธีการของตนในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนตามแนวทางของพรรคการเมืองของตน โดยมีความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาของประเทศชาติและประชาชน ได้ดีที่สุด เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกิดความเชื่อถือศรัทธาและเลือกพรรคการเมืองดังกล่าว เข้าไปบริหารประเทศในที่สุด

ประการที่สอง บทบาทและหน้าที่ในการสรรหาบุคคลมาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการคัดสรรตัวแทนของพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมือง การที่พรรคการเมืองจะมีความเข้มแข็งหรือไม่ขึ้นอยู่กับการสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่าปริมาณ ถ้าพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกที่มีคุณภาพมากเพียงพอและสามารถทำหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพในการชักชวนให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนให้กับพรรคการเมืองของตน ก็ย่อมจะทำให้พรรคการเมืองนั้นมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลได้พรรคการเมืองจึงต้องมีฐานที่เกิดจาก จำนวนสมาชิกที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผลประโยชน์ (interest group) ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น สหภาพแรงงาน หอการค้า สภาอุตสาหกรรม สมาคมธนาคาร สมาคมเกษตรกร สมาคมชาวประมง ฯลฯ กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคม เช่น สมาคมทางศาสนา สมาคมนักทนายการ สมาคมการกีฬา สมาคมสถาบันการศึกษา สมาคม ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มสตรี เด็ก และเยาวชน ฯลฯ และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น สมาคม ประชาธิปไตย สมาคมผู้ต่อต้านเผด็จการ ชมรมเรียกร้องเพื่อการเมืองที่มีคุณธรรม ฯลฯ

ประการที่สาม บทบาทและหน้าที่ในการระดมสรรพกำลังทางการเมือง คือ การรวบรวมพลังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มาสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อให้มีโอกาสเป็นรัฐบาล หรือมิฉะนั้น ก็เข้าไปทำหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนในสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะฝ่ายค้าน พรรคการเมืองจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนทั่วไป และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้สนับสนุน นโยบายของพรรค พรรคการเมืองจึงต้องมีการสร้างเครือข่ายเพื่อใช้ในการติดต่อประสานประโยชน์กับ 11 กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และประชาชนผู้มีสิทธิออก

เสียงเลือกตั้งทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการสนับสนุนทางการเงิน การประชาสัมพันธ์ การออกเสียงลงคะแนนให้ผู้สมัครของพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีโอกาสชนะการเลือกตั้งและได้เป็นรัฐบาล

ประการที่สี่ บทบาทและหน้าที่ในการประสานประโยชน์อันเกิดจากความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การตกลงโดยวิถีทางของประชาธิปไตย ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน สามารถแก้ไขได้โดยพรรคการเมือง กล่าวคือ พรรคการเมืองจะทำการรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ มาศึกษาถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การตกลงร่วมกันทางการเมืองที่ประชาชนหรือกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างสามารถยอมรับและสามารถตกลงกันได้ จากนั้นก็จะนำไปกำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมือง (party platform) เพื่อใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป และเมื่อพรรคการเมืองได้เป็นรัฐบาล ก็จะไปเสนอการตรากฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายตามนโยบายของพรรคการเมืองที่ได้แถลงต่อสาธารณชนไว้ต่อไป ความขัดแย้งอันเกิดจากการต่อรองผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ก็จะสามารถประสานประโยชน์กันได้ ทำให้ลดความรุนแรงที่กลุ่มต่าง ๆ ที่อาจเผชิญหน้าหรือปะทะกันได้ผ่านกระบวนการดังกล่าว

ประการที่ห้า บทบาทและหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางทางการเมืองของสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนในความหมายนี้ก็คือ ปัญหาและความต้องการของสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไป อาจได้รับการแก้ไขหรือทำให้เกิดผลสำเร็จได้ หากพรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการรับเรื่องราวและร้องทุกข์ โดยการรับฟังข้อมูลต่าง ๆ จากสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปซึ่ง อาจจะมีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นก็ตาม จากนั้นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองจะทำหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์ กรณีที่เกิดขึ้น (case worker) เพื่อหาทางช่วยเหลือ ควบคุมไปกับบทบาทนี้ พรรคการเมืองจึงต้องมีสาขา พรรคการเมืองที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ

ประการที่หก บทบาทและหน้าที่ในฐานะฝ่ายค้านหรือผู้ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารใน ระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาพรรคการเมืองใดที่มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรไม่ถึงกึ่งหนึ่ง หรือมิได้เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสม (coalition government) ก็จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารประเทศของพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยระบบ ประธานาธิบดี ที่อำนาจบริหารแยกขาดจากอำนาจนิติบัญญัติชัดเจน พรรคการเมืองทั้งที่เป็นพรรคเดียวกันกับประธานาธิบดีและที่อยู่ฝ่ายตรงกันข้าม จะทำหน้าที่เสมือนเป็น “กระจกเงา” ที่คอยสะท้อนให้ ประชาชนได้เห็นถึงการบริหารประเทศของฝ่ายบริหารว่าเป็นไป

ตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ 12 หรือไม่ การบริหารประเทศมีความเสียหายกับประเทศชาติหรือประชาชนหรือไม่ เพื่อที่ฝ่ายบริหารจะได้มีความระมัดระวังในการใช้อำนาจ และไม่นำพาประเทศชาติไปสู่การแตกความสามัคคีอันจะเป็นผลดีต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐบาลเอง ในขณะเดียวกัน ประชาชนก็จะได้รับฟังรายงานจากพรรค ฝ่ายค้านหรือพรรคที่มีได้เป็นฝ่ายบริหาร ซึ่งถือเป็นโอกาสของพรรคการเมืองดังกล่าวในการสร้างคะแนนนิยมกับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จนอาจทำให้มีโอกาสชนะการเลือกตั้ง และได้เป็นรัฐบาลในการเลือกตั้งทั่วไปคราวต่อไปก็ได้

ประการที่เจ็ด บทบาทและหน้าที่ในการสร้างผู้นำทางการเมือง ในแต่ละวงการย่อมมีความ ต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไป การสร้างผู้นำทางการเมืองจึงเป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองโดยตรง กล่าวคือ ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำในวงการอื่น ๆ เช่น วงการธุรกิจ ระบบราชการ ภาคประชาสังคม ฯลฯ เมื่อสมัครเข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดแล้ว ย่อมได้รับการ กล่อมเกลตาทางการเมือง (political socialization) ผ่านกลไกการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพของพรรคการเมืองนั้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของประเทศประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศในอเมริกาเหนือ ยุโรปตะวันตก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น ฯลฯ ที่มีผู้นำทางการเมืองที่มีคุณภาพ ทั้ง ๆ ที่ผู้นำเหล่านั้นในอดีตอาจเคยเป็นนักแสดง นักธุรกิจ นักการศาสนา นักการทหาร นักวิชาการ และอาชีพอื่น ๆ มาก่อน แต่การหล่อหลอมภาวะผู้นำทางการเมือง (political leadership) ของพรรคการเมืองได้ทำให้พวกเขาก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองที่โดดเด่นได้

6.3 บทบาทพรรคการเมืองในการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขประเด็นสำคัญอย่างยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุที่การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งแสดงถึงเจตนาารมณ์ของประชาชนที่มอบความไว้วางใจให้กับตัวแทนโดยผ่านระบบพรรคการเมือง การออกเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากบทบัญญัติข้อที่ 21 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ได้วางหลักการสำคัญ คือ เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาลผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งที่สุจริต (วิทยา ชินบุตร, 2559, น. 56)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีสาระ เรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษา อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่” เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นที่ในการศึกษา (อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่)

1.1 ข้อมูลทั่วไปศาสนาอิสลามในจังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย มีพื้นที่อาณาเขตติดกับชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลายสวยงาม เหมาะแก่การท่องเที่ยว และมีมรดกทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่มีการผสมผสานการดำรงชีวิตของผู้คนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา และความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างผสมกลมกลืน โดยมีอาณาเขตพื้นที่ติดกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพังงา มีการสันนิษฐานว่าบริเวณที่ตั้งของเมืองกระบี่ ในอดีตเคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณที่มีความเก่าแก่แห่งหนึ่งในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีการเขตการปกครองแบ่งออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกระบี่ อำเภอเขาพนม อำเภอเกาะลันตา อำเภอกลองท่อม อำเภออ่าวลึก อำเภอปลายพระยา อำเภอลำทับ และอำเภอเหนือคลอง

จังหวัดกระบี่มีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามจำนวนมาก ทำให้มีมัสยิดซึ่งเป็นสถานที่ให้ประชาชนชาวมุสลิมได้ประกอบศาสนกิจตามหลักของศาสนาอิสลามมีจำนวนมากถึง 215 มัสยิดกระจายอยู่ในพื้นที่ 7 อำเภอในจังหวัดกระบี่ ได้แก่ อำเภอเมืองกระบี่ 60 มัสยิด อำเภอกลองท่อม 41 มัสยิด อำเภออ่าวลึก 31 มัสยิด อำเภอเกาะลันตา 43 มัสยิด อำเภอเหนือคลอง 37 มัสยิด อำเภอลำทับ 1 มัสยิด และอำเภอเขาพนม 2 มัสยิด แต่ละมัสยิดจะประกอบด้วย ผู้นำทางศาสนา ซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เป็นผู้ดูแลและดำเนินกิจกรรมตามหลักศาสนาอิสลามประจำอยู่ทุก ๆ มัสยิด อีกทั้งที่สำคัญจังหวัดกระบี่ มีสำนักงานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด เป็นองค์กรภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม ฉบับปี พ.ศ. 2540 มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่า

ราชการจังหวัด และกำกับดูแลตรวจตราการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในจังหวัด และอื่น ๆ ในด้านศาสนา ส่วนในอีกมิติหนึ่ง คณะกรรมการอิสลาม คือ บุคคลที่ได้รับการยอมรับ นับถือ ศรัทธา จากชาวมุสลิมในฐานะเป็นผู้นำทางศาสนา เนื่องจากส่วนใหญ่เป็น โต๊ะครู หรือเจ้าของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อีกทั้งเป็นเสมือนผู้นำด้านความคิด ผู้นำด้านการปฏิบัติ รวมทั้งผู้นำ ด้านจิตวิญญาณที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมศาสนิกชนมุสลิมทั้งหลาย โดยมีรายชื่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ที่ได้รับการคัดเลือก เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560 ได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1

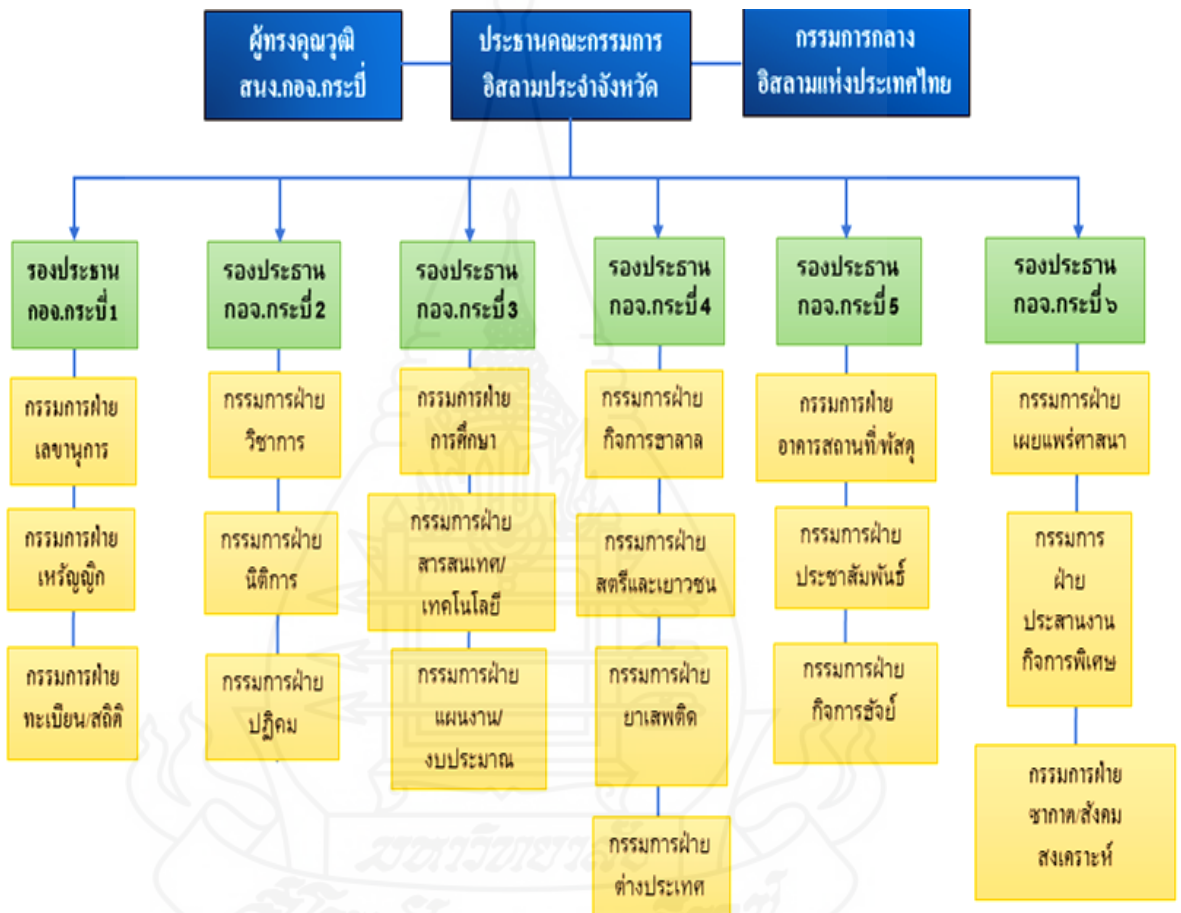
ตารางที่ 3.1 รายชื่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

ลำดับ	ชื่อ	สกุล	เขต	ตำแหน่งคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดกระบี่
1	นายอัสนาวี	มูกระ	เมืองกระบี่	ประธาน
2	นายสุนทร	สีหมุ่น	เมืองกระบี่	รองประธาน
3	นายเจ๊ะฮาหะลี	คมขำ	เมืองกระบี่	กรรมการ
4	นายคนหรือหมาน	นักคา	เมืองกระบี่	กรรมการ
5	นายวิรัตน์	และเล็ม	เมืองกระบี่	กรรมการ
6	นายวิรัช	สีหมุ่น	เมืองกระบี่	เลขานุการ
7	นายสมศักดิ์	ขาวเล็ก	เมืองกระบี่	กรรมการ
8	นายสมเดช	ขยันการ	เมืองกระบี่	กรรมการ
9	นายสมเกียรติ	วะจิติ	เมืองกระบี่	กรรมการ
10	นายดลหาล้า	พยายาม	เหนือคลอง	รองประธาน
11	นายปรีชา	พยายาม	เหนือคลอง	กรรมการ
12	นายเดช	ช่างเรือ	เหนือคลอง	กรรมการ
13	นายกอบเดช	ผิวดี	เหนือคลอง	กรรมการ
14	นายบันลือ	บวรศิริโสภณ	เหนือคลอง	กรรมการ
15	ดร.ศราวุฒิ	แข็งแรง	เกาะลันตา	รองประธาน
16	นายอัสัน	กิ่งเล็ก	เกาะลันตา	กรรมการ
17	นายมาห์นาบ	ชื่อตรง	เกาะลันตา	กรรมการ
18	นายดิม	ทับทอง	เกาะลันตา	กรรมการ
19	นายย่ำอาด	หวังผล	เกาะลันตา	กรรมการ
20	นายศักดิ์ชัย	ภักดี	เกาะลันตา	กรรมการ
21	นายอดุลย์	ผิวดี	เกาะลันตา	กรรมการ
22	นายฮาแหมม	เย็บปัก	คลองท่อม	กรรมการ
23	นายกำแหม	ลูกเหลี่ยม	คลองท่อม	รองประธาน
24	นายสรรเสริญ	ทักใหญ่	คลองท่อม	กรรมการ
25	นายวันเขต	มารยา	คลองท่อม	กรรมการ
26	นายสุขสันต์	ไทรบุรี	คลองท่อม	กรรมการ
27	นายฉลาด	คำดี	อ่าวลึก	รองประธาน
28	นายธนาศักดิ์	แดงหน้า	อ่าวลึก	กรรมการ
29	นายชัยญา	เหล่าชาย	อ่าวลึก	กรรมการ
30	นายอาลิม	บ้านนบ	อ่าวลึก	กรรมการ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ (ม.ป.ป.)

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้นำศาสนาอิสลามจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองกระบี่ มีจำนวนทั้งหมด 9 คน โดยมี นายสุนทร สีมู้น ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการอิสลาม เขตอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

โครงสร้างการบริหารสำนักงาน กอจ.กระบี่

ภาพที่ 3.2 โครงสร้างการบริหารสำนักงาน กอจ.กระบี่

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ (ม.ป.ป.)

อธิบายโครงสร้างการบริหารสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
ดังนี้

1. ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ กำกับดูแลฝ่ายต่างประเทศฝ่าย
กิจการฮัจจ์ และกิจการทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
 2. ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ให้คำปรึกษา และ
สรุปการพิจารณาทางด้านศาสนาอิสลามประจำสำนักงาน
 3. กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ให้คำปรึกษาและนำนโยบาย/ข้อมูล
ข่าวสารจากส่วนกลางแจ้งต่อสำนักงาน
 4. รองประธานคนที่ 1 กำกับดูแลฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายเหรียญกฐิก ฝ่ายทะเบียนและสถิติ
 5. รองประธานคนที่ 2 กำกับดูแลฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนิติกร ฝ่ายปฏิคม
 6. รองประธานคนที่ 3 กำกับดูแลฝ่ายการศึกษาฝ่ายสารสนเทศ/เทคโนโลยี ฝ่ายนโยบาย/
แผนงาน
 7. รองประธานคนที่ 4 กำกับดูแลฝ่ายกิจการฮาลาล ฝ่ายกิจการสตรี/เยาวชน ฝ่ายยา
เสพติด
 8. รองประธานคนที่ 5 กำกับดูแลฝ่ายกองทุนชะกาต/สังคมสงเคราะห์ ฝ่ายเผยแพร่
ฝ่ายประสานงานและกิจการพิเศษ
 9. รองประธานคนที่ 6 กำกับดูแลฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์
ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
- 1.2 การเปิดสอนวิชาอิสลามในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ**
- มีโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอิสลามศึกษา จำนวน 119 แห่ง
 - มีวิทยากรผู้สอน จำนวน 142 คน
- ข้อมูลเอกสารจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนผู้นับถือศาสนาอิสลาม ในพื้นที่จังหวัดกระบี่

ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ดังนี้

อำเภอ/เขต	มัสยิด	สัปดาห์ ณ ปัจจุบัน		
		ชาย	หญิง	รวม
เมืองกระบี่	60	21,360	20,049	41,409
เขาพนม	2	394	373	767
เกาะลันตา	43	13,572	12,183	25,755
คลองท่อม	41	16,611	15,011	31,622
อ่าวลึก	31	8,291	7,831	16,122
ลำทับ	1	520	502	1,022
เหนือคลอง	37	12,494	11,779	24,273
รวม	215	73,242	67,728	140,970

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ (ม.ป.ป.)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดกระบี่ ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองกระบี่ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 41,409 คน และมีมัสยิดมากที่สุด จำนวน 60 มัสยิด

1.3 ข้อมูลศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิดในจังหวัดกระบี่

กรมการศาสนา, (2553, น. 1) ได้ให้ความหมายศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด คือ สถานที่ที่มัสยิดจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ให้การศึกษาและอบรมจริยธรรมอิสลาม ตลอดจนการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและประเพณีที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม มีชื่อย่อว่า “ศอม.”

อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ มีมัสยิด จำนวนทั้งสิ้น 60 มัสยิด ได้ขออนุญาตจัดตั้งศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด จากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ. 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนในสังคมตั้งแต่เยาว์วัย อีกทั้งส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามให้แก่เด็กและเยาวชนชาวมุสลิมที่มีอายุ ระหว่าง 6-15 ปี ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น การฝึกทักษะการเขียนและอ่านพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน และเป็นคนดีของสังคม จำนวนทั้งสิ้น 51 มัสยิด ซึ่งปัจจุบันอำเภอเมืองกระบี่ มีมัสยิดที่ดำเนินการเปิดการเรียนการสอน และขอสนับสนุนงบประมาณ

จากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2564 จำนวน 41 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 69 (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่, 2564)

1.4 การจัดการศึกษาและการพัฒนา

กรมการศาสนา (2553, น. 8) ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาศาสนาอิสลามที่ใช้สำหรับการจัดการศึกษาในศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ไว้ในหมวด 3 การจัดการศึกษาและการพัฒนา ดังนี้

ข้อ 33 การจัดการศึกษาในศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ให้ใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้

- 1) หลักสูตรการศึกษาศาสนาอิสลามภาคบังคับระดับพื้นฐาน (ฟิรฎูอีน) ส.ศ. 1423 (พ.ศ. 2545) ของสมาคมครูสัมพันธ์
- 2) หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ. 2548/ส.ศ. 1426 (ฉบับปรับปรุง) ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา
- 3) หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) หลักสูตรอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางรับรอง

ข้อ 34 การจัดการศึกษาอบรมในศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ให้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง และปีละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง
- 2) จัดการเรียนการสอนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 08.00-15.00 น. หรือวันธรรมดา (วันจันทร์-วันศุกร์) ระหว่างเวลา 16.00-18.00 น.
- 3) กิจกรรมการเรียนการสอนมีทั้งภาคทฤษฎี (วิชาการ) และภาคปฏิบัติ
- 4) จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม

ข้อ 35 ให้ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิดมีการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้

ข้อ 36 กรมการศาสนา ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่ และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นผู้ส่งเสริมงานวิชาการและพัฒนาบุคลากร

ตารางที่ 3.3 ข้อมูลทะเบียนศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ข้อมูลทะเบียนศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด
พื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2564

ลำดับ ที่	ทะเบียน เลขที่	ใบอนุญาต เลขที่	ชื่อมัสยิด	ชื่ออิหม่ามประจำมัสยิด ผู้ขอรับอนุญาต	วัน/เดือน/ปี ที่จัดตั้ง
1	9	กบ.1/2541	บ้านเกาะกลาง	นายสาหนี คลองร้ว	2540
2	10	กบ.2/2541	บ้านเขากลม	นายสมัคร พวงนุ่น	2540
3	7	กบ.3/2541	บ้านคลองแห้ง	นายสา บุตรแขก	2540
4	101	กบ.3/2546	ทรายขาว	นายเจ๊ะอาหลิ คมขำ	2545
5	117	กบ 4/2546	นุรูลอิหม่าน	นายค้ำหา คลองร้ว	2545
6	155	กบ 1/2547	บ้านคลองเนียง	นายสาคร เรือทอง	2546
7	75	กบ 2/2547	แหลมสอม	นายสง่า จะจิติ	2546
8	23	กบ.3/2547	บ้านน้ำจาง	นายคะว้อหมาน กุลหมาด	2546
9	96	กบ.4/2547	อัลมูวาฮิดีน (บ้านนา)	นายสนอง วังพล	2546
10	69	กบ.5/2547	บ้านแหลมโพธิ์	นายคำรงค์ สารภี	2546
11	6	กบ.6/2547	บ้านหว่างคลอง	นายหมาดส้า เกณจ์บุตร	2546
12	22	กบ.7/2547	บ้านอ่าวน้ำเมา	นายสมจิตร ห้าฝา	2546
13	136	กบ.8/2547	บ้านเกาะกว้าง	นายประสาน เตบบุตร	2546
14	5	กบ.9/2547	บ้านหนองทะเล	นายสังวรณห์ หลูโป	2546
15	72	กบ.10/2547	บ้านช่องพลี	นายสามารถ คำดี	2546
16	8	กบ.11/2547	บ้านคลองจิหลาด	นายคลห้ำ มุ่งกุ่ง	2546
17	128	กบ.12/2547	สันติประชาสรรค์	นายสมศักดิ์ บำรุง	2546
18	94	กบ.13/2547	บ้านเขาขาว	นายส้าเหตุ บ้านนพ	2546

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ทะเบียน เลขที่	ใบอนุญาต เลขที่	ชื่อมัสยิด	ชื่ออิมามประจำมัสยิด ผู้ขอรับอนุญาต	วัน/เดือน/ ปี ที่จัดตั้ง
19	162	กบ.14/2547	บ้านคลองกรวด	นายคาเรช ชูกุล	2546
20	12	กบ.15/2547	มะขามทอง	นายสนู มุคุระ	2546
21	104	กบ.16/2547	ประชาบำรุง	นายสะมาแอณ ประทาน	2546
22	14	กบ.17/2547	บ้านอ่าวนาง	นายคล มานพ	2546
23	80	กบ.18/2547	บ้านโนไไร่	นายถาวร ละงู	2546
24	130	กบ.19/2547	นุรุณอึบาคะห์	นายสมศักดิ์ นาเหม	2546
25	4	กบ.28/2547	บ้านโหนดหนัง	นายกำหริ่ม วันศุกร์	2547
26	97	กบ.29/2547	บ้านนาห้วนอน	นายสมยศ ช่วงเรือ	2547
27	19	กบ.30/2547	บ้านคลองประสงค์	นายหวาย คลองรั้ว	2547
28	70	กบ.36/2547	นุรุลฮิคาเยะ (บ้านคลองหิน)	นายประสิทธิ์ รอดเกิด	2547
29	116	กบ.1/2548	คำรุลยาศิต	นายคำหิบบ ทอดทิ้ง	2548
30	140	กบ.2/2548	นุรุลยันนะห์	นายหมัด ถิ่นมาลา	2548
31	83	กบ.3/2548	นุรุญยากิน	นายเส หมื่อน้ำร้อน	2548
32	107	กบ.5/2548	หาคำหรนอยู่หมู่ฮะ	นายสยาม ชาวเหลือง	2548
33	21	กบ.2/2551	บ้านนาออก	นายหมาน เชียงอย่าง	2551
34	50	กบ.3/2551	นุรุลซอลละฮ์ (เขาค้าง)	นายแบ้ คลองแคล้ว	2551
35	164	กบ.4/2551	นุรุลอิสลามียะห์	นายอำหมาด ประกายแก้ว	2551
36	2	กบ.10/2553	ญุมอียาตุลมุสลิมิน	นายวินัย ใจดี	2553

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ทะเบียน เลขที่	ใบอนุญาต เลขที่	ชื่อมัสยิด	ชื่ออิหม่ามประจำมัสยิด ผู้ขอรับอนุญาต	วัน/เดือน/ปี ที่จัดตั้ง
37	3	กบ.1/2559	บ้านแหลมป่อง	นายสมชัย โสเชื้อ	2558
38	183	กบ.1/2560	บิลาลบินรอบาดี	นายกาสาด เกะกลาง	2559
39	188	กบ.2/2560	นูญมูลมุฮาญีรีน	นายวิชัย ขาวขำ	2559
40	91	กบ.3/2560	บ้านคลองม่วง	นายคณัย เกบุตร	2559
41	129	กบ.4/2560	พัฒนาอิสลามท่าพรุ	นายมะหมุด รักดี	2559
42	67	กบ.5/2560	กลางประจำจังหวัดกระบี่	นายสมศักดิ์ ขาวเล็ก	2559
43	1	กบ.6/2560	จำปาสระ	นายมงคล ธรรมศรี	2559
44	157	กบ.18/2560	ประชาพัฒนา	นายก่อตาช เหล่าชาย	2559
45	192	กบ.20/2560	มาคินะฮ์ กระบี่	นายกิตติ์ เจ๊ะใส	2559
46	71	กบ.3/2562	บ้านเกาะพิพิ	นายสัจด์ ปราบดิน	2562
47	95	กบ.1/2563	มัสยิดนูรุลฮูดา บ้านไร่ยาว	นายมนตรี ขาวขำ	2563
48	187	กบ.1/2564	มัสยิดบ้านดินแดงน้อย	นายปิยะวิทย์ ดำนิล	2563
49	189	กบ.3/2564	มัสยิดนูรุลฮูดาห์	นายอุสัน หง่าฝา	2564
50	193	กบ.4/2564	มัสยิดมูยาฮิดีน	นายหมื่น บุญเพชร	2564
51	142	กบ.5/2564	มัสยิดบ้านตลาดเก่า	นายชุลกฟีลี หินเหม	2564

ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2564

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ (2564)

1.5 ข้อมูลการประชุมประจำเดือนของชมรม อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่จังหวัดกระบี่

การประชุมประจำเดือนของชมรม อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เขตอำเภอเมืองกระบี่จังหวัดกระบี่ จะจัดการประชุมขึ้นในทุกวันที่ 10 ของเดือน หรือถ้าเดือนใดวันที่ 10 ตรงกับวันศุกร์ จะเลื่อนการประชุมเป็นวันที่ 9 ของเดือน ณ มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ ตำบลไสยไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงข้อสั่งการ กฎ ระเบียบ คำสั่ง แนวทางการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ และรายงานผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ได้รับทราบ และปฏิบัติตามให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมชาวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งทุกครั้งที่ดำเนินการจัดประชุมจะมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้าร่วมประชุมด้วย โดยมีวาระการประชุม อาทิเช่น แจ้งเพื่อทราบเรื่องหลักการและเหตุผลการประชุมประจำเดือน แจ้งเรื่องงานการกุศลในเขตอำเภอเมืองกระบี่ แจ้งการจัดเพิ่มปฏิบัติงานส่วนบุคคล แจ้งการรายงานผลศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด (สอม.3) แจ้งการจัดงานประเพณีเมาว์ลิดกลางจังหวัดกระบี่ แจ้งประกาศสุขภาพราชมนตรี เรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น ข้อปฏิบัติสำหรับศาสนสถาน แนวทางการจัดการศพผู้เสียชีวิตเชื้อโควิด-19 เป็นต้น แจ้งเรื่องการมอบถุงยังชีพช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้กับพี่น้องสัปบุรุษมัสยิด แจ้งรายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และทรัพย์สินของมัสยิด แจ้งเรื่องการรับรองและยกเลิกฮาลาล ประจำเดือน ของกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย แจ้งการจัดเตรียมการประเพณีมัสยิด แจ้งการติดตามการศึกษาภาคศาสนาของมัสยิดต่าง ๆ แจ้งติดตามเรื่องทะเบียนสัปบุรุษออนไลน์ แจ้งเรื่องระเบียบการจัดงานต่าง ๆ ในมัสยิดจังหวัดกระบี่ แจ้งเรื่องการค้าเงินต่าง ๆ ของรัฐบาล แจ้งประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยหน่วยงานราชการต่าง ๆ สามารถเข้ามาเพิ่มวาระในการประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ได้ เช่น การจัดหาศูนย์ CI (จุดพักคอยชุมชน) ข้อมูลการเลือกตั้ง การณรงค์หาเสียง การบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ เพราะมัสยิดเป็นสถานที่ที่เปิดกว้างให้ทุกคน ทุกกลุ่ม/ฝ่าย เข้ามาประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในพื้นที่

1.6 ข้อมูลงานประเพณีเมาว์ลิดกลาง จังหวัดกระบี่

งานเมาว์ลิดกลาง เป็นการจัดเฉลิมฉลองในวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดามูฮัมหมัด ศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ จึงถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความรักต่อท่านอีกวิธีการหนึ่ง ซึ่งท่านศาสดา มูฮัมหมัด (ซล.) ได้ทรงพระวอนจะได้ความว่า “ผู้ใดก็ตามแสดงออกถึงความรักต่อฉัน เขาผู้

นั่นก็จะได้อยู่พร้อมกันนั้นในสรวงสวรรค์” ขอให้ท่านทั้งหลายจงแสดงออกถึงความรักต่อท่าน ศาสดามุฮัมมัด(ซล.) ตลอดไป ซึ่งเป็นงานที่ทรงคุณค่ายิ่งสำหรับมวลพี่น้องประชาคมมุสลิม โดยเฉพาะชาวมุสลิมในจังหวัดกระบี่ ได้จัดงานประเพณีเมาวัลิดกลางจังหวัดกระบี่ เป็นระยะเวลา ยาวนานถึง 40 ปี มีประธานจัดงานเมาวัลิดกลางจังหวัดกระบี่ จำนวน 28 คน โดยภายในงานมี กิจกรรมมากมาย อาทิเช่น การอบรมสัมมนา การบรรยายศาสนธรรม การเสวนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ การออกร้านและจำหน่ายสินค้าทุกชนิด การจัดนิทรรศการจากหน่วยงานต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุด คือ การได้ร่วมกันสวดอิบรอฮีมศาสดา ครั้งยิ่งใหญ่จากน้องมุสลิมทั้งหลาย ในจังหวัดกระบี่ โดยมี วัตถุประสงค์หลักสำคัญของการจัดงานฯ ดังนี้

1. เพื่อแสดงความขอบคุณต่อเอกองค์อัลเลาะห์ (ซบ.) พระผู้อภิบาลที่ได้ทรง แต่งตั้งศาสดามหาบุรุษของโลก ศาสดานบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) ผู้เป็นศาสดาแห่งมวลมนุษยชาติ มายัง ประชาคมโลก
2. เพื่อร่วมกันสวดอิบรอฮีมศาสดา อันเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของความจงรักภักดี ซึ่ง ผู้ศรัทธาทุกคนต่างสำนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ที่พระองค์มีต่อประชากรอูมมะห์ ของท่าน
3. เพื่อน้อมนำจริยวัตรของท่านศาสดานบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) มาน้อมนำไปปฏิบัติเป็น กิจวัตรประจำวันตามหลักคำสอนวิถีอิสลาม
4. เพื่อสร้างความรักความสามัคคีระหว่างพี่น้องมวลมุสลิมและพี่น้องต่างศาสนิกใน ทุกหมู่เหล่า
5. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมอิสลามและกิจกรรมทางด้านวิชาการศาสนาอิสลาม
6. เพื่อขับเคลื่อนแผนงานยุทธศาสตร์ ตามนโยบายของคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดกระบี่
7. เพื่อจัดสร้างศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ให้เป็น ศูนย์กลางของการบริหารจัดการองค์กรของศาสนาอิสลามกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงมีพระ ราชดำรัสเนื่องในเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานเมาวัลิดกลางแห่งประเทศไทยประจำปี อีกราชศักราช 1438 ณ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2560 ความว่า “ศาสนาทุกศาสนาดังก็มีหลักธรรมคำสอนเพื่อ เป็นหลักให้ผู้เคารพนับถือ ได้ยึดถือปฏิบัติทั้งส่วนที่เป็นข้อปฏิบัติทางความคิดจิตใจ ทั้งส่วนที่เป็น ข้อปฏิบัติในการครองชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม หลักธรรมในศาสนาจึงเป็นสิ่งที่ดีมี ประโยชน์อย่างยิ่งทั้งแก่บุคคลและสังคมส่วนรวม เพราะทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมในศาสนา

ที่ตนเคารพนับถือ มีชีวิตที่เป็นปกติมั่นคงสวัสดิ และทำให้สังคมเป็นสังคมที่ทุกคนทุกเชื้อชาติ ศาสนาอยู่ร่วมกันได้ด้วยความผาสุกสงบ หลักธรรมคำสอนทั้งนั้นยิ่งปรากฏแพร่หลายมากขึ้นเท่าใด ก็จะเป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย์กว้างขวางขึ้น ข้าพเจ้าจึงมีความปิติเต็มใจที่ได้มาร่วมในงานที่จัด ขึ้นเป็นประจำทุกปี ด้วยเห็นว่าเป็นกุศลกิจอันประเสริฐ เพราะนอกจากเป็นการแสดงความกตัญญู ต่อท่านบิหมุฮ์หมัด ผู้เป็นศาสดาแห่งศาสนาอิสลามแล้ว ยังเป็นการประกาศหลักธรรมของศาสนาที่มี ผู้ยึดถืออยู่ทั่วโลก ให้ประจักษ์แพร่หลายด้วย” (สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่, 2564, น. 5)

นายอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี กล่าวเนื่องในการจัดงานเมาวัลดีกลางจังหวัด กระบี่ ครั้งที่ 40 ประจำปีอิหฺเราะฮ์ศักราช 1442 ระหว่างวันที่ 2-6 เมษายน 2564 ความว่า การจัดงาน เมาวัลดีทุกครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการระลึกถึงชีวประวัติของบรมศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) และ น้อมนำมาเป็นสรณะ ในการดำเนินชีวิตให้ดำรงมั่นอยู่ในคุณธรรมจริยธรรม พร้อมทั้งเผยแพร่วิถี วัฒนธรรมอันงดงามและทรงคุณค่าของท่าน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเตือนผู้เจริญรอยตามแบบฉบับอัน สูงส่งของท่าน ได้น้อมนำไปปฏิบัติให้เกิดภาคผลเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง บรมศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) ได้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนอิสลามที่มหานครมักกะห์ เป็นเวลา ๑๓ ปี และที่มหานครมะดีนะห์ 10 ปี ณ มหานครมะดีนะห์แห่งนี้ ถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งยิ่งใหญ่และสำคัญยิ่งในทุกมิติของการ เผยแผ่สังคมอิสลาม ซึ่งได้อานิสงส์จากบทเรียนทางยุทธศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการปกครอง จากมหานครมักกะห์มาเป็นจุดสร้าง และการปฏิรูปสังคม ตลอดจนวางธรรมนูญมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน เพื่อธำรงคุณธรรมและรักษา ความยุติธรรมให้แก่สังคมเมืองมะดีนะห์ที่มีความ หลากหลายทางเผ่าพันธุ์ สมดังเจตนารมณ์ในการแต่งตั้งศาสดามุฮัมมัด เพื่อนำความเมตตาเข้าสู่ มวลมนุษยชาติ เพื่อหล่อหลอมจิตวิญญาณให้มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตสำนึกในการแบ่งปัน และเผื่อแผ่ผู้ร่วมโลก อีกทั้งเป็นผู้มีจิตสาธารณะในการสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมอันเป็น กระบวนการที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ ให้มีความสงบ ร่มเย็นเป็นสุขตลอดไป และหากมุสลิมทุกคนได้ศึกษาชีวประวัติทุกช่วงตอนของบรมศาสดามุฮัมมัด ให้ถ่องแท้ก็จะทราบว่า ตลอดทั้งสองช่วงระยะเวลาและสถานที่ในการเผยแผ่อิสลามของท่าน มีความแตกต่างกันในหลากหลายมิติ ที่เกิดขึ้นเป็นประวัติศาสตร์ให้ประชาชาติของท่านได้ถอด บทเรียนจากเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลง วิสัยทัศน์การปกครอง และรูปแบบการวางรากฐานทาง สังคมมาปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัยที่เป็นอยู่ได้อย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดกระบี่, 2564, น.6)

1.7 ความเป็นมาของงานเมาว์ลิดกลางจังหวัดกระบี่

ปี พ.ศ. 2523 คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ได้เริ่มดำริจัดงานเมาว์ลิดกลางจังหวัดกระบี่เป็น ครั้งแรก ที่อำเภออ่าวลึก โดยมีนายสมบุรณ์ สิทธิมนต์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกระบี่ เป็นผู้ริเริ่ม ต่อมาคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ พร้อมกับนายสมบุรณ์ สิทธิมนต์ มีความเห็นร่วมกันว่าจะย้ายมาจัดในตัวจังหวัด งานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่จึงได้ถูกนำมาจัดในตัวจังหวัดตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาโดยได้รับความเห็นชอบจากทางจังหวัดกระบี่ตลอดมา

ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2524 และปี พ.ศ. 2525 จัดขึ้นที่หอประชุมโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล รายได้จากการจัดงานทั้ง 2 ครั้ง คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ได้นำเงินไปซื้อที่ดิน จำนวน 4 ไร่เศษ บริเวณบ้านคลองหิน (ในเมือง) เพื่อจัดสร้างเป็นศูนย์กลางอิสลามจังหวัดกระบี่ต่อไป

ครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 ปี พ.ศ.2526 และปี พ.ศ.2527 เมื่อมีที่เป็นของตัวเองจึงได้ย้ายการจัดงานเมาว์ลิดกลางมาจัดโนที่บริเวณดังกล่าวและในการจัดงานครั้งที่ 4 พ.ศ.๒๕๒๖ ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาอีหม่ามขึ้น และได้กลายเป็นสัญลักษณ์ควบคู่ในการจัดงานเมาว์ลิดกลางจังหวัดกระบี่จนถึงปัจจุบัน

ครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2528 งานเมาว์ลิดกลางจังหวัดกระบี่ เริ่มเป็นที่รู้จักจากบุคคลทั่วไปทั้งในและต่างจังหวัด ทำให้มีผู้คนมาร่วมงานมากขึ้น ทำให้พื้นที่เดิมเกิดความคับแคบ ทำให้คณะกรรมการจัดงานต้องมิมติให้ย้ายสถานที่อีกครั้ง โดยไปจัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ ใช้หอประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ เป็นสถานที่สัมมนาอีหม่าม จัดเมื่อวันที่ 1-2 ธันวาคม 2528 โดยมีอาจารย์สุคใจ วงศ์อารีย์ รองจุฬาราชมนตรีเป็นประธานในพิธี มีผู้ร่วมงานประมาณ 30,000 คน

ครั้งที่ 7 ปี พ.ศ.2529 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 15-16 ธันวาคม โดยมีฮัจยีประเสริฐ มะหะหมัด จุฬาราชมนตรีเป็นประธานในพิธี มีผู้มาร่วมงานประมาณ 30,000 คน

ครั้งที่ 8 ปี พ.ศ. 2530 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 26-27 ธันวาคม โดยมีอาจารย์มรวาน สะมะฮูน เลขาธิการจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผบ.ทบ.และรักษาการผบ.สส.ในขณะนั้น เป็นประธานเปิดงาน และพบประชาชน มีผู้ร่วมงานกว่า 50,000 คน

ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ. 2531-2532 รวมในปีเดียวกัน ณ บริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 15-16มกราคม 2532 โดยมีอาจารย์มรวาน สะมะฮูน เลขาธิการจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี มีผู้ร่วมงานกว่า 50,000 คน

ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ. 2533 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 20-21 มกราคม ตรงกับอิฐระเหที่ศักราช 1410 โดยมีอาจารย์ม้วาน สะมะออน เลขานุการจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผบ.ทบ. และรักษาการผบ. สส.ในขณะนั้น เป็นประธานเปิดงาน และพบประชาชน มีผู้ร่วมงานกว่า 50,000 คน

ครั้งที่ 11 ปี พ.ศ. 2534 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 25-26 มกราคม ตรงกับ ฮ.ศ.1411 โดยมีอาจารย์ม้วาน สะมะออนเลขานุการจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี และนายวันหะหมัดนอร์ มะทา พบประชาชน มีผู้ร่วมงานกว่า 60,000 คน

ครั้งที่ 12 ปี พ.ศ. 2535 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 13-14 มกราคม ตรงกับฮ.ศ.2412 โดยมีอาจารย์ม้วาน สะมะออน เลขานุการจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี และนายวันหะหมัดนอร์ มะทา พบประชาชน มีผู้ร่วมงานกว่า 70,000 คน

ครั้งที่ 13 ปี พ.ศ. 2536 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 23-24 มกราคม ตรงกับฮ.ศ. 1413 โดยมีอาจารย์ม้วาน สะมะออน เลขานุการจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี และนายวันหะหมัดนอร์ มะทา พบประชาชนมีผู้ร่วมงานกว่า 70,00 คน

ครั้งที่ 14 ปี พ.ศ. 2537 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 12-13 มกราคม ตรงกับ ฮ.ศ. 1414 โดยมีนายอารีย์ วงศ์อารยะ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เดินทางมาเป็นประธานในพิธี และพบปะประชาชน มีผู้มาร่วมงานนับแสนคน ประธานการจัดงานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่ตั้งแต่ครั้งที่ 1-14 มีการสลับเปลี่ยนระหว่างท่านฮัจยีว่าเหตุ กิ่งเล็ก และฮัจยีเอ กิ่งเล็ก ทำหน้าที่เป็นประธานจัดงาน

ครั้งที่ 15 ปี พ.ศ. 2538 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 9-10 ธันวาคมตรงกับอิฐระเหที่ 1415 นายสุรรัตน์ มุคุระ เป็นประธานจัดงาน โดยมีนายอารีย์ วงศ์อารยะ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เดินทางมาเป็นประธานในพิธี ท่ามกลางพี่น้องชาวไทยมุสลิมในจังหวัดกระบี่ และจังหวัดใกล้เคียงเข้าร่วมละหมาดยามาอะห์นับแสนคน ด้วยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายงานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่ในปีพ.ศ.2538 ก็เสร็จสิ้นไปด้วยดีทุกประการ

ครั้งที่ 16 ปี พ.ศ.2539 คณะจัดงานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่ครั้งที่ 16 วันที่ 7-9 ธันวาคม ตรงกับฮ.ศ.1417 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ ภายใต้การนำของ ฮัจยีมุนูญ เทพรัตน์ เป็นประธานจัดงาน ในปีนั้นพวกเราถูกทดสอบจากพระผู้เป็นเจ้าโดยให้ฝนตกลงมาทั้ง 3 วัน ทำให้ผู้เข้าร่วมงานค่อนข้างจะบางตาแต่ทุกอย่างก็จบด้วยความราบรื่น

ครั้งที่ 17 ปี พ.ศ. 2550-2551 ด้วยความที่จะมุ่งมั่นสืบสานเจตนารมณ์และแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซล) คณะกรรมการจัดงานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่ ก็ได้จัดงานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่ขึ้นมาอีกครั้ง โดยได้จัดรวมกันในปีเดียวกัน ณ สนามหน้าศาลากลาง

จังหวัดกระบี่วันที่ 14-16 กุมภาพันธ์ 2551 ตรงกับอิจเราะห์ 1418 นายนพรัตน์ กาญจนวโรตม นายกษมาคมมุสลิมสัมพันธ์จังหวัดกระบี่ เป็นประธานจัดงาน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด กระบี่เป็นประธานดำเนินการ และนายศิระ ชวนะวิรัช ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ เป็นประธาน อำนวยการ ในการจัดงานครั้งนี้ คณะกรรมการได้เชิญอาจารย์สวาดี สุมาลัยศักดิ์ จุฬาราชมนตรี และนายวันมูหะหมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา มาเป็นประธานในพิธีเปิด โดยมีผู้ร่วมงานไม่ต่ำกว่า 70,000คน งานเมาวัลิกกลางครั้งนี้มีการต้มมัด อัล-กูรอานโดยเยาวชนจากสถาบันการศึกษาต่างๆ กว่า 50,000 คน

ครั้งที่ 18 ปี พ.ศ. 2542 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 13-15 กุมภาพันธ์ตรงกับฮ.ศ.1419 โดยมีนายอัสนาวี มุกระ เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาจารย์สวาดี สุมาลัยศักดิ์ เป็นประธาน พิธีเปิด ในการจัดงานครั้งนี้ได้จัดให้มีการต้มมัด อัล-กูรอาน ของนักเรียน จากสถาบันต่างๆประมาณ ๕๐๐ คน มีผู้ร่วมงานประมาณ 80,000 คน

ครั้งที่ 19 ปี พ.ศ. 2543 จัดที่หน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 19 -21 กุมภาพันธ์ ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1420 โดยมีอัยเยอ กิ่งเล็ก เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาจารย์มรวาน สะมะ อูน ผู้แทนจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี มีผู้ร่วมงานประมาณ 70,000 คน

ครั้งที่ 20 ปี พ.ศ. 2543 จัดที่หน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 22-24 กันยายน ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1421 โดยมีนายอัสนาวี มุกระ เป็นประธานจัดงาน มีอาจารย์อับดุลการิม วันแอะ เลาะผู้แทนจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิด มีนายวันมูหะหมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคม มาพบปะพี่น้อง มีผู้ร่วมงานประมาณ 80,000 คน

ครั้งที่ 21 ปี พ.ศ. 2544 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 21-23 กันยายน ตรงกับ ฮ.ศ. 1422 โดยมีนายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก เป็นประธานจัดงาน มีนายวันมูหะหมัดนอร์ มะทา เป็นประธานในพิธีเปิดงาน มีผู้ร่วมงานประมาณ 80,000 คน

ครั้งที่ 22 ปี พ.ศ. 2545-2546 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 21-23 กันยายน ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1423 ณ สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ โดยมีนายแอะ กิ่งเล็ก เป็นประธานจัดงาน มีอาจารย์สวาดี สุมาลัยศักดิ์ จุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิด มีผู้เข้าร่วม งานประมาณ 70,000 คน

ครั้งที่ 23 ปี พ.ศ. 2547 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 21-23 กันยายน ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1424 โดยมีนายมานิต คำกุล เป็นประธานจัดงาน มีอาจารย์อับดุล การิม วันแอะเลาะ ผู้แทนจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิด มีผู้ร่วมงานประมาณ 90,000 คน

ครั้งที่ 24 ปี พ.ศ. 2548 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 25-27 มีนาคม ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1426 โดยมีนายสุรัตน์ มุกระ เป็นประธานจัดงาน มี ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เป็นประธานในพิธี มีผู้มาร่วมงานประมาณ 900,000 คน

ครั้งที่ 25 ปี พ.ศ. 2549 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1427 โดยมีนายอัสนาวิ มุกระ เป็นประธานจัดงาน มีพลเอกสนธิ บุญรัตน์กลิน เป็นประธานในพิธีเปิด และมีนายอารีย์ วงศ์อารยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมาพบปะประชาชน มีผู้มาร่วมงาน ประมาณ หนึ่งแสนคน

ครั้งที่ 26 ปี พ.ศ. 2550 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1428 โดยมีนายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็กเป็นประธานจัดงาน มีนายวันมูหะมัด นอร์ มะทา เป็นประธานในพิธี มีผู้มาร่วมงานประมาณ 90,000 คน

ครั้งที่ 27 ปี พ.ศ. 2551 จัดที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1429 โดยมีนายพรรัตน์ กาญจนวโรดม เป็นประธานจัดงาน มี นายสมาน มะลิพันธ์ รองจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิด และนายอารีย์ วงศ์อารยะ อดีต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาพบปะประชาชน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 80,000 คน

ครั้งที่ 28 ปี พ.ศ. 2552 หลังจากการก่อสร้างมัสยิดกลางจังหวัดกระบี่ เสร็จเป็นที่เรียบร้อย จึงได้ย้ายจากสนามหน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ มาจัดที่บริเวณมัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 20-24 กุมภาพันธ์ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1430 โดยมีนายพรรัตน์ กาญจนวโรดม เป็นประธานจัดงาน มีนายสมาน มะลิพันธ์ รองจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิด มีผู้มาร่วมงานประมาณ 70,000 คน

ครั้งที่ 29 ปี พ.ศ. 2553 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 5-9 มีนาคม ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1431 มีนายอัสนาวิ มุกระเป็นประธานจัดงาน มีนายสมาน มะลิพันธ์ รองจุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี มีผู้มาร่วมงานประมาณ หนึ่งแสนคน

ครั้งที่ 30 ปี พ.ศ. 2554 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 5-9 กุมภาพันธ์ ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1432 โดยมีนายมานิต คำกุล เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาซิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี เป็นประธานในพิธี มีผู้มาร่วมงานนับแสนคน

ครั้งที่ 31 ปี พ.ศ. 2555 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 17-21 กุมภาพันธ์ ตรงกับอิจเราะห์ศักราช 1433 โดยมีนายเจฮาหฺลี คมขำ เป็นประธานจัดงาน ส่วนประธานในพิธี โดยมีท่านอาซิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 60,000 คน

ครั้งที่ 32 ปี พ.ศ. 2556 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 1-5 กุมภาพันธ์ 2556 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1434 โดยมีนายอัสนาวิ มุกระ เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 33 ปี พ.ศ. 2557 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 31 มกราคม 2557 ถึง 4 กุมภาพันธ์ 2557 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1434 โดยมีนายกอเดช ผิวดี เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 34 ปี พ.ศ. 2558 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 20-24 กุมภาพันธ์ 2558 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1436 โดยมีนายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก ประอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 35 ปี พ.ศ. 2559 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 24-28 กุมภาพันธ์ 2559 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1437 โดยมีนายกำแหม หลกเหล็ก รองประธาน กอจ.กระบี่ เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 36 ปี พ.ศ. 2560 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ ถึง 2 มีนาคม 2560 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1438 โดยมีนายอัสนาวิ มุกระ ประธาน กอจ.กระบี่ เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 37 ปี พ.ศ. 2561 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 1-5 มีนาคม 2561 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1439 โดยมีนายมาหนาบ ชื้อตรง รองประธาน กอจ.กระบี่ เป็นประธานจัดงาน มีนายประสาน ศรีเจริญ รองประธานคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานจุฬาราชมนตรี ผู้แทนจุฬาราชมนตรี มาเป็นประธาน มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 38 ปี พ.ศ. 2562 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 1-5 มีนาคม 2562 ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1440 โดยมีนายสุนทร สีมุ่น รองประธาน กอจ.กระบี่ เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาศิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี มาเป็นประธานในพิธี มีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 39 ปี พ.ศ. 2563 จัดที่มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ ๑-๕ มีนาคม ๒๕๖๐ ตรงกับฮิจเราะห์ศักราช 1441 โดยมีนายวิรัตน์ และเลียม เลขานุการ กอจ.กระบี่ เป็นประธานจัดงาน ประธานในพิธีในครั้งนี้ ท่านจุฬาราชมนตรีมา เป็นประธานในพิธีเปิดเหมือนอย่างทุกปีที่ผ่านมา โดยมีผู้มาร่วมงานประมาณ 100,000 คน

ครั้งที่ 40 ปี พ.ศ. 2564 จัดที่มัสยิดประจำกลางจังหวัดกระบี่ วันที่ 2-5 เมษายน 2564 ตรงกับอิฎเราะห์ศักราช 1442 โดยมีนายศราวดี แข็งแรง รองประธาน กอจ.กระบี่ เป็นประธานจัดงาน ส่วนประธานในพิธีในครั้งนี้ ท่านประธานจัดงานมีความตั้งใจจะเรียนเชิญ ท่านจุฬาราชมนตรีมา เป็นประธานในพิธีเปิดเหมือนอย่างทุกปีที่ผ่านมา อิงชาอัลลอฮ์ งานเมาวัลิดกลางครั้งนี้คงจะได้รับ ความร่วมมือจากพี่น้องเป็นอย่างดี ในการที่จะมาร่วมงานเหมือนอย่างทุก ๆ ปี และงานเมาวัลิดกลาง จังหวัดกระบี่จะต้องมีครั้งต่อ ๆ ไปและมีตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดกระบี่, 2564, น. 37-39)

จะเห็นได้ว่า จากประวัติความเป็นมาของการจัดงานเมาวัลิดกลางจังหวัดกระบี่ ตั้งแต่ครั้งที่ 1 – 40 มีผู้นำประเทศหรือนักการเมืองที่เป็นชาวมุสลิม และมีตำแหน่งสำคัญทางการเมืองในรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในพิธีเปิดงานในแต่ละครั้ง และร่วมพบปะพูดคุย แสดงวิสัยทัศน์กับพี่น้องประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่ เช่น

1. นายสมบุรณ์ สิทธิมนต์ เคยดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกระบี่ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้ริเริ่มการจัดงาน

2. พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เคยดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการทหารบก รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย คนที่ 22 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จังหวัดนครพนม ผู้ก่อตั้งและหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ มาเป็นประธานในพิธี

3. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เคยดำรงตำแหน่ง ประธานรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หัวหน้าพรรคประชาชาติ รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (2 สมัย) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ แกนนำกลุ่มวาคะห์ อีกทั้งยังเคยสังกัดในพรรคการเมือง คือ พรรคความหวังใหม่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม และพรรคไทยรักไทย เป็นต้น มาเป็นประธานในพิธี

4. ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เคยดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเลขาธิการอาเซียน มาเป็นประธานในพิธี

5. พลเอกสนธิ บุญรัตน์กลิน เคยดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการทหารบก รองนายกรัฐมนตรี หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หัวหน้าพรรคมาตุภูมิ และเคยร่วมงานการเมืองกับพรรคชาติไทยพัฒนา มาเป็นประธานในพิธี

6. นายอารีย์ วงศ์อารยะ เคยดำรงตำแหน่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาเป็นประธานในพิธี

7. นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุทัยธานี สังกัดพรรคภูมิใจไทย มาเป็นประธานในพิธีงานเมาว์ลิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ ครั้งที่ 40 และบรรยายพิเศษ พร้อมแจกอาหารที่ทอดก่อนรับรอมฎอน จำนวน 300 ชุด (สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่, 2564, น. 33)

8. นายชาดา ไทยเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุทัยธานี สังกัดพรรคภูมิใจไทย รองหัวหน้าพรรคภูมิใจไทย และเป็นประธานคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์สภาผู้แทนราษฎรไทย ชุดที่ 24 ร่วมพบปะพูดคุยกับพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ และมอบเงินสนับสนุนการจัดงานฯ

1.8 ข้อมูลสถานีวิทยุสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ 89.00 MHz ประวัติการจัดตั้งสถานีวิทยุสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ วันที่ 2 กันยายน 2558 ได้มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ได้ซื้อหุ้นสถานี 89.00 MHz จากบริษัท วรรณศักดิ์ เรดิโอ จำกัด ราคา 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เพื่อใช้เป็นการสื่อสารในเชิงธุรกิจ และประชาสัมพันธ์ในข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการศาสนาอิสลามและด้านสังคมพหุวัฒนธรรม และได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานีชุดแรกในวันที่ 25 กรกฎาคม 2561 ดังนี้

1. นายอัสนาวี	มุกระ	ประธานที่ปรึกษา
2. นายสมเดช	ขยันการ	รองประธานที่ปรึกษา/ฝ่ายจัดหาทุน
3. นายสุนทร	สีหมุ่น	ประธานติดตามดูแล/ฝ่ายวิชาการ
4. นายวิรัช	สีหมุ่น	ประธาน/กรรมการฝ่ายเทคนิค
5. นายว่าเหด	มารยา	รองประธาน/กรรมการฝ่ายจัดหาทุน
6. นายเจ๊ะฮาหะลี	คมขำ	รองประธาน/กรรมการฝ่ายการเงิน
7. นายสามารถ	ขยันการ	กรรมการ/ฝ่ายจัดหาทุน
8. นายวิรัตน์	และเต็ม	กรรมการ/ฝ่ายวิชาการ
9. นายสมศักดิ์	ศรีหมาด	กรรมการ/ฝ่ายจัดรายการ
10. นายสุทิน	มารยา	กรรมการ/ฝ่ายอำนวยการ
11. น.ส.นงลักษณ์	โสเชื้อ	กรรมการ/ฝ่ายการเงิน
12. นายไพรัตน์	บุญเพชร	กรรมการ/ฝ่ายเทคนิค
13. นายสมชาย	วงศ์แดง	กรรมการ/เลขานุการ/ฝ่ายจัดรายการ

รายชื่อคณะกรรมการชุดที่ 2 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563 ดังนี้

1. นายอัสนาวี	มุกุระ	ประธานที่ปรึกษา
2. นายสมเดช	ขยันการ	ประธานกรรมการ/ฝ่ายจัดหาทุน
3. นายสุนทร	สีหมุ่น	รองประธานกรรมการ/ฝ่ายวิชาการ
4. นายวิรัช	สีหมุ่น	กรรมการ/ผู้อำนวยการ
5. นายว่าเหด	มารยา	กรรมการ/ฝ่ายจัดหาทุน
6. นายเจ๊ะฮาหะลี	คมขำ	กรรมการ/ฝ่ายการเงิน
7. นายวิรัตน์	และเต็ม	กรรมการ/ฝ่ายวิชาการ
8. นายสมศักดิ์	ศรีหมาด	กรรมการ/ฝ่ายจัดรายการ
9. น.ส.นงลักษณ์	โสเชื้อ	กรรมการ/ฝ่ายการเงิน
10. นายวิโรจน์	เล็กกุล	กรรมการ/ฝ่ายเทคนิค
11. นายนเรศ	รินเรือง	กรรมการ/ฝ่ายจัดรายการ
12. นายเอกรัญญ์	แดงโต๊ะเห	กรรมการ/ฝ่ายจัดหาทุน
13. นายสมชาย	วงศ์แดง	กรรมการ/เลขานุการ/ฝ่ายจัดรายการ

รายชื่อคณะกรรมการชุดที่ 3 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564 ดังนี้

1. นายอัสนาวี	มุกุระ	ประธานที่ปรึกษา
2. นายมานิต	คำกุล	กรรมการ/ที่ปรึกษา
3. นายสุนทร	สีหมุ่น	กรรมการ/ที่ปรึกษา
4. นายเจ๊ะฮาหะลี	คมขำ	กรรมการ/ที่ปรึกษา
5. นายวิรัตน์	และเต็ม	กรรมการ/ที่ปรึกษา
6. นายสมเดช	ขยันการ	ประธานกรรมการ/ฝ่ายบริหาร
7. นายวิรัช	สีหมุ่น	กรรมการ/ผู้อำนวยการ
8. นายสมศักดิ์	ขาวเล็ก	กรรมการ/ฝ่ายการเงิน
9. นายสมศักดิ์	ศรีหมาด	กรรมการ/ฝ่ายจัดรายการ
10. น.ส.นงลักษณ์	โสเชื้อ	กรรมการ/ฝ่ายการเงิน
11. นายวิโรจน์	เล็กกุล	กรรมการ/ฝ่ายเทคนิค
12. นายสมชาย	วงศ์แดง	กรรมการ/ฝ่ายจัดรายการ
13. นายนเรศ	รินเรือง	กรรมการ/เลขานุการ/ฝ่ายจัดรายการ

ปัจจุบันสถานี 89.00 MHz สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ได้ทำการออกอากาศผ่านระบบออนไลน์ ทางเพจสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

ตลอด 24 ชม. มีผู้ติดตามรายการศาสตร์แห่งอิสลาม ประมาณ 3,000 กว่าคนในจังหวัดกระบี่ และจำนวน 10,000 กว่าคนทั่วโลก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวนทั้งหมด 200 คน ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม (อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น) รวมมัศยิดละ 3 คน จำนวน 60 มัสยิด รวมทั้งสิ้น 180 คน ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ จำนวน 9 คน และครูสอนศาสนาอิสลามจากมัศยิดต่าง ๆ จำนวน 11 คน สำหรับครูผู้สอนศาสนาอิสลามนั้นผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก

2.2 กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ จำนวนทั้งหมด 15 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวน 7 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 4 คน และประชาชนทั่วไปที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวน 4 คน ด้วยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ใช้เครื่องมือที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ที่ถูกต้องตามหลักการสร้างแบบสอบถามที่ดี และสร้างคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.1.2 เสนอแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความครอบคลุม และความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

3.1.3 **เสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว** เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้ถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1.4 **ทดลองใช้ (Try out)** แบบสอบถามกับผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอ เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ โดยทดลองใช้แบบสอบถามทั้งสิ้น 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความ เชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

3.1.5 **จากขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างแบบสอบถาม** ทำให้ได้แบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1) **แบบสอบถาม** เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้นำศาสนาอิสลาม จำนวน 200 ชุด โดยผู้ศึกษาดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และประสานให้ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ประสานผู้นำทางศาสนาอิสลามเข้าร่วมตอบ แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีทั้งที่เป็น แบบคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) และใช้ เครื่องมือตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert scale) ในการแปรผลทางสถิติ ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

(1) **แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล** ได้แก่ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ อาชีพ และตำแหน่ง

(2) **แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยแวดล้อม** ที่ส่งผลต่อตัวผู้นำ ศาสนาอิสลาม เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง ประกอบด้วย

ก. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ

ข. การพบปะสนทนากับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง

ฯลฯ

(3) **แบบสอบถามข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม** เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมือง กระบี่ จังหวัดกระบี่ ดังนี้

ก. บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการปกครองแบบ ประชาธิปไตย

ข. บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

ค. บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความเป็นกลางต่อ
พรรคการเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูลรวบรวมจากแบบสอบถามที่ตอบกลับ นำมาประมวลผลข้อมูลทางสถิติ เป็นค่าแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยให้น้ำหนักคะแนนความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ซึ่งแบ่งเกณฑ์วัดค่าคะแนนเฉลี่ยการให้คะแนนเป็นระดับความคิดเห็น มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย
- 3 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายระดับของแบบสอบถามซึ่ง
ดัดแปลงมาจากเกณฑ์ของ Best (1987) ดังนี้

$$\frac{\text{Maximum-Minimum}}{\text{Interval}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{(5-1)}{5}$$

$$= 0.8$$

จะได้เกณฑ์การวัดระดับคะแนนที่แบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วม
4.21 – 5.00	มีระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	มีระดับสูง
2.61 – 3.40	มีระดับปานกลาง/มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีระดับต่ำ/มีส่วนร่วมต่ำ
1.00 – 1.80	มีระดับต่ำมาก/มีส่วนร่วมต่ำมาก

(4) คำถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ และข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เพื่อที่ผู้ทำการศึกษาจะได้นำไปรวบรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง ในโอกาสต่อไป

3.2 **แบบสัมภาษณ์** ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน 15 คน โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

3.2.1 **แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1** เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้นำศาสนาอิสลาม

3.2.2 **แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2** เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมได้จาก 2 แหล่ง คือ

4.1 **การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ** (primary data) ได้ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ศึกษาได้ติดต่อประสานงานขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ เป็นผู้ดำเนินการประสานผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เข้าร่วมร่วมตอบคำถามจากแบบสอบถาม เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมาย จำนวน 200 คน และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคลด้วยตนเอง จำนวน 15 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างผู้นำศาสนาอิสลาม จำนวน 7 คน ซึ่งมาจากกลุ่มตัวอย่างตัวแทนที่มาจากมัสยิดต่าง ๆ ได้แก่ อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ครูสอนศาสนา ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 4 คน ตัวแทนจากคณะกรรมการอิสลาม เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 2 คน และสัมภาษณ์ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ จำนวน 1 คน ในฐานะผู้นำสูงสุดของศาสนาอิสลามในจังหวัด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน ซึ่งมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 4 คน และประชาชนทั่วไปที่นับถือศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวน 4 คน

สำหรับพื้นที่ซึ่งผู้ศึกษาไม่สามารถเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่รุนแรง

และต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงได้ให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายตอบแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ ด้วยระบบ Google Form และใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายด้วยวิธีการโทรศัพท์ด้วยเสียง ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน Line

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้รับจากการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร ผลงานวิจัย เว็บไซต์ ฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ฐานข้อมูลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ สถานีวิทยุท้องถิ่น 89.00 MHz และ Facebook สถานีวิทยุสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ 89.00 MHz เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผสมกับข้อมูลเชิงปริมาณ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

5.1.1 หลังจากผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ชุด ได้รับคืน 200 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เรียบร้อยแล้ว ได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์

5.1.2 บันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Windows) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานได้ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) ค่าร้อยละ (percentage) ใช้บรรยายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และปัจจัยแวดล้อม

2) หาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนน ใช้บรรยายลักษณะตัวแปรที่ศึกษาคือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม เพื่อหาระดับความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ของค่าเฉลี่ย (หา \bar{X}) จะสามารถแปลผลความคิดเห็น หรือความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิด Likert Rating Scales โดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย
- 3 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์ในการแปลผล สำหรับคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วม	
4.21 – 5.00	มีระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	มีระดับสูง
2.61 – 3.40	มีระดับปานกลาง/มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีระดับต่ำ/มีส่วนร่วมต่ำ

5.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach alpha)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มตัวแทนผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1 ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาเริ่มวิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สามารถตอบคำถามการศึกษาได้

5.2.2 ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาจัดระบบข้อมูลร่วมกับข้อมูลจากเอกสาร โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง อ่านทบทวนอย่างละเอียด ทำความเข้าใจกับข้อมูล และแยกประเด็นสาระต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อทำการวิเคราะห์

5.2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา วิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลการวิจัย เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ สำหรับผลการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ (ก่อนเข้ามาเป็นผู้นำศาสนา) และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อม (กระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาท และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

ตอนที่ 4 ปัญหา ความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ตอนที่ 5 การสัมภาษณ์ บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังนี้

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
1. อายุของท่าน		
30 – 40 ปี	43	21.50
41 – 50 ปี	59	29.50
51 – 60 ปี	55	27.50
61 – 70 ปี	32	16.00
70 ปีขึ้นไป	11	5.50
รวม	200	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
2. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 7,000 บาท	64	32.00
7,001 – 10,000 บาท	39	19.50
10,001 – 12,000 บาท	47	23.50
มากกว่า 12,000 บาท	50	25.00
รวม	200	100.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่รู้หนังสือ	10	5.00
ระดับประถมศึกษา	56	28.00
ระดับมัธยมศึกษา	50	25.00
ระดับอุดมศึกษา (ปวช./ปวส.)	24	12.00
ระดับปริญญาตรี	41	20.00
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ป.โท / ป.เอก)	19	9.50
รวม	200	100.00
4. อาชีพของท่าน (ก่อนเข้ามาเป็นผู้นำศาสนา)		
เกษตรกร	78	39.00
รับจ้างหรือค้าขาย	51	25.50
พนักงานบริษัท	21	10.50
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	35	17.50
อื่น ๆ ระบุ	15	7.50
รวม	200	100.00
5. ตำแหน่งของท่าน		
อิหม่าม	60	30.00
คอเต็บ	60	30.00
บิหลั่น	60	30.00
กรรมการอิสลาม	9	4.50
ครูผู้สอนศาสนา	11	5.50
รวม	200	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมาอายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.50 ส่วนอายุ 70 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.50

รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมาได้มากกว่า 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนรายได้ 7,001-10,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.50

ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาในระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนระดับการศึกษา ไม่รู้หนังสือ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.00

อาชีพ (ก่อนเข้ามาเป็นผู้นำศาสนา) พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาอาชีพรับจ้างหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 25.50 ส่วนอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.50

ตำแหน่ง พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีตำแหน่ง อีหม่าม คอเต็บ และ บิหลั่น คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาตำแหน่งกรรมการอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 4.50 ส่วนตำแหน่งครูผู้สอนศาสนา มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.50

ตอนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อม (กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังนี้

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยแวดล้อม (กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยแวดล้อม	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
6. การใช้สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย (Facebook , Line , Google , Youtube)		
ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	101	50.50
สัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	42	21.00
สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	47	23.50
ไม่เคยใช้สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย (Facebook , Line , Google , Youtube)	10	5.00
รวม	200	100.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัจจัยแวดล้อม	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
7. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (ใบปลิว , หนังสือพิมพ์ , วารสาร)		
ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	41	20.50
สัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	33	16.50
สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	92	46.00
ไม่เคยใช้สื่อสิ่งพิมพ์	34	17.00
รวม	200	100.00
8. การใช้สื่อสถานีวิทยุท้องถิ่น/ชุมชน (ข่าวสาร, บทเพลง)		
ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	59	29.50
สัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	38	19.00
สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	71	35.50
ไม่เคยใช้สื่อสถานีวิทยุท้องถิ่น/ชุมชน	32	16.00
รวม	200	100.00
9. การรับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (ข่าวสาร , ภาพยนตร์ , บทเพลง)		
ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	105	52.50
สัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	40	20.00
สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	44	22.00
ไม่เคยใช้สื่อสิ่งพิมพ์	11	5.50
รวม	200	100.00
10. การพบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป		
ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	119	59.50
สัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	43	21.50
สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	35	17.50
ไม่เคยพูดคุยกับบุคคลทั่วไป	3	1.50
รวม	200	100.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัจจัยแวดล้อม	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
11. การพบปะพูดคุย (ข้าราชการ, นักการเมือง, กลุ่มนักการเมือง)		
ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	59	29.50
สัปดาห์ละ 3 – 4 ครั้ง	47	23.50
สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	67	33.50
ไม่เคยพบกับข้าราชการ, นักการเมือง, กลุ่มนักการเมือง	27	13.50
รวม	รวม	200

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีการใช้สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line, Google, Youtube) ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 - 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.50 ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (ใบปลิว, หนังสือพิมพ์, วารสาร) ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.00

ใช้สถานีวิทยุท้องถิ่น/ชุมชน (ข่าวสาร/บทเพลง) ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.50 รับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (ข่าวสาร, ภาพยนตร์, บทเพลง) ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 - 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.50 พบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 - 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 59.50 พบปะพูดคุย (ข้าราชการ, นักการเมือง, กลุ่มการเมือง) ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.50

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการกล่อมเกลாதางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ผู้นำศาสนาได้แสดงความคิดเห็นว่า ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ได้มีการเรียน การสอนให้กับเด็กและเยาวชนชาวมุสลิม ตั้งแต่อายุ ระหว่าง 6-15 ปี ซึ่งทุกศูนย์อบรมฯ จะดำเนินการเรียน การสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยมีการเรียน การสอนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 08.00-15.00 น. หรือวันธรรมดา (วันจันทร์-วันศุกร์) ระหว่างเวลา 16.00-18.00 น. ซึ่งมีครูสอนศาสนาสอนประจำที่ศูนย์ฯ มีการนำคำสอนจากบทเรียนที่เป็นตัวบทจากพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานหรืออัล-ฮาดิษ หรือทัศนะของปวงปราชญ์มุสลิมมาทำการอบรมและสอนให้แก่นักเรียน ที่จะป็นปัจจัยก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในค่านิยมและความสำคัญของระบบการปกครองในระบอบอิสลาม มาบูรณาการกับการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในวัฒนธรรมทางการเมืองและสร้างควมบริสุทธิ์ใจให้กับนักการเมือง เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารประเทศ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับคนรุ่นหลังได้สนใจการเมืองที่ดี ในส่วนของชมรมผู้นำศาสนาอิสลาม อำเภอเมืองกระบี่ ได้มีการจัดประชุมประจำเดือนของชมรม อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ซึ่งจัดการประชุมทุกวันที่ 10 ของเดือน หรือหากเดือนใดวันที่ 10 ตรงกับวันศุกร์ จะเลื่อนการประชุมเป็นวันที่ 9 ของเดือน ณ มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ ตำบลไสยไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงข้อสั่งการ กฎ ระเบียบ คำสั่ง แนวทางการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่น่าเชื่อถือศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ได้รับทราบและปฏิบัติตามให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมชาวมุสลิมในพื้นที่ อีกทั้งมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านกลุ่มไลน์ผู้นำศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ มีสถานีวิทยุเป็นของตนเอง เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยมีการออกอากาศทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งจะมีบรรดาผู้นำศาสนาอิสลามสลับหมุนเวียนมาพูดคุยพบปะกับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ผ่านคลื่นสถานีวิทยุสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ 89.00 MHz รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ มีการจัดงานประเพณีเมาวัลิดกลางจังหวัดกระบี่ มาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 40 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ถึงปัจจุบัน มีประธานจัดงานเมาวัลิดกลางจังหวัดกระบี่ จำนวน 28 คน ภายในงานมีกิจกรรมมากมาย อาทิ การอบรมสัมมนา การบรรยายศาสนธรรม การเสวนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ การออกร้านและจำหน่ายสินค้าทุกชนิด การจัดนิทรรศการจากหน่วยงานต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุด คือ การได้ร่วมกันสวดอิบรอฮีมศาสดา ครั้งยิ่งใหญ่จากพี่น้องมุสลิมทั้งหลายในจังหวัดกระบี่

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ได้นำนโยบายรัฐบาล ข้อมูลข่าวสาร ข้อชี้แจงของทางราชการ/รัฐวิสาหกิจ มาแจ้งในที่ประชุมประจำเดือนของชมรม อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และได้เข้าไปร่วมกิจกรรมในงานเมาวัลิดกลางจังหวัดกระบี่ เช่น เข้าร่วมพิธีเปิดงาน เข้าร่วมการเสวนา 3 ศาสนา เข้าร่วมจัดนิทรรศการและจัดกิจกรรมอบรมต่าง ๆ ภายในงานเมาวัลิดกลาง เป็นต้น

ประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองได้มีการส่งบุตร-หลาน เข้าเรียนในศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม และได้มีการนำบุตร-หลานเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในงาน เช่น เข้าร่วม

กิจกรรมการประกวดแข่งขันการอ่านพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน เข้าร่วมรับชมการแสดงขับร้องอานาซีด เข้าร่วมรับฟังการบรรยายศาสนธรรม เข้าร่วมพิธีดูอาอู และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในงาน เป็นต้น

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ซึ่งได้ทำการศึกษาใน 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย บทบาทด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง และ บทบาทด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง มีดังนี้

ตารางที่ 4.3 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ภาพรวม จำแนกเป็นรายด้าน

บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำศาสนาอิสลาม	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นเกี่ยวกับ บทบาทและ การมีส่วนร่วม
1. บทบาทด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย	4.23	.85	สูง
2. บทบาทด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.88	.98	สูง
3. บทบาทด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง	3.58	1.13	สูง
รวม	3.89	.98	สูง

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์พบว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูง ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย ($\bar{X}=4.23$) รองลงมา คือ บทบาทด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.88$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.58$)

จากการสัมภาษณ์ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป ได้แสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในด้านการ ปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนี้

ผู้นำศาสนา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาสามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ได้ โดยพื้นฐานของศาสนาอิสลามไม่ได้แบ่งแยกระหว่างการเมืองและศาสนาออกจากกันโดยทำ กิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบการพูดคุยสนทนา เสวนาประเด็นทางการเมือง และณรงค์ให้ไปใช้ สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งในพื้นที่ให้ คำแนะนำสถานที่การไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ แต่ผู้นำศาสนาไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงด้วย การไปชุมนุมประท้วงเพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐแต่จะ ใช้วิธีการรวมตัวกันยื่นหนังสือเพื่อเสนอข้อเรียกร้องให้กับหน่วยงานหรือองค์กรนั้นได้รับทราบ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทและมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ออกไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการพูดคุยถกเถียงเรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษา และนำเสนอปัญหาความต้องการของชาวมุสลิมในพื้นที่ให้แก่พรรคการเมือง และภาครัฐในเรื่องราวที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

ประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทและมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เนื่องจากเป็นผู้นำทั้งทางด้านศาสนาและการปกครองจึงมี บทบาทด้านการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ชุมชน รวมถึงสนองนโยบายของทาง ภาครัฐ ส่วนใหญ่ผู้นำศาสนาอิสลามมักจะวางตัวไม่เป็นกลางทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือเกิดความ ขัดแย้งต่อการบริหารงานในชุมชน ขาดภาวะความเป็นผู้นำ ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายใน ชุมชน

ตารางที่ 4.4 บทบาทและการมีส่วนร่วมด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย จำแนกรายประเด็น

บทบาทและการมีส่วนร่วมด้าน การปกครองแบบประชาธิปไตย	ความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ
	สูงมาก	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
1. การได้มาของตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามนั้น มีความสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยแบบมีผู้แทนในปัจจุบัน	100 (50.00)	66 (33.00)	24 (12.00)	5 (2.50)	5 (2.50)	4.25	.94	สูง มาก
2. ผู้นำศาสนาสามารถปฏิบัติและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ได้ เช่น หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง หลักสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เป็นต้น	82 (41.00)	93 (46.50)	20 (10.00)	3 (1.50)	2 (1.00)	4.25	.77	สูง มาก
3. ผู้นำศาสนาอิสลามควรนำหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาช่วยในการปกครองตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น การเลือกผู้แทน การลงประชามติ การบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น	93 (46.50)	76 (38.00)	25 (12.50)	1 (.50)	5 (2.50)	4.25	.87	สูง มาก
4. ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้ประชาชนชาวมุสลิมเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้	97 (48.50)	79 (39.50)	17 (8.50)	5 (2.50)	2 (1.00)	4.32	.81	สูง มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

บทบาทและการมีส่วนร่วมด้าน การปกครองแบบประชาธิปไตย	ความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ
	สูงมาก (ร้อยละ)	สูง (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	ต่ำ (ร้อยละ)	ต่ำมาก (ร้อยละ)			
5. ผู้นำศาสนาอิสลามควรเป็น แกนนำในการเรียกร้อง สนับสนุน และส่งเสริมให้ชาว มุสลิมในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการ ปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย	85 (42.50)	79 (39.50)	26 (13.00)	5 (2.50)	5 (2.50)	4.17	.92	สูง
6. ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาท สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน หรือรณรงค์เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพื้นที่	77 (38.50)	88 (44.00)	30 (15.00)	3 (.50)	2 (1.00)	4.17	.81	สูง
	ค่าเฉลี่ยรวม					4.23	.85	สูง มาก

จากตารางที่ 4.4 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมมีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่สูง คือ ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้ประชาชนมุสลิมเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้ ($\bar{X}=4.32$) รองลงมา คือ การได้มาของตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามนั้น มีความสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยแบบมีผู้แทนในปัจจุบัน ผู้นำศาสนาสามารถปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ได้ เช่น หลักความเสมอภาคหลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง หลักสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เป็นต้น และผู้นำศาสนาอิสลามควรนำหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาช่วยในการปกครองตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น การเลือกผู้แทน การลงประชามติ การบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น ($\bar{X}=4.25$) และ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำศาสนาอิสลามควรเป็นแกนนำในการเรียกร้องสนับสนุน และส่งเสริมให้ชาวมุสลิมในพื้นที่มีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

และ ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน หรือรณรงค์เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบ ดังนี้

ประเด็นผู้นำศาสนาอิสลามสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ประชาชนมุสลิมเข้ามามีส่วน ร่วมในการปกครองประเทศได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาท และการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เห็นด้วยในระดับสูงมาก รองลงมาอีก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เห็นด้วยในระดับต่ำ และ ต่ำมาก

ประเด็นการได้มาของตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามนั้น มีความสอดคล้องกับการ ปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยแบบมีผู้แทนในปัจจุบัน พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 93 คน คิด เป็นร้อยละ 46.50 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 เห็นด้วยใน ระดับต่ำมาก

ผู้นำศาสนาสามารถปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยให้แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ได้ เช่น หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้ เหตุผลหลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง หลักสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 93 คน คิด เป็นร้อยละ 46.50 เห็นด้วยในระดับสูงมาก รองลงมาอีก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 เห็นด้วย ในระดับต่ำ

ผู้นำศาสนาอิสลามควรนำหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาช่วยในการ ปกครองตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น การเลือกผู้แทน การลงประชามติ การบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูง มากที่สุด 97 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 เห็นด้วยในระดับสูงมาก รองลงมาอีก จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.00 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำศาสนาอิสลามควรเป็นแกนนำในการเรียกร้อง สนับสนุน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูง มากที่สุด 85 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 เห็นด้วยในระดับสูงมาก รองลงมาอีก จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.00 เห็นด้วยในระดับต่ำ และต่ำมาก

ส่งเสริมให้ชาวมุสลิมในพื้นที่มีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและ ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน หรือรณรงค์เกี่ยวกับประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมี

ส่วนร่วมสูงมากที่สุด 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ตารางที่ 4.5 บทบาทและการมีส่วนร่วมด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกรายประเด็น

บทบาทและการมีส่วนร่วมด้าน การใช้สิทธิเลือกตั้ง	ความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ
	สูงมาก (ร้อยละ)	สูง (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	ต่ำ (ร้อยละ)	ต่ำมาก (ร้อยละ)			
1. ท่านเห็นว่าท่าน สามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของตน ได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกระบี่	63 (31.50)	67 (33.50)	49 (24.50)	12 (6.00)	9 (4.50)	3.81	1.08	สูง
2. ท่านเห็นว่าท่าน สามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของตน ได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาตำบล เป็นต้น	51 (28.50)	79 (39.50)	42 (21.00)	22 (11.00)	6 (3.00)	3.73	1.05	สูง
3. ท่านคิดว่า การเลือกตั้งที่ผ่าน มาไม่ว่าการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ท่านสามารถชักชวนพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่าน เข้าร่วมรับ ฟังการปราศรัย หาเสียง ร่วมฟังการ	59 (29.50)	92 (46.00)	36 (18.00)	8 (4.00)	5 (2.50)	3.96	.92	สูง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

บทบาทและการมีส่วนร่วมด้าน การใช้สิทธิเลือกตั้ง	ความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ
	สูงมาก (ร้อยละ)	สูง (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	ต่ำ (ร้อยละ)	ต่ำมาก (ร้อยละ)			
แถลงนโยบายของผู้รับสมัครรับ เลือกตั้ง								
4. ท่านคิดว่าท่าน สามารถเข้าไป มีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์การ เลือกตั้งในพื้นที่ของคุณ	53 (26.50)	91 (45.50)	41 (20.50)	8 (4.00)	7 (3.50)	3.87	.96	สูง
5. ท่านเห็นว่าท่าน สามารถให้ ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ แก่ชาวมุสลิม ในพื้นที่ของท่าน เกี่ยวกับการไป ใช้สิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องตาม กฎหมายได้ เช่น แนะนำสถานที่ไป ใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ ข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในบริเวณคุหา เลือกตั้ง เป็นต้น	66 (33.00)	90 (45.00)	34 (17.00)	5 (2.50)	5 (2.50)	4.03	0.90	สูง
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.88	.98	สูง

จากตารางที่ 4.5 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามด้านการด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมมีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =3.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่สูง คือ ท่านเห็นว่าท่าน สามารถให้ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่าน เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เช่น แนะนำสถานที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในบริเวณคุหาเลือกตั้ง เป็นต้น (\bar{X} =4.03) รองลงมา คือ ท่านคิดว่า การเลือกตั้งที่ผ่านมาไม่ว่าการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ท่านสามารถชักชวนพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่านเข้าร่วมรับฟังการปราศรัย หาเสียง ร่วมฟังการแถลงนโยบายของผู้รับสมัครรับเลือกตั้ง (\bar{X} =4.96) และ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเห็นว่าท่าน สามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของคุณได้คะแนนเสียงจากการ

เลือกตั้งระดับท้องถิ่นเช่น นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาตำบล เป็นต้น ($\bar{X}=3.73$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบ ดังนี้

ประเด็นท่านเห็นว่าท่านสามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของท่านได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 67 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.50 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ประเด็นท่านเห็นว่าท่านสามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของท่านได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาตำบล เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 79 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.00 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ประเด็นท่านคิดว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมาไม่ว่าการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ท่านสามารถชักชวนพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่านเข้าร่วมรับฟังการปราศรัย หาเสียง ร่วมฟังการแถลงนโยบายของผู้รับสมัครรับเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 92 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ประเด็นท่านคิดว่าท่าน สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งในพื้นที่ของท่าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ประเด็นท่านเห็นว่าท่านสามารถให้ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่านเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เช่น แนะนำสถานที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ ข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในบริเวณคูหาเลือกตั้ง เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ตารางที่ 4.6 บทบาทและการมีส่วนร่วมด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง จำแนกรายประเด็น

บทบาทและการมีส่วนร่วมด้าน ความเป็นกลางต่อพรรค การเมือง	ความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ
	สูงมาก	สูง	ปาน กลาง	ต่ำ	ต่ำมาก			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
1. ในสังคมที่เปิดกว้างทางการเมือง ท่านควรเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง	34 (17.00)	71 (35.50)	61 (30.50)	19 (9.50)	15 (7.50)	3.45	1.11	สูง
2. เมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ท่านควรเป็นหัวหน้าให้กับพรรคการเมืองที่ท่านสังกัดอยู่	33 (16.50)	48 (24.00)	52 (26.00)	33 (16.50)	37 (17.00)	3.06	1.32	ปาน กลาง
3. ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาอิสลามควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ไม่เอนเอียง สนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง	92 (46.00)	62 (31.00)	29 (14.50)	8 (4.00)	9 (4.50)	4.10	1.07	สูง
4. ท่านคิดว่า ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถชักจูงให้ประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่สนับสนุนพรรคการเมืองที่ท่านสนับสนุนได้	36 (18.00)	79 (39.50)	48 (24.00)	15 (7.50)	22 (11.00)	3.46	1.19	สูง
5. ท่านคิดว่า เมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ท่านควรจะแสดงตัวสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นอย่างเต็มที่	37 (38.50)	76 (38.00)	49 (24.50)	17 (8.50)	21 (10.50)	3.45	1.19	สูง
6. ท่านเห็นด้วยกับการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ของพรรคการเมืองในการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค ความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่	70 (35.00)	84 (42.00)	33 (16.50)	9 (4.50)	4 (2.00)	4.03	.93	สูง
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.58	.98	สูง

จากตารางที่ 4.6 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามด้านความเป็นกลางต่อนักการเมือง ด้านความเป็นกลางต่อนักการเมือง โดยภาพรวมมีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่สูง คือ ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาอิสลาม ควรวางตัวเป็นกลางทางการเมืองไม่เอนเอียงสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ($\bar{X}=4.10$) รองลงมา คือ ท่านเห็นด้วยกับการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ของพรรคการเมืองในการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค ชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ ($\bar{X}=4.03$) และ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ท่านควรเป็นหัวคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ท่านสังกัดอยู่ ($\bar{X}=3.06$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบดังนี้

ประเด็นในสังคมที่เปิดกว้างทางการเมือง ท่านควรเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 เห็นด้วยในระดับต่ำมาก

ประเด็นเมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ท่านควรเป็นหัวคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ท่านสังกัดอยู่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 เห็นด้วยในระดับปานกลาง รองลงมาอีก จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 เห็นด้วยในระดับต่ำ

ประเด็นท่านคิดว่าผู้นำศาสนาอิสลาม ควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ไม่เอนเอียงสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 92 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 เห็นด้วยในระดับสูงมาก รองลงมาอีก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 เห็นด้วยในระดับต่ำ

ประเด็นท่านคิดว่า ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถชักจูงให้ประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่สนับสนุนพรรคการเมืองที่ท่านสนับสนุนได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 79 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 เห็นด้วยในระดับต่ำ

ประเด็นท่านคิดว่า เมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ท่านควรจะแสดงตัวสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นอย่างเต็มที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 เห็นด้วยในระดับต่ำ

ประเด็นท่านเห็นด้วยกับการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ของพรรคการเมืองในการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค ชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูงมากที่สุด 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 เห็นด้วยในระดับสูง รองลงมาอีก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 เห็นด้วยในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 ปัญหาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ผู้ศึกษาได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ดังนี้

4.1 ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

4.1.1 ผู้นำศาสนามีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองน้อย เพราะไม่ค่อยได้รับการอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยเฉพาะผู้นำศาสนาที่มีอายุน้อยจะไม่สามารถค้นคว้า หาความรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือประเด็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทางการเมืองที่ถูกต้องจากเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ในสังคมยุคปัจจุบันได้ดีเท่ากับผู้นำทางศาสนาที่มีอายุน้อย

4.1.2 การวางตัวไม่เป็นกลางของผู้นำศาสนา ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดภาวะความเป็นผู้นำก่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในชุมชน

4.1.3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติน้อย เนื่องจากยังขาดความไว้วางใจในการเข้ามาทำหน้าที่ของนักการเมือง

4.1.4 การมีข้ออ้างว่าการเมืองกับศาสนาจะต้องแยกออกจากกัน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตามหลักการของศาสนาอิสลามไม่ได้แบ่งแยกการเมืองและศาสนา สามารถดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ควบคู่กันไปได้

4.1.5 การปิดกั้นโอกาสไม่ให้ชาวมุสลิมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในสังกัดของพรรคการเมืองใหญ่ที่มีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้ง

4.1.6 การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายโดยนำประเด็นการนับถือศาสนาเป็นข้ออ้าง ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ให้ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ ในการนับถือศาสนา ทุกศาสนาทำงานร่วมกันได้ แต่บางครั้งมักมีกลุ่มคนนำ

ศาสนามาเป็นประเด็นทางการเมืองเพื่อเรียกคะแนนเสียง คะแนนนิยมในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ส่งผลทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม

4.1.7 การผูกมัดทางด้านจิตใจกับบุคคลที่เคยได้รับการเลือกตั้งที่ซ้ำ ๆ โดยไม่พิจารณาถึงผลงานการเลือกตั้งในระดับชาติของจังหวัดกระบี่ในปัจจุบัน ยังพบเห็นผู้ชนะการเลือกตั้งส่วนใหญ่ มักเป็นตัวแทนมาจากพรรคการเมืองใหญ่ ซึ่งมักจะเป็นบุคคลเดิม ๆ โดยนักการเมืองเหล่านั้นไม่มีผลงานอะไรที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับ แต่มาสมัครในนามของพรรคการเมืองที่ประชาชนชื่นชอบ ก็ได้รับคะแนนเสียงให้ชนะการเลือกตั้ง ทั้งที่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งยังไม่ได้พิจารณา ไตร่ตรอง ผลการทำงานที่ผ่านมาให้รอบคอบประกอบประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

4.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

4.2.1 ผู้นำศาสนาอิสลาม ในฐานะที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในสังคมชาวมุสลิม ควรแสดงบทบาทของตนเองทางการเมืองให้มีความถูกต้องเหมาะสม คือ ผู้นำศาสนาอิสลามควรแสดงบทบาทการเมืองให้มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ผู้นำศาสนาอิสลามควรมีความเป็นกลางทางการเมือง ผู้นำทางศาสนาอิสลามควรมีคุณธรรมนำการเมืองอย่างแท้จริง ผู้นำศาสนาอิสลามต้องเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ผู้นำศาสนาอิสลามต้องเป็นผู้กล้าเสียสละและผู้นำศาสนาอิสลามควรแสดงบทบาทการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

4.2.2 ผู้นำศาสนาอิสลามควรยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และแสดงบทบาทการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยยึดหลักประชาธิปไตย

4.2.3 ภาครัฐควรส่งเสริมองค์กรทางด้านศาสนาทุกศาสนา ให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะนักการเมืองที่ดีมีคุณภาพซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนนั้น ควรเป็นผู้ที่น้อมนำหลักธรรมคำสอนศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีความสงบสุข ร่วมเย็นควบคู่กันไปได้ โดยเฉพาะในทางศาสนาอิสลาม สามารถใช้มัสยิด หรือสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ให้เป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ได้เพราะพื้นฐานของศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกระหว่างการเมืองและศาสนา เช่น หน่วยงานราชการ นักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ เป็นต้น สามารถใช้มัสยิดเป็นสถานที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ ซึ่งมัสยิดเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาส เปิดพื้นที่ให้ประชาชนชาวมุสลิมได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร และแหล่งความรู้ต่าง ๆ จากบุคคลภายนอกได้ในช่วงเวลาหลังการประกอบศาสนกิจเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

4.2.4 ผู้นำศาสนาอิสลามควรให้ความร่วมมือและทำความเข้าใจการเมืองที่ถูกต้อง โดยถือว่าตนเป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญของสังคมในฐานะผู้นำของประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่

4.2.5 ควรสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการอบรม/สัมมนา ให้ความรู้ในทางการเมือง การปกครองแก่ผู้นำศาสนาอิสลาม โดยมีวิทยากรที่ดีมีคุณภาพมาบรรยายให้ความรู้ และมีข้อมูล เอกสารที่ ถูกต้อง ครบถ้วน ประกอบการฝึกอบรม โดยเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เช่น หลักสูตร ฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามกับการเมืองไทย หลักสูตรการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติตนของผู้นำ ศาสนาอิสลามในช่วงเลือกตั้ง เป็นต้น

4.2.6 หน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ ลดความอคติ และ ขอมรับสิทธิในการนับถือศาสนาของประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความแตกแยก และลดความเหลื่อม ล้าในสังคม

ตอนที่ 5 การสัมภาษณ์ บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม: กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมการเมือง

5.1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

5.1.1 ผู้นำศาสนา จำนวน 7 คน ได้แก่

1) นางกรวิกา ปานบุตร เพศหญิง อายุ 35 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี อาชีพเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ตำแหน่ง ครูสอนศาสนา มัสยิดบ้านคลองเนียง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 10 ปี

2) นายสุนทร สีหมุ่น เพศชาย อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท อาชีพผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาการอิสลาม ตำแหน่ง ประธานกรรมการอิสลาม เขตพื้นที่อำเภอ เมืองกระบี่ และรองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6 ปี

3) นายอัสนาวี มุคุระ เพศชาย อายุ 65 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี อาชีพ ข้าราชการเกษียณ ตำแหน่ง ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการ ดำรงตำแหน่ง 10 ปี

4) นายวิรัตน์ และเลียม เพศชาย อายุ 50 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี อาชีพ กรรมการผู้จัดการบริษัทแพ็คต้า จำกัด และ ผู้ช่วยผู้จัดการ โรงเรียนมุสลิมนพรัตน์วิทยา ตำแหน่ง คอเต็บมัสยิดนูรูลสุดาห์/เลขานุการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่/ประธาน ครุสัมพันธ์ เขตตำบลไสไทย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 ปี

5) นายตะร้อหมาน กุลหมาด เพศชาย อายุ 66 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ เกษตรกร ตำแหน่ง ประธานชมรมอิหม่าม เขตอำเภอเมืองกระบี่ และ อิหม่ามมัสยิดบ้านน้ำจาง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 19 ปี

6) นายสมศักดิ์ ขาวเล็ก เพศชาย อายุ 48 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษา ปีที่ 6 อาชีพธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง อิหม่ามมัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 15 ปี

7) นายวิรัช สีหมุ่น เพศชาย อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี อาชีพรับจ้างอิสระ ตำแหน่ง กรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6 ปี

5.1.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ จำนวน 4 คน ได้แก่

1) นายประดิษฐ์ จันทร์ทอง เพศชาย อายุ 73 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพ ข้าราชการท้องถิ่น ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 8 ปี

2) นายนิรันดร์ สันอิด เพศชาย อายุ 40 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี อาชีพ ข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ สำนักงานจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 15 ปี

3) นายธีระ ชูเชิด เพศชาย อายุ 43 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี อาชีพรับราชการ ตำแหน่งปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) / เลขานุการรองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 18 ปี

4) นายอิสมาแอณ ช่างเรือ เพศชาย อายุ 59 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ปวส. อาชีพพนักงานเมืองท้องถิ่น ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลอ่าวนาง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

5.1.3 ประชาชนทั่วไป จำนวน 4 คน ได้แก่

1) นางสาวเมริกา ถวายเชื้อ เพศหญิง อายุ 26 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี อาชีพ ครู โรงเรียนวิทยาคารอิสลาม ตำแหน่ง หัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 3 ปี

2) นายศักดิ์ดา คลองยวน เพศชาย อายุ 38 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี อาชีพ พนักงานราชการ ตำแหน่งนักพัฒนาสังคม ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 ปี

3) นางศรีัญญา เสวก เพศหญิง อายุ 34 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี อาชีพพนักงานราชการ ตำแหน่งนักพัฒนาสังคม ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 ปี

4) นายสมพร กุลหวัง เพศชาย อายุ 48 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท บริหารการศึกษา อาชีพ ครู โรงเรียนวิทยาคารอิสลาม ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาคารอิสลามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 3 ปี

5.2 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ได้ยกมาบางส่วน ดังต่อไปนี้

มีการพูดคุยสนทนาและเสวนาประเด็นทางการเมือง เรื่องการปรองดองของคนในชาติมีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้งในทุกระดับ และมีการชักชวนบุคคลอื่นให้ไปลงคะแนนแก่ผู้สมัครที่มีความชื่นชอบ สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้ เพราะพื้นฐานของศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกระหว่างการเมืองและศาสนาทำกิจกรรมในรูปแบบดังนี้ คือ การพูดคุยสนทนาและเสวนาประเด็นทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และการณรงค์ให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยในการแสดงออกทางการเมืองในวิธีการที่รุนแรงด้วยการชุมนุมประท้วงเพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะศาสนาอิสลามสอนให้รักความสันติ ดังนั้น การแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรงย่อมไม่เกิดความสันติมีแต่นำไปสู่ความแตกแยกมากยิ่งขึ้นเห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง เพราะศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกระหว่างการเมืองและศาสนา เพราะนักการเมืองที่ดีมีคุณภาพนั้น เขาจะต้องนำหลักการศาสนามาแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันของสังคมและประเทศชาติมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในฐานะที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่เคยมีการพูดคุย ถกเถียงเรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนในการเลือกตั้งในทุกระดับในด้านต่าง ๆ คือ การกำหนดตัวบุคคลเพื่อลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา/สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด/สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และการพูดคุยถกเถียงเรื่องนโยบายการบริหารของข้าราชการการเมืองในระดับต่าง ๆ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่จังหวัดกระบี่ มีปัญหาอุปสรรค คือ การมีข้ออ้างว่าการเมืองกับศาสนาจะต้องแยกออกจากกัน การไม่ให้โอกาสให้คนมุสลิมเข้าสมัคร ส.ส. ในสังกัดพรรคการเมืองที่มีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้ง การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายโดยนำประเด็นการนับถือศาสนาเป็นข้ออ้างและการผูกมัดทางด้านจิตใจกับบุคคลที่เคยได้รับ การเลือกตั้งที่เข้า

ๆ โดยไม่พิจารณาถึงผลงาน ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ คือ ผู้นำศาสนาจะต้องทำความเข้าใจต่อศาสนาของตนเองให้เห็นถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาสังคมการเมืองโดยนำหลักศานามานูรณาการ สังคมจะต้องให้โอกาสให้คนมุสลิมเข้าสมัครส.ส. ในสังกัดพรรคการเมือง ที่มีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้งเหมือนในอดีตที่เคยมี สส.มุสลิมของจังหวัดกระบี่ และจะต้องไม่นำประเด็นทางศานามาเป็นการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง” (นายสุนทร สีหมุ่น , สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2564)

“บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการร่วมกิจกรรมการเมืองโดยมีการพูดคุยสนทนาและเสวนาประเด็นต่าง ๆ ทางการเมืองที่เกิดขึ้นหรือได้รับฟังจากสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลายในสังคมยุคปัจจุบัน มีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้งในทุกระดับ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน หรือรณรงค์เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยการประชาสัมพันธ์ บอกกล่าวให้ประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่ออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ได้รับรู้ และมีความเข้าใจในหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม สามารถ เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้ เพราะพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ไม่ได้ให้แบ่งแยกกระหว่างการเมืองและศาสนา และไม่ผิดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม และสอดคล้องกับแนวความคิดของหลุยส์ อัลตูเชร์ โดยอาศัยกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ (กอร). ในเรื่องของการพัฒนาทฤษฎีเรื่องของรัฐให้มีความคืบหน้า เพื่อแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างอำนาจของรัฐและกลไกของรัฐในการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ด้านการผลิตในการนำมาเปรียบเทียบโดยการอาศัยหลักการแบ่งงานกันทำ โดยใช้กลไกของรัฐทุกอันทำหน้าที่ที่ทั้งปราบปรามและใช้อุดมการณ์ความแตกต่างนั้นรวมศูนย์อยู่ภายใต้เอกภาพของการนำเพียงอันเดียว อาทิ การต่อสู้ทางการเมืองที่ถูกกำหนดโดยตัวแทนทางการเมืองเพียงกลุ่มเดียวของชนชั้นปกครองที่ยึดกุมอำนาจรัฐอยู่ และอุดมการณ์เป็นระบบภาพตัวแทนความคิด (Representation) (กาญจนา แก้วเทพ, 2557 , น. 23) และให้มีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งในพื้นที่ หรือ แนะนำสถานที่ กฎ กติกา ของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ ซึ่งได้มีการแบ่งกลุ่ม และแบ่งงานกันรับผิดชอบในลักษณะขบวนการเลือกตั้งทางการเมืองซึ่งส่วนใหญ่จะไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ออกมาร่วมแสดงออกทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วง ต่าง ๆ เพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะในการแสดงออกทางการเมืองโดยใช้วิธีการที่รุนแรง เช่น การชุมนุมประท้วงการก่อการร้าย การเผชิญหน้าต่อสู้ และการละเมิดกฎระเบียบ ของสังคม เพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากศาสนาอิสลามสอนให้รักความสันติ ไม่สนับสนุนให้ยุ่งเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยถือว่าประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการที่จะ

วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลโฆษณา เผยแพร่ทั้งปวงได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้าน อาจกระทำโดยการเขียน การพูด และการแสดงออกของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบาย และการบริหารงาน ถือเป็น การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่หรือด้วยการพูด การอภิปราย และการให้สัมภาษณ์ เพื่อวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลได้อย่างเสรี แต่จะต้องกระทำด้วยความสร้างสรรค์และมีเหตุมีผล ในระบอบประชาธิปไตยถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมาและด้วยเหตุด้วยผล การวิพากษ์วิจารณ์โดยประชาชนจะเป็นเสมือนกลไกที่คอยควบคุม กำกับ และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เป็นกลไกที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารของระบบราชการให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเสมอภาค ในปัจจุบันนี้การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้สื่อต่าง ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ นับว่ามีบทบาทสำคัญในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจกิจกรรมของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลจะก่อให้เกิดประเด็นของการพูดคุยหรือการถกเถียงทางการเมือง เมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยจะพัฒนาไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และมีผลต่อการตัดสินใจของตนว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการกระทำของรัฐบาล ถ้าไม่เห็นด้วยอาจพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่มีระดับสูงขึ้น เช่น การเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นต้น การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ (2550, น. 374 – 382) อีกรังยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถแสดงออกในความคิดต่างทางการเมืองโดยสันติวิธีได้ เช่น การยื่นหนังสือร้องเรียน/เรียกร้องต่อผู้บังคับบัญชา ของนักการเมืองหรือข้าราชการเหล่านั้นที่กระทำความคิดได้ และบางกลุ่มที่มีการแบ่งงานกันทำ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, น. 65) ตามแบบ กรอ. จะเห็นด้วย เพราะศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกกระหว่างการเมืองและศาสนา และเพื่อให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกระดับ เพื่อจะได้นำหลักคำสอนศาสนามาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการบริหารบ้านเมืองมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด โดยให้ความรู้ถึงการคัดเลือกผู้นำทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการเมืองท้องถิ่นไปจนถึงการเมืองระดับชาติ และมีการพูดคุยถกเถียงเรื่องนโยบายการบริหารของข้าราชการการเมืองในระดับต่าง ๆ ซึ่งอยู่ขอบเขตที่ไม่สร้างความเคียดแค้น หรือความแตกแยกให้เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม ปัญหาประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่ มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะยังขาดความไว้วางใจในการเข้ามาทำหน้าที่ของนักการเมือง และผู้นำศาสนามีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองน้อย โดยเฉพาะผู้นำศาสนาที่มีอายุมาก จะไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือ

ประเด็นข้อเท็จจริงทางการเมืองที่ถูกต้องได้ดีเท่ากับผู้นำทางศาสนาที่มีอายุน้อยการเมือง” (นายวิรัช สีมุขม , สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2564)

“ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ในฐานะครูผู้สอนศาสนาอิสลามในการบรรยายให้ความรู้สอดแทรกต่าง ๆ ในเนื้อหาบทเรียน เช่น การรณรงค์ห้ามซื้อสิทธิขายเสียง เน้นหาคนดีมาพัฒนาบ้านเมืองและเห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใด การเมืองหนึ่ง โดยเน้นย้ำในเรื่องการถูกต้อง เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และ ถูกตามหลักมุสลิม และ ให้ความรู้ในทางที่ถูกต้องโดยชอบด้วยกฎหมาย พร้อมให้การสอดคล้องดูแลความเป็นธรรมมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง แลกเปลี่ยนเรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่ไม่รุนแรง โดยเน้นย้ำสันติวิธีและสร้างสรรค์ในการพูดคุย ใช้เหตุและผลในการวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง ในการครอบครองฐานะที่เหนือกว่า (Hegemony) ทางการเมืองนั้นยังไม่เป็นหลักประกันที่เพียงพอในการผลิตซ้ำความสัมพันธ์แบบทุนนิยม ภายใต้ระบบการปกครองแบบใหม่ คือ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภานั้น ประเด็นหลักของการต่อสู้ คือ เรื่องสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งโดยเสมอหน้ากันสำหรับผู้ใหญ่หญิงชายทั่วไป (Universal Suffrage) กับการต่อสู้ในบรรดาพรรคการเมือง เป็นต้นและ เห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องการให้จังหวัดกระบี่ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นับถือศาสนาอิสลาม อย่างน้อย 1 คน เพื่อเป็นตัวแทนของชาวมุสลิม ได้เข้าไปมีบทบาทในคณะรัฐบาลเพื่อต่อสู้เกี่ยวกับงบประมาณสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่” (นางสาวกรวิกา ปานบุตร, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2564)

“สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยหรือว่ารณรงค์ประชาธิปไตยให้เกิดการมีผู้นำที่ดีในการปกครอง ในการบริหาร ถือว่าเป็นหนึ่งในช่องทางที่จะสามารถพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านบรรดานักเรียนที่เรียนอยู่ในศูนย์อบรมศาสนาอิสลามฯ ที่จะอยู่ในศูนย์ต่าง ๆ ได้ ดังนั้นในเรื่องของการคัดสรรการเลือกผู้นำการรณรงค์ให้ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำของตนเอง ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม ดังนั้นทางผู้นำศาสนาหรือว่าผู้บริหารศูนย์อบรมฯ ตลอดจนถึงบรรดาครูบาอาจารย์ ที่อยู่ในศูนย์อบรมฯ ก็ตระหนักในเรื่องนี้ที่ดีกันอยู่แล้วคือ ส่วนหนึ่งที่สามารถจะพูดผ่านศูนย์ได้ก็ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทุกครั้งที่เรามีการประชุมอหฺมัด คอเต็บ บิหลัน ประจําสมัยต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกระบี่นั้น ในประเด็นเรื่องของการเมืองก็ถือว่าเป็นเรื่องที่จะพูดกันให้เต็มปากเต็มคำก็ได้ ถ้าหากว่าเรารณรงค์เรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง และการทำหน้าที่เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน คือ การผลิตซ้ำ

ความสัมพันธ์ทางการผลิตซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ที่ขูครัดแบบทุนนิยม แต่หนทางที่บรรลุป่าหมายเดียวกันนั้น อาจจะมีวิธีการเฉพาะตัวที่เหมาะสมสำหรับกลไกแต่ละชนิด เช่น กลไกทางการเมืองจะทำหน้าที่กดหัว ให้ปัจเจกบุคคลยอมขึ้นต่ออุดมการณ์ทางการเมืองแบบต่าง ๆ เช่น แบบทางอ้อม ได้แก่ อุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาแบบทางตรง ได้แก่ ประชาธิปไตยแบบฟาสซิสต์ โดยบรรดาอุดมการณ์ต่าง ๆ นี้ ไม่ว่าจะเป็นชาตินิยม การคลั่งชาติ เสรีนิยม จริยธรรมนิยม ต่างก็ได้รับการ”อัดฉีด” และ “กรอกหู” (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, น. 71) ได้แก่ ประชาชนอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน โดยผ่านกลไกการสื่อสารชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ กลไกทางด้านวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกัน บทบาทของกีฬาในการสร้างความรักชาติแบบคลั่งในชาติของตนนับเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งและเป็นเรื่องที่ผิดต่อหลักการศาสนาอิสลาม นั่นก็คือเราได้ทำหนังสือแจ้งไปยังบรรดาอิหม่ามมัสยิดให้ตระหนักในเรื่องนี้ เพราะเราต้องการคนดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วม แล้วก็ให้ได้เลือกผู้นำที่สามารถที่จะบริหารชุมชนได้ แล้วก็ธรรมชาติของผู้นำซึ่งมันก็มีความเป็นผู้นำโดยสัญชาตญาณก็มีบางส่วนอยู่แล้ว แต่ว่าในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นคนดี นอกจากว่าจะเป็นคนดีที่มีคุณธรรมแล้วก็มีใจที่เข้าใจต่อศาสนาของตนเองที่นับถือ มีความเข้าใจต่อพี่น้องประชาชน มีความเข้าใจต่อสังคม แล้วก็มิวิตส์ทซ์ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความหวังด้านสาธารณูปโภค แล้วก็เรื่องของวิชาชีพ แล้วก็เรื่องของเกี่ยวกับสวัสดิการในเรื่องของการศึกษา นี่ก็คือความหวังของอิหม่ามมัสยิด ที่จะเห็นผู้นำมีความมุ่งมั่นแล้วก็ไม่แสวงหาประโยชน์โดยส่วนตัว ซึ่งในการประชุมชมรมประจำเดือนนี้มีการพูดคุยแล้วก็ให้ข้อคิดเห็นบรรดาอิหม่ามได้ แต่ว่าเราจะไปสนับสนุนใครคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะอย่างนี้เราก็พยายามหลีกเลี่ยง เพราะว่าเราเองก็ไม่ได้อยู่ในสถานะที่จะรู้ในเรื่องของการบริหารมากนัก แต่ถ้าหลักเบื้องต้นก็คือใช้หลักการของศาสนาเป็นตัวกำหนดว่าคนที่จะไปอยู่เป็นผู้นำของการเมืองหรือผู้นำท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยก็คือ เขาจะต้องรับผิดชอบต่อตัวของเขาเองให้ได้ก็คือเป็นคนดีซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสิ่งที่เขานับถือนั่นก็คือศาสนาของเขาและรับผิดชอบต่อสังคม จรรยา สุภาพ (2522, น. 343-345) เพราะว่าประกาศตัวเป็นผู้นำก็ต้องเป็นการประกาศเพื่อที่จะเป็นผู้นำโอกาสต่าง ๆ มาสู่ชุมชนแล้วก็ป้องกันปัญหาไปด้วย ซึ่งการนำโอกาสหมายถึงว่า สิ่งไหนที่ประชาชนเขายังเข้าไม่ถึงผู้นำจะต้องเข้าไปเจรจาหรือเข้าไปต่อรอง เข้าไปบรรจุไว้ในแผนและนโยบายของแต่ละองค์กรนั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่เราพูดผ่านกันอยู่แล้ว”

“ตามหลักการศาสนาอิสลาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการศาสนาสามารถดำเนินการควบคู่กันไปได้และการเป็นผู้นำเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทางการเมืองเป็นอย่างมาก ในทางศาสนาอิสลามค่านึงถึงบทบาทและสังคมโดยไม่ทำความเดือดร้อนให้กับประชาชน เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการปฏิบัติตามระบบรัฐธรรมนูญที่ผู้นำศาสนาต้องยึดหลักในการปฏิบัติและให้ผู้นำศาสนามีบทบาททางการเมืองได้โดยแตกต่างจากกลุ่มผู้นำศาสนาอื่น และ เรื่องการต่อสู้ เรียกร้องความเป็นธรรม

ผู้นำศาสนาจะ ไม่มีการสนับสนุนและมีการสังเกตการณ์ขั้นเด็ดขาดในเรื่องความไม่เป็นธรรมทางการเมืองด้านต่าง ๆ ที่ไม่สร้างความรุนแรงทางการเมือง สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้ โดยจะเป็นกิจกรรมที่สร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ข้อกฎหมายทางการเมือง ที่มีส่วนร่วมร่วมกับประชาชน และไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ขัดต่อข้อกฎหมายในการเข้าร่วมทางการเมืองใช้หลักในการปรึกษาหารือในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณเน้นประชาธิปไตย เห็นด้วยในการแสดงออกทางการเมืองผ่านการรวมตัวเขียนหนังสือพร้อมกับการปรับปรุงหรือในการแก้ไขข้อกฎหมายบางส่วนเพื่อเป็นประโยชน์ทางการเมืองต่อไป เห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง เพราะสามารถได้รับรู้ถึงใหม่ในการอยู่ร่วมกันมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในฐานะที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่เคยมีการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ในการนิยมนิยมชอบของผู้ใช้ในการเข้าสู่การเลือกตั้ง ทางการเมืองและไม่นำความแตกต่างมาเป็นความขัดแย้งในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่จังหวัดกระบี่ มีปัญหาอุปสรรค คือ การทำงานและการดูแลองค์กรในภาพรวมโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำศาสนาในการรับผิดชอบและมีความสัมพันธ์ภายในองค์กร และมีข้อเสนอแนะ โดยให้ผู้นำทางการเมืองรับฟังปัญหาและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญขึ้น” (นายวิรัตน์ และเลียม, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2564)

“จะต้องดำเนินการตามหลักการศาสนาในการรณรงค์ หาเสียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และมีการประชาสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้โดยวางตัวเป็นกลาง มีการรณรงค์สนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองเน้นย้ำโดยวิธีที่ถูกต้อง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการแสดงออกทางการเมืองในการขับไล่ทางการเมือง เห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ในมุมมองของแต่ละคน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น มีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในฐานะที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ไม่มีการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ โดยไม่ออกสังคมและพูดคุยในทางสร้างสรรค์ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ มีปัญหาอุปสรรค คือ ให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายของประเทศ” (นายคะร้อหมาน กุลหมาด, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564)

“การสร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญและตระหนักทางการเมือง และมีการประชาสัมพันธ์การประชุมการรณรงค์เลือกตั้งต่าง ๆ สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้

โดยระบบการเมืองที่อยู่ในศาสนาอิสลาม ไม่ขัดแย้งต่อกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับศาสนาอิสลาม ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการแสดงออกทางการเมืองที่มีความรุนแรง เห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง โดยสอดคล้องความเป็นอยู่ของศาสนาอิสลามในการผลักดัน และนำไปสู่การเมืองระดับประเทศชาติมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในฐานะที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่ มีการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่จังหวัดกระบี่ มีปัญหาอุปสรรค คือ อยากให้มีกลุ่มบุคคลที่หลากหลายและมีความเป็นผู้นำในการบริหารพรรคการเมือง เพื่อประโยชน์ต่อไป” (นายสมศักดิ์ ขาวเล็ก, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564)

“บทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆทางการเมือง โดยเฉพาะฝ่ายปกครองในการรณรงค์ในการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง พร้อมให้คำแนะนำให้ความรู้ในด้านการเมือง และไม่อนहतบัทบัทสิทธิ์ในการเลือกตั้งพร้อมอยากให้ไปเลือกตั้งและเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมทางศาสนา (ละหมาด) ในวันศุกร์ของสัปดาห์โดยนำเรื่องต่าง ๆ มาพบปะพูดคุยกับประชาชนและชี้แนะและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง ตามข้อบัญญัติทางการเมืองโดยให้เข้ามามีบทบาททางการเมืองได้หลังจากพระราชบัญญัติทางการเมือง พ.ศ. 2540 ไม่เห็นด้วยมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง แลกเปลี่ยน เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองไม่เน้นย้ำให้เกิดการเมืองที่รุนแรงและมีการรณรงค์ไม่ให้ชี้อิทธิพลเสียหายในทางความคิดและอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในสังคมประชาธิปไตยไทย เนื่องจากอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมมีลักษณะที่แตกต่างจากอัตลักษณ์ของศาสนิกอื่นอย่างสำคัญในแง่ที่มุสลิมไม่สามารถผสมกลมกลืนกับอัตลักษณ์อื่นได้อย่างง่ายดายในบางช่วงเวลาถูกมองว่าเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย อย่างไรก็ตาม การเมืองอัตลักษณ์ของชาวมุสลิมในประเทศไทยไม่มีแนวโน้มในการเป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างไร เนื่องมาจากการแสดงบทบาทรวมทั้งมโนทัศน์ของปัญญาชนมุสลิมมิได้สะท้อนว่า พวกเขาต้องการสร้างอุปสรรคต่อการปกครองประชาธิปไตย ทั้งนี้ในแต่ละช่วงอายุ (generation) จะต่อรองอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมการเมืองของไทยรวมทั้งกระแสนิยมในโลก ซึ่งโดยทั่วไป ได้แก่ กระแสเสรีนิยมสากล, กระแสท้องถิ่นนิยม (เชื้อชาตินิยม) และรวมทั้งกระแสการฟื้นฟูอิสลามซึ่งแปรเปลี่ยนมากขึ้นกับช่วงเวลา อิทธิพลจากกระแสทางบริบทสังคมการเมือง โดยสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชุมนุมจะมี

ผลให้ประชาชนให้ความสนใจ และอาจเข้ามีส่วนร่วมในการชุมนุมมากขึ้น และในที่สุดจะเป็นการบีบบังคับให้รัฐบาลจะต้องทำตามข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุม การชุมนุมเคลื่อนไหวกเพื่อสนับสนุนรัฐบาลส่วนใหญ่จะเป็นไปโดยสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อย มีลักษณะเป็นการชุมนุมเพื่อให้กำลังใจ อาจจะมีป้ายคำขวัญที่กล่าววาทะ ชื่นชม ประกอบการชุมนุมด้วย การชุมนุมลักษณะนี้จะ ไม่มีการยึดถือส่วนใหญ่มักจะเริ่มต้นและสิ้นสุดตามกำหนดการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่การชุมนุมเคลื่อนไหวกเพื่อคัดค้านรัฐบาลจะมีลักษณะตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ การชุมนุมประเภทนี้โดยส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากความไม่พอใจต่อนโยบายหรือการกระทำของรัฐบาล (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550, น. 374 – 382) ในประเทศและต่างประเทศและภายในโลกมุสลิมเองที่แปรเปลี่ยนและสลับสับเปลี่ยนกันกับแนวคิดประชาธิปไตยทำให้มุสลิมต้องรับมือ ต่อรอง และปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองตลอดเวลา ทั้งนี้ระบอบประชาธิปไตยจึงถือว่ามีประโยชน์ต่อมุสลิมในแง่ที่เป็นเวทีที่เอื้อพื้นที่ให้แก่การแข่งขันช่วงชิงการนำอัตลักษณ์ด้านใดด้านหนึ่งของความเป็นมุสลิม เพราะประชาธิปไตยมีหลักประกันที่สำคัญที่สุดก็คือ “เสรีภาพ” ที่เปิดพื้นที่ให้ทุกคนสามารถร่วมแสดงออกทางความคิดได้อย่างเสรี เพราะ ทำให้มีการคอร์รัปชัน และเกิดระบบการเมืองที่ไม่ดี เพราะทำให้เกิดการเมืองที่ดี มีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด โดยมีการประชาสัมพันธ์ การแสดงวิสัยทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มนักการเมืองต่าง ๆ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไม่ยึดและสังกัดพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษในการใช้สิทธิทางการเมืองต่าง ๆ พร้อมทั้งนำปัญหามาแก้ไขทีละประเด็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก เน้นย้ำสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา ” (นายอัสนาวี มุคุระ, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2564)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ได้ยกมาบางส่วน ดังต่อไปนี้

“ผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่ มีบทบาทในการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองและชี้แนะให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง และไปใช้สิทธิที่ตนเองมีให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไม่เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง เพราะผู้นำศาสนาอิสลามนั้น เมื่อมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองแล้ว อาจจะทำนำมาสู่ความแตกแยกของคนในชุมชนหรือองค์กรศาสนาได้ เนื่องจากผู้นำศาสนาเป็นผู้ที่ชี้แนะแนวทางผู้สอน และขับเคลื่อนกิจกรรมทางด้านศาสนา หากผู้นำเป็นสมาชิกพรรค อาจมีการชี้้นำให้ผู้คนในชุมชนเดินตามความต้องการของพรรคการเมืองได้ โดยที่การตัดสินใจของคนในชุมชนอาจไม่ได้มาจากความคิด

ของคนในชุมชนเอง หรือความต้องการของตนเอง แต่ถ้าหากมีคนในชุมชนที่คิดต่างจากผู้นำศาสนาก็อาจเกิดความแตกแยกได้ เพราะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด แบบ เป็นการพูดคุยในเชิงการออกความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าการที่จะมานั่งถกเถียงเรื่องใครมาเป็นผู้นำที่ดีหรือไม่ดี แต่จะเป็นการพูดถึงความเป็นจริงในปัจจุบันว่าการเลือกผู้นำแบบไหน ที่จะมาพัฒนาชุมชนให้ตรงกับจุดประสงค์ของความต้องการของคนในชุมชน และความเป็นไปได้ของนโยบายของพรรคมากกว่า ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ มีดังนี้ คือ ถ้าหากผู้นำศาสนาอิสลามเข้าไปแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากจนเกินไป อาจทำให้ขัดต่อหน้าที่ของผู้นำที่มีต่อคนในชุมชนได้ ขาดความน่าเคารพนับถือในด้านของศาสนา ถ้ามีการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือขัดแย้งต่อหลักการอิสลาม มีข้อจำกัดในการแสดงออกมากกว่าบุคคลทั่วไป เพราะต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักการอิสลามและผู้นำอิสลามต้องมีการแสดงออกทางด้านการเมืองอย่างเป็นกลาง เพื่อลดความขัดแย้ง ความแตกแยก ของคนในชุมชน และองค์กร ” (นางสาวเมธิตา ฤทธิชัย, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564)

“บทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองที่สามารถนำมาพัฒนาหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ในพื้นที่ได้และไม่ขัดต่อหลักศาสนา. ไม่เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง เนื่องจากทำให้เกิดความคิดเห็นข้อขัดแย้งภายหลังและส่งผลกระทบต่อเรื่องการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน จากเหตุการณ์สถานการณ์การเมือง ในปัจจุบันมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง แลกเปลี่ยนเรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับญาติ เพื่อนและที่ทำงาน โดยส่วนใหญ่จะพูดคุยกันด้วยเหตุและผล ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เพราะสถานการณ์การเมืองในปัจจุบันไม่เป็นกลางและไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มชาวบ้านหรือชุมชน” (นายศักดิ์ คลองขวน, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564)

“ผู้นำทางศาสนาอิสลามโดยปกติแล้วมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองและ เป็นผู้นำทั้งทางด้านศาสนาและการปกครอง ในชุมชนที่รับผิดชอบ ดังนั้นก็ย่อมมีบทบาททางการเมืองในด้านการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงการสนองนโยบายของทางภาครัฐไม่เห็นด้วยที่ผู้นำศาสนาอิสลามจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใด ผู้นำทางศาสนาอิสลามควรวางตัวเป็นการกลาง มีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ทางพรรคการเมืองและภาครัฐ ในเรื่องราวที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและประเทศชาติโดยรวม ปัญหาและอุปสรรคในการแสดง

บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ คือ การวางตัวไม่เป็นกลางของผู้นำศาสนา ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดภาวะผู้นำ เกิดความขัดแย้ง ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในชุมชน” (นายสมพร กุลหวัง, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564)

“บทบาทในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง และเป็นผู้นำทั้งทางด้านศาสนาและการปกครอง ในชุมชนที่รับผิดชอบ และร่วมแก้ไขนโยบายทางการเมืองต่าง ๆ เห็นด้วยที่ผู้นำศาสนาอิสลามจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดและควรวางตัวเป็นกลางทางการเมืองมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาทางการเมืองภายในหมู่บ้าน โดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ คือ การวางตัวไม่เป็นกลางของผู้นำศาสนา” (นางศรัญญา เสวก, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ได้ยกมาบางส่วน ดังต่อไปนี้

“ผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่ มีบทบาทให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่งในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เพราะจะได้มีบทบาทและแนวทางนำเสนอในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักของศาสนาเห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง เพราะ จะได้นำเสนอนโยบายให้กับพรรค ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของศาสนามีส่วนร่วมในบางครั้งในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของศาสนา ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ ไม่ค่อยมีปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาท ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่นั้น ไม่แบ่งแยกกันในเรื่องการเมืองไม่ว่าจะเป็นศาสนาใด ถ้านักการเมืองให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน” นายอิสมาแอณ ช่างเรือ, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564)

“ผู้นำในท้องถิ่นและมีความเป็นผู้นำและมีความศรัทธาไว้วางใจจากคนในหมู่บ้าน เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง เกิดจากการเลือกตั้ง โดยสอดคล้องกับศาสนาและการเมืองโดยนำสู่กระบวนการทางการเมืองและมุ่งสู่ผลสำเร็จ มีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง แลกเปลี่ยนเรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิด โดยการเป็นผู้ร่วมฟังแนวคิดและแนวทางแก้ไขเพื่อประกอบขั้นตอนการเลือกตั้ง โดยการ

นำมาจากข้อมูลข่าวสาร สื่อออนไลน์ จากพรรคการเมืองที่ชื่นชอบทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และมีการแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง โดยเน้นให้มีการฟังความคิดเห็นทั้งสองฝ่ายโดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในภายหน้า ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเมืองทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก จะมีการเลือกข้างหรือให้การสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยไม่สนใจถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ และการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นในระดับใด ๆ ก็ตาม อาทิ ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด หรือในระดับประเทศก็ตาม จะทำให้เกิดความแตกแยกในชุมชนชาวมุสลิม เนื่องจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันและข้อเสนอแนะผู้นำศาสนาอิสลามแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการเมื่อมีการพบปะในวงสนทนาต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานศพ ก็ให้มีการพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์การบ้านการเมืองอย่างเป็นกลาง เพราะหลักการศาสนาอิสลามถือว่าศาสนากับการเมืองเป็นเรื่องที่จะต้องขับเคลื่อนไปด้วยกัน” นายนิรันดร์ สันอิด, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564)

“หลักการศาสนาเน้นความเข้าใจความสามัคคี และมีตำแหน่งในการรับผิดชอบร่วมกัน โดยเน้นความประนีประนอมข้อพิพาทร่วมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมืองหรืออื่น ๆ และมีการทำการละหมาด โดยเวลาการทำกิจกรรมการละหมาดจะมีการพูดคุยเน้นย้ำเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองเพื่อยกระดับศาสนาให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง โดยเน้นหลักการการมีส่วนร่วมในการหันหน้าเข้ากันและร่วมทำกิจกรรมกับพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ มีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง แลกเปลี่ยน เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดโดยการเป็นผู้ร่วมฟังแนวคิดและแนวทางแก้ไขโดยการมีส่วนร่วมกันภายในหมู่บ้านในกลุ่มสภาคาเฟ เพื่อร่วมกันแก้ไขพัฒนาศึกษาโดยการพูดคุยและการเข้ามาโดยการตुरอ เพื่อลดการแข่งขันและความขัดแย้งทางการเมืองโดยผ่านทางผู้นำท้องถิ่น พร้อมมีการพูดคุยรณรงค์พรรคการเมืองในอนาคตโดยสันติวิธี โดยการแนะนำให้กลุ่มลูกบ้านในการให้ความสำคัญกับกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ผ่านทางผลงานและโครงการของผู้นำทางการเมืองเพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาททางการเมือง ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผ่านทาง การละหมาดของกลุ่มในท้องถิ่น โดยไม่มีวิธีการชักนำ และสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องทางการเมืองนั้นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาต่อไป นายประดิษฐ์ จันท์ทอง, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564)

“การทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ผ่านทางผู้นำศาสนาโดยใช้โครงการภาครัฐ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ในการรณรงค์การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกวันศุกร์ และ การรณรงค์ในการไปใช้สิทธิภายในหมู่บ้าน เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรค

การเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง โดยเป็นกลางและเป็นศูนย์รวมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในชุมชนมีส่วนร่วมในบางครั้งในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในการวางตัวเป็นกลางในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่แสดงออก ทางการเมือง ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ ไม่มีการแสดงออกที่ชัดเจนในการฝักใฝ่ พรรคการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจน” นายธีระ ชูเชิด, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษา เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เป็นการศึกษากระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ และเพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำทางศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

1.2 วิธีดำเนินการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวนทั้งหมด 200 คน ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม (อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น) รวมมัศยิดละ 3 คน จำนวน 60 มัสยิด รวมทั้งสิ้น 180 คน ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ จำนวน 9 คน และครูสอนศาสนาอิสลามจากมัศยิดต่าง ๆ จำนวน 11 คน สำหรับครูผู้สอนศาสนาอิสลามนั้นผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ จำนวนทั้งหมด 15 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวน 7 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 4 คน และประชาชนทั่วไปที่นับถือศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จำนวน 4 คน ด้วยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสถิติวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ พบว่า

1.3.1 ประเด็นที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษาที่บ่งบอกว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุ 41 – 50 ปี (ร้อยละ 29.50) กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 7,000 บาท (ร้อยละ 32.00) มีระดับการศึกษาประถมศึกษา (ร้อยละ 28.00) มีอาชีพ เกษตรกรรม (ร้อยละ 39.00) ตำแหน่ง อิหม่าม คอเต็บ และ บิหลั่น (ร้อยละ 60.00)

1.3.2 ประเด็นที่ 2 ปัจจัยแวดล้อม (กระบวนการกล่อมเกลารวมถึงการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ)

ผลการศึกษาที่บ่งบอกว่า ปัจจัยแวดล้อม (กระบวนการกล่อมเกลารวมถึงการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ) ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีการใช้สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย (Facebook , Line , Google , Youtube ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 - 6 ครั้ง (ร้อยละ 50.50) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (ใบปลิว , หนังสือพิมพ์ , วารสาร) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ (46.00) กลุ่มที่มีการใช้สถานีวิทยุท้องถิ่น/ชุมชน (ข่าวสาร/บทเพลง) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง (ร้อยละ 35.50) กลุ่มที่มีการรับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (ข่าวสาร , ภาพยนตร์ , บทเพลง) ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 - 6 ครั้ง (ร้อยละ 52.50) กลุ่มที่มีการพบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 - 6 ครั้ง (ร้อยละ 59.50) กลุ่มที่มีการพบปะพูดคุย (ข้าราชการ , นักการเมือง , กลุ่มการเมือง) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง (ร้อยละ 33.50) และผู้นำศาสนาได้แสดงความคิดเห็นว่า ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ได้มีการสอนเด็กและเยาวชนชาวมุสลิม ตั้งแต่อายุ ระหว่าง 6-15 ปี ซึ่งทุกศูนย์อบรมฯ จะจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง ในส่วนของชมรมผู้นำศาสนาอิสลาม อำเภอเมืองกระบี่ ได้มีการจัดประชุมประจำเดือนของชมรม อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ซึ่งจะจัดการประชุมขึ้นในทุกวันที่ 10 ของเดือน หรือถ้าเดือนใดวันที่ 10 ตรงกับวันศุกร์ จะเลื่อนการประชุมเป็นวันที่ 9 ของเดือน ณ มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ ตำบลไสยไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงข้อสั่งการกฎระเบียบ คำสั่ง แนวทางการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ได้รับทราบ และปฏิบัติตามให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมชาวมุสลิมในพื้นที่ อีกทั้งมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านกลุ่มไลน์ผู้นำศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ มีสถานีวิทยุเป็นของตนเอง เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

ต่าง ๆ โดยมีการออกอากาศทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ได้นำนโยบายรัฐบาล ข้อมูลข่าวสาร ข้อชี้แจงของทางราชการ/รัฐวิสาหกิจ มาแจ้งในที่ประชุมประจำเดือนของชมรม อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และได้เข้าไปร่วมกิจกรรมในงานเมาวัลดีกลางจังหวัดกระบี่ เช่น เข้าร่วมพิธีเปิดงาน เข้าร่วมการเสวนา 3 ศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมอบรมต่าง ๆ ภายในงานเมาวัลดีกลาง เป็นต้น และประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองได้มีการส่งบุตร-หลาน เข้าเรียนในศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด เพื่อให้เด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม และได้มีการพาบุตร-หลาน ไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในงาน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันการอ่านพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน เข้าร่วมรับชมการแสดงขับร้องอานาซิด เข้าร่วมพิธีคูอาฮ์ เป็นต้น

1.3.3 ประเด็นที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

ผลการศึกษาที่บ่งบอกว่าข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมสูง ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย ($\bar{X}=4.23$) รองลงมา คือ บทบาทด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.88$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.58$) ด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่สูง คือ ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ประชาชนมุสลิมเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่สูง คือ ท่านเห็นว่าท่านสามารถให้ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่านเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เช่น แนะนำสถานที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในบริเวณคูหาเลือกตั้ง เป็นต้น ด้านความเป็นกลางต่อนักการเมือง ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่สูง คือ ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาอิสลาม ควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ไม่เอนเอียงสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง จากการสัมภาษณ์ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนี้ คือ ผู้นำศาสนา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาสามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้ โดยพื้นฐานของศาสนาอิสลามไม่ได้แบ่งแยกกระหว่างการเมืองและศาสนาออกจากกัน โดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบการพูดคุยสนทนา เสวนาประเด็นทาง

การเมือง และรณรงค์ให้ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ การเลือกตั้งในพื้นที่ให้คำแนะนำสถานที่การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้ แต่ผู้นำศาสนาจะไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง ด้วยการชุมนุมประท้วงเพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ แต่จะใช้วิธีการรวมตัวกันยื่นหนังสือเพื่อเสนอข้อเรียกร้องให้กับหน่วยงานหรือองค์กรนั้นได้รับทราบ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการพูดคุยถกเถียงเรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่พรรคการเมืองและภาครัฐในเรื่องราวที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และประชาชนทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เนื่องจากเป็นผู้นำทั้งทางด้านศาสนาและการปกครองจึงมีบทบาทด้านการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อชุมชน รวมถึงสนองนโยบายของทางภาครัฐ ส่วนใหญ่ผู้นำศาสนาอิสลามมักจะวางตัวไม่เป็นกลางทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือเกิดความขัดแย้งต่อการบริหารงานในชุมชน ขาดภาวะการเป็นผู้นำส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในชุมชน

1.3.4 ประเด็นที่ 4 ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ผลการศึกษาที่บ่งบอกว่า ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้นำศาสนามีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองน้อย มีการวางตัวไม่เป็นกลางของผู้นำศาสนา ไม่ก่อให้เกิดภาวะการเป็นผู้นำก่อให้เกิดความขัดแย้งซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในชุมชน ประกอบกับผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งซึ่งเป็นประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติน้อย เนื่องจากยังขาดความไว้วางใจในการเข้ามาทำหน้าที่ของนักการเมือง มีการปิดกั้นโอกาสไม่ให้ชาวมุสลิม ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในสังกัดของพรรคการเมืองใหญ่ที่มีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้ง มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายโดยนำประเด็นการนับถือศาสนามาเป็นข้ออ้าง ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและมีการผูกมัดทางด้านจิตใจกับบุคคลที่เคยได้รับการเลือกตั้งที่ซ้ำ ๆ โดยไม่พิจารณาถึงผลงานการเลือกตั้งในระดับชาติของจังหวัดกระบี่

1.3.5 ประเด็นที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ผลการศึกษาที่บ่งบอกว่า ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ในฐานะที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในสังคมชาวมุสลิม มีการแสดงบทบาทของตนเองทางการเมืองให้มีความถูกต้องเหมาะสม แสดงบทบาทการเมืองให้มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีความเป็นกลางทางการเมือง ผู้นำทางศาสนาอิสลามควรมีคุณธรรมนำการเมืองอย่างแท้จริง เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นผู้กล้าเสียสละและผู้นำศาสนาอิสลามควรแสดงบทบาทการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยยึดหลักประชาธิปไตยและหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมองค์กรทางด้านศาสนาทุกศาสนาให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะนักการเมืองที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนนั้น ควรเป็นผู้ที่น้อมนำหลักธรรมคำสอนศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีความสงบสุขร่มเย็นควบคู่กันไปได้ ให้ความร่วมมือและทำความเข้าใจการเมืองที่ถูกต้อง โดยถือว่าตนเป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญของสังคมในฐานะผู้นำของประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่ มีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการอบรม/สัมมนาให้ความรู้ในทางการเมืองการปกครองแก่ผู้นำศาสนาอิสลาม โดยมีวิทยากรที่ดีมีคุณภาพมาบรรยายให้ความรู้ และมีข้อมูลเอกสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน ประกอบการฝึกอบรม โดยเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เช่น หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามกับการเมืองไทยหลักสูตรการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติตนของผู้นำศาสนาอิสลามในช่วงเลือกตั้ง เป็นต้น และทำหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติลดความอคติ และยอมรับสิทธิในการนับถือศาสนาของประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความแตกแยกและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

1.3.6 ประเด็นที่ 6 จากการศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางทางการเมืองได้ เพราะพื้นฐานของศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกกระหว่างการเมืองและศาสนา มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการแสดงออกทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม โดยเน้นย้ำไม่ให้ใช้วิธีการที่รุนแรงด้วยการชุมนุมประท้วง เพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ และส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยกับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง

เนื่องจากศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกระหว่างการเมืองกับศาสนาการเมืองที่ดีมีคุณภาพนั้นเขาจะต้องนำหลักการศาสนาแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันของสังคม และประเทศชาติ และมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด ในฐานะที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เคยมีการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนในการเลือกตั้งในทุกระดับในด้านต่าง ๆ คือ การกำหนดตัวบุคคลเพื่อลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการพูดคุยถกเถียงเรื่องนโยบายการบริหารของข้าราชการการเมืองในระดับต่าง ๆ มีปัญหาอุปสรรค คือ การมีข้ออ้างว่าการเมืองกับศาสนาจะต้องแยกออกจากกัน การไม่ให้โอกาสให้คนมุสลิมเข้าสมัครส.ส. ในสังกัดพรรคการเมืองที่มีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้ง การแบ่งฝัก แบ่งฝ่าย โดยนำประเด็นการนับถือศาสนาเป็นข้ออ้างและการผูกมัดทางด้านจิตใจกับบุคคลที่เคยได้รับการเลือกตั้งที่ซ้ำ ๆ โดยไม่พิจารณาถึงผลงาน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ผู้นำศาสนาจะต้องทำความเข้าใจต่อศาสนาของตนเองให้เห็นถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาสังคมการเมือง โดยนำหลักศาสนามาบูรณาการ สังคมจะต้องให้โอกาสให้คนมุสลิมเข้าสมัครส.ส. ในสังกัดพรรคการเมืองที่มีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้งเหมือนในอดีตที่เคยมี สส.มุสลิมของจังหวัดกระบี่ และจะต้องไม่นำประเด็นทางศาสนาเป็นการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมืองกลุ่มประชาชนทั่วไป ให้ความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง และชี้แนะให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง และไปใช้สิทธิที่ตนเองมีให้เกิดประโยชน์ ต่อสังคม ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งเพราะผู้นำศาสนาอิสลามนั้น เมื่อมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองแล้ว อาจจะนำมาสู่ความแตกแยกของคนในชุมชนหรือองค์กรศาสนาได้ เนื่องจากผู้นำศาสนาเป็นผู้ที่ชี้แนะแนวทางผู้สอน และขับเคลื่อนกิจกรรมทางด้านศาสนา หากผู้นำเป็นสมาชิกพรรค อาจมีกรณีผู้นำให้ผู้คนในชุมชนเดินตามความต้องการของพรรคการเมืองได้ โดยที่การตัดสินใจของคนในชุมชนอาจไม่ได้มาจากความคิดของคนในชุมชนเอง หรือความต้องการของตนเอง แต่ถ้าหากมีคนในชุมชนที่คิดต่างจากผู้นำศาสนา ก็อาจเกิดความแตกแยกได้ เพราะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำ และมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด แบบ เป็นการพูดคุยในเชิงการออกความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าการที่จะมานั่งถกเถียงเรื่องใครมาเป็นผู้นำที่ดีหรือไม่ดี แต่จะเป็นการพูดถึงความเป็นจริงในปัจจุบันว่าการเลือกผู้นำแบบไหน ที่จะมาพัฒนาชุมชนให้ตรงกับจุดประสงค์ของความต้องการของคนในชุมชน และความเป็นไปได้ของนโยบายของพรรคมากกว่า มีปัญหาและเสนอแนะหากผู้นำศาสนาอิสลามเข้าไปแสดงบทบาทและการ

มีส่วนร่วมทางการเมืองมากจนเกินไป อาจทำให้ขัดต่อหน้าที่ของผู้นำที่มีต่อคนในชุมชนได้ ขาดความน่าเคารพนับถือในด้านของศาสนา ผู้นำศาสนาอิสลามมีข้อจำกัดในการแสดงออกมากกว่าบุคคลทั่วไป เพราะต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักการอิสลาม และผู้นำศาสนาอิสลามต้องมีการแสดงออกทางการเมืองอย่างเป็นทางการเมืองอย่างเป็นทางการ เพื่อลดความขัดแย้ง ความแตกแยก ของคนในชุมชน และองค์กร

กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ความคิดเห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่มีบทบาททำให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่งในการทำกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง มีบทบาทและแนวทางนำเสนอในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักของศาสนา เห็นด้วย กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง เพราะ จะได้นำเสนอนโยบายให้กับพรรคในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของศาสนามีส่วนร่วมในบางครั้งในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของศาสนาและอยากให้นักการเมืองให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษายบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษา อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง และด้านบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านจะแตกต่างกันไป ผู้ศึกษาขอเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับอุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ ตามแนวทางการศึกษาของนักทฤษฎีสายมาร์กซิสม์ กรอบวิธีคิดที่กำหนดความเข้าใจของคนในสังคม เรียกว่า “อุดมการณ์ (Ideology)” ซึ่งจะต้องคอยซ้ำหรือ “ผลิตซ้ำ (Reproduction)” วิธีคิดอย่างต่อเนื่อง หรือที่เรียกว่า การผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ (Reproduction of ideology) เพื่อไม่ให้วิธีคิดนั้นสูญสลายไปจากสังคม ซึ่งอัลธูแซร์ได้แจกแจงให้เห็นว่า “กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ” นั้นดำรงอยู่ในสถาบันต่างๆ ทางสังคม ตั้งแต่สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันกฎหมาย สถาบันการเมือง สถาบันสื่อมวลชน และสถาบันทางวัฒนธรรม กาญจนา แก้วเทพ (2557 น.57-59) จึงสรุปได้ว่า กระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองที่มีเป้าหมายชัดเจน นั่นคือ การผลิตซ้ำๆ เป็นการ อัดฉีด และกรอกหู ผ่านการรับรู้ของ

มนุษย์ เพื่อหนทางที่บรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ โดยผ่านกลไกการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โซเชียลมีเดีย และกลไกทางด้านวัฒนธรรม

2.2 ด้านบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้นำศาสนาอิสลามเชื่อว่า ศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกระหว่างการเมืองและศาสนา ศาสนากับการเมืองจึงเป็นเรื่องจะต้องขับเคลื่อนไปด้วยกัน เพราะนักการเมืองที่ดีมีคุณภาพนั้น เขาจะต้องนำหลักการศาสนา มาแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันของสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธราตล มินโต (2552) ศึกษาเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม กรณีศึกษาเขตประเวศ กรุงเทพมหานครพบว่าผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทและการมีส่วนร่วมเมื่อได้เข้าสังกัดพรรคการเมือง และแนะนำพรรคการเมืองที่สังกัดให้ผู้อื่นทราบ รวมทั้งเป็นหัวคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ตนสังกัด เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมือง ทั้งในช่วงก่อนและหลังที่มีกิจกรรมการเลือกตั้ง และสอดคล้องกับ สุกชัย บุญฤทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำศาสนาอิสลามในเขตชุมชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา ชุมชนวังโสม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่าผู้นำศาสนาเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือเชื่อฟัง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับความไว้วางใจของประชาชนคล้อยตามผู้นำศาสนาอิสลามอันเป็นผลต่อการเลือกตั้ง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

3.1.1 ผู้นำศาสนาอิสลาม ในฐานะที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในสังคมชาวมุสลิม ควรแสดงบทบาทของตนเองทางการเมืองให้มีความถูกต้องเหมาะสม คือ ผู้นำศาสนาอิสลามควรแสดงบทบาทการเมืองให้มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ผู้นำศาสนาอิสลามควรมีความเป็นกลางทางการเมือง ผู้นำทางศาสนาอิสลามควรมีคุณธรรมนำการเมืองอย่างแท้จริง ผู้นำศาสนาอิสลามต้องเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ผู้นำศาสนาอิสลามต้องเป็นผู้กล้าเสียสละ และผู้นำศาสนาอิสลามควรแสดงบทบาทการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

3.1.2 ผู้นำศาสนาอิสลามควรยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และแสดงบทบาทการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยยึดหลักประชาธิปไตย

3.1.3 ภาครัฐควรส่งเสริมองค์กรทางด้านศาสนาทุกศาสนาให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะนักการเมืองที่ดีมีคุณภาพซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนนั้น ควรเป็นผู้ที่น้อมนำหลักธรรมคำสอนศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีความสงบสุข ร่วมเย็นควบคู่กันไปได้ โดยเฉพาะในทางศาสนาอิสลาม สามารถใช้มัสยิดหรือสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ให้เป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ได้เพราะพื้นฐานของศาสนาอิสลามไม่ได้ให้แบ่งแยกระหว่างการเมืองและศาสนา เช่น หน่วยงานราชการ นักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ เป็นต้น สามารถใช้มัสยิดเป็นสถานที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ ซึ่งมัสยิดเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาส เปิดพื้นที่ให้ประชาชนชาวมุสลิมได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร และแหล่งความรู้ต่าง ๆ จากบุคคลภายนอกได้ในช่วงเวลาหลังการประกอบศาสนกิจเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

3.1.4 ผู้นำศาสนาอิสลามควรให้ความร่วมมือและทำความเข้าใจการเมืองที่ถูกต้อง โดยถือว่าตนเป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญของสังคมในฐานะ ผู้นำของประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่

3.1.5 ควรสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการอบรม/สัมมนา ให้ความรู้ในทางการเมือง การปกครองแก่ผู้นำศาสนาอิสลาม โดยมีวิทยากรที่ดีมีคุณภาพมาบรรยายให้ความรู้ และมีข้อมูลเอกสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน ประกอบการฝึกอบรม โดยเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เช่น หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามกับการเมืองไทย หลักสูตรการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติตนของผู้นำศาสนาอิสลามในช่วงเลือกตั้ง เป็นต้น

3.1.6 หน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ ลดความอคติ และยอมรับสิทธิในการนับถือศาสนาของประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความแตกแยก และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาสู่บทบาทและการมีส่วนร่วมของการเมืองระดับประเทศต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาถึงนโยบายและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกับประชาชน เพื่อนำข้อหาหรือไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองระดับชาติต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ วรรณวงศ์. (2542). *บทบาทนอกการเลือกตั้งของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เกรียงไกร ทองจิตติ. (2560). การกล่อมเกลாதางการเมืองผ่านบทเพลงเพื่อชีวิตช่วงปี พ.ศ. 2561-2519. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 3(2), 13.
- กรมการศาสนา. (2553). *ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ. 2553*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2561). *ศาสนิกสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: บริษัททำไทยเพรส จำกัด. คลังข้อมูลสถาบันมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (ม.ป.ป.). *ศาสนายูดาห์*. สืบค้นจาก <https://repository.au.edu/handle/6623004553/17549>
- จรัญ มะลูลีม, กิติมา อมรทัต และพรพิมล ศรีโชติ. (2539). *ไทยกับโลกมุสลิม : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม*. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุภาพ. (2522). *หลักรัฐศาสตร์พื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- จารุวรรณ อ่องเอี่ยม. (2550). *บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษากรณีตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ชวลิตธำรง โกภูติระกูล. (2533). *ผู้นำศาสนาอิสลามกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี เขตหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ พระโขนง* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธราตล มินโต. (2552). *บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม กรณีศึกษาเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นคร มาฉิม. (2557). *กระบวนการพัฒนาพรรคการเมืองสู่ความเป็นสถาบันการเมือง : กรณีศึกษาเปรียบเทียบพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคไทยรักไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- บีบีซี นิวส์. (2560). *อิสลาม : ศาสนาที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก*. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/international-39290880>

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บรรจง กลิ่นสงวน. (2547). *การกล่อมเกลางานการเมืองและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).* มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, นนทบุรี
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ. (2539). *มุสลิมในประเทศไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการหอสมุดกลางอิสลามสายสกุลสุตต่านสุลัยมาน.
- ปรีชา หงส์ไกรเลิศ และคณะ. (2559). *การประเมินผลการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2548.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- พิเชษฐ สิขมรังสี. (2529). *แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนไทย ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขต อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม.* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิมสิริ คำแสน. (2558). *อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ต่อพฤติกรรมการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554) *ระบบค้นหาคำศัพท์.* สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- ไพบุญย์ ช่างเรียน. (2516). *สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา.* กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- ยุทธพร อิศรชัย. (2544). *อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รัชนิกุล อุตระศาสตร์. (2557). *ปัญหาทางกฎหมายในการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. (2554). *การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองไทย : คู่มือปฏิบัติหน้าที่สมาชิกรัฐสภา.* นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิทยา ชินบุตร. (2559). *การเลือกตั้ง.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไวยรัช เจียมบรรจง. (2523). *จิตวิทยาสังคม เล่ม 2.* กรุงเทพฯ: สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์.
- ศุภชัย บุญฤทธิ์. (2547). *บทบาทผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตชุมชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาชุมชนวังโสม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527) จิตวิทยาทางสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- สิวาพร ชนะ. (2535). ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามต่อระบบพรรคการเมืองในจังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุขุม นวลสกุล และวิทยา จิตนุพงศ์. (2558). การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพิศ หล้าคำภา. (2550). บทบาทผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร : นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรางค์ จันทน์เอม . (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2549). การเมืองไทย. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2550). การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สำนักงานจังหวัดกระบี่. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2561 – 2565 ฉบับทบทวนรอบปี พ.ศ. 2564 . สืบค้นจาก http://krabi.thailocalink.com/files/com_news_develop_plan/2020-08_5346d4ead238117.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย. (2562). สถิติจำนวนมัสยิดที่จดทะเบียนจัดตั้ง. สืบค้นจาก <https://www.cicot.or.th/th/news/detail/312/5/สถิติจำนวนมัสยิดที่จดทะเบียนจัดตั้ง/>
- สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่. (ม.ป.ป). คณะกรรมการ. สืบค้นจาก <http://www.masjidthai.com/kbi/masjid/>
- สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่. (ม.ป.ป). มัสยิดและสัปบุรุษ. สืบค้นจาก <http://www.masjidthai.com/kbi/masjid/>
- สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่. (2562). หนังสืออนุสรณ์งานเมาวัลดีกลางจังหวัดกระบี่ ครั้งที่ 38. กระบี่ : รุ่งโรจน์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ ครั้งที่ 40. (2564). หนังสืออนุสรณ์งานเมาวัลดีกลางจังหวัดกระบี่. กระบี่ : รุ่งโรจน์การพิมพ์.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่. (2564). ทำเนียบศูนย์อบรมศาสนาอิสลาม. สืบค้นจาก https://m-culture.go.th/krabi/download/article/article_20211221135316.pdf

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). 4 สถิติศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม. สืบค้นจาก

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/04.aspx>

เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2531). กลุ่มชาติพันธุ์ : ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ : กองทุนสง่ารัฐจิระอัมพร.

หยุดแสงอุทัย. (2516). พรรคการเมือง. กรุงเทพฯ : พิงแณศ.

หลุยส์ อัลตูแซร์. (2557). อุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ [iDEOLOji VE DE VLETin

iDEOLOJİK AYGITLARI] (พิมพ์ครั้งที่ 2) (กาญจนา แก้วเทพ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ :

สยามปริทัศน์. (1970)

อนันต์ ทองชาติ. (2542). ความเข้าใจของผู้นำศาสนาอิสลามต่อระบบการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา

ศึกษากรณี อำเภอดากใบ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

อาด็อนัน มะคอกแซ และอับดุลเลาะ ยูโซะ. (2559). การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนา

ในจังหวัดปัตตานี. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 11(20), 181.

เอกรินทร์ ต่วนศิริ และอันวาร์ กอมะ. (2561). ประชาธิปไตยกับอิสลาม ข้อสังเกตเบื้องต้น.

ปัตตานี : สมิลัน เพรส.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

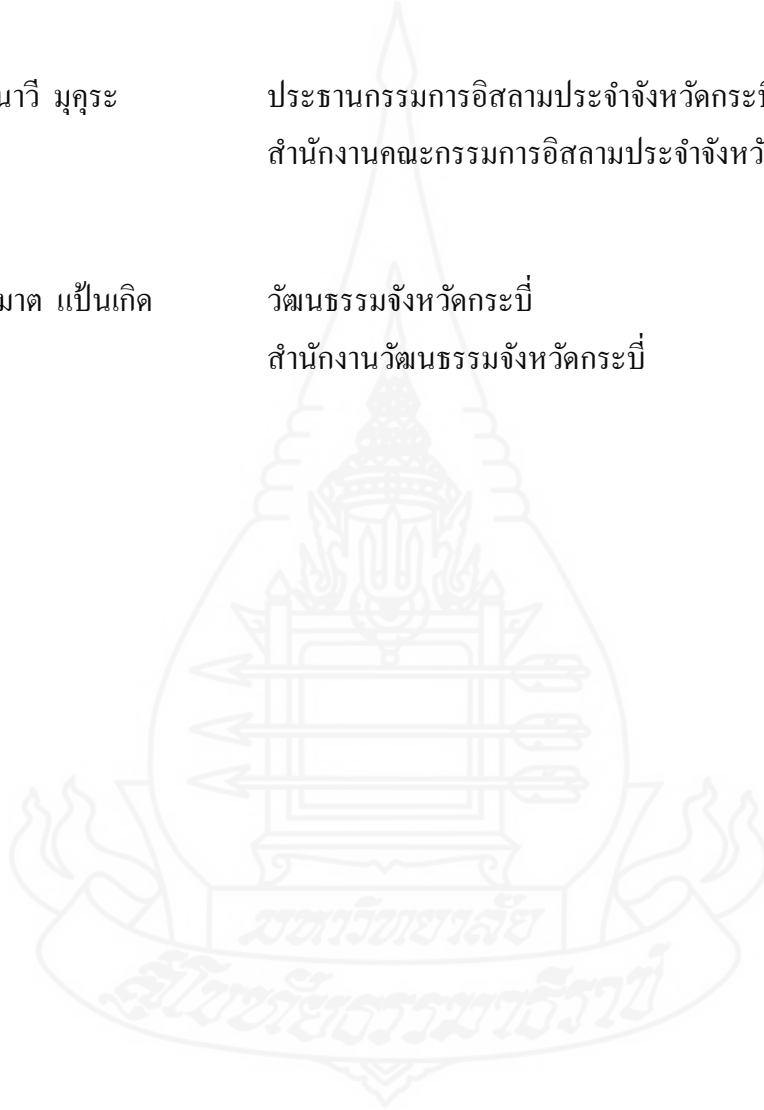
ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ

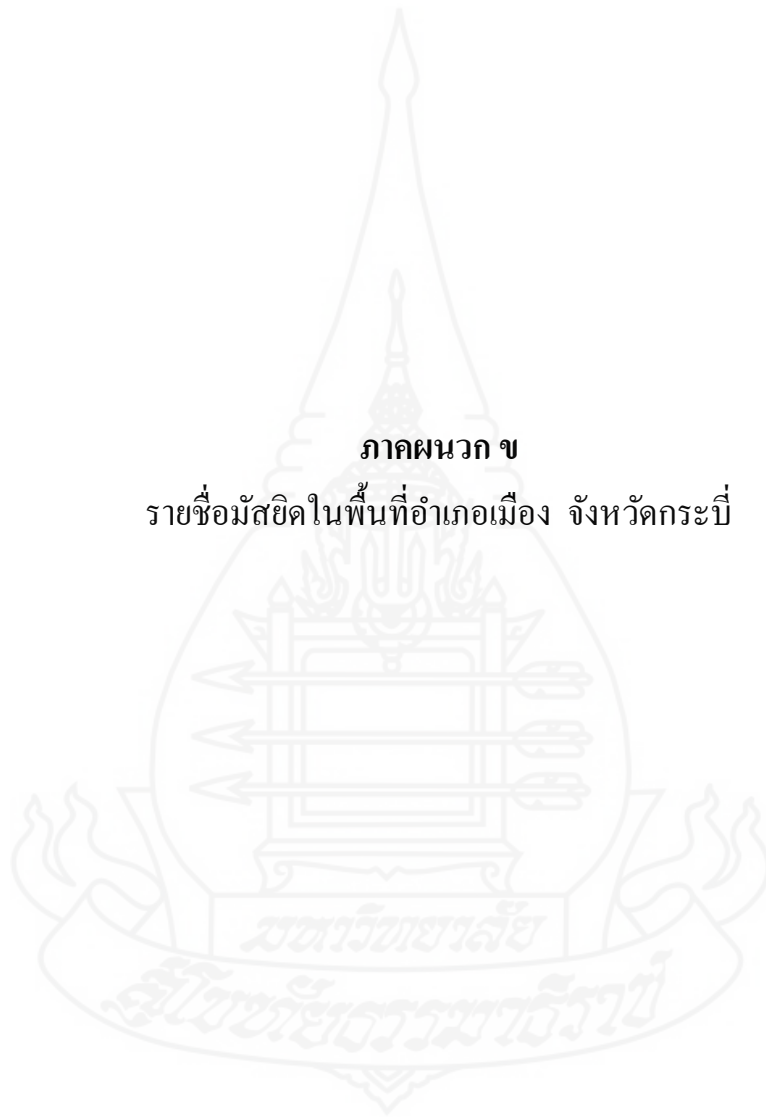
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผศ.ดร. ขจรศักดิ์ สีทธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. นายอัสนาวี มุคุระ ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
3. นายโกมาต เป้นเกิด วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่

ภาคผนวก ข

รายชื่อมัสยิดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

รายชื่อมัสยิดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

ลำดับ ที่	ชื่อมัสยิด	ทะเบียน มัสยิด	เลข ที่ตั้ง	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	มาดิเนฮ์	192	25/9	-	ปากน้ำ	เมือง	กระบี่
2	นุรุลอิสลามียะฮ์	164	370	12	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
3	มัสยิดนุรุลอิหม่าน (บ้านไร่)	117	597	11	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
4	มัสยิดนุรุลศอลละฮ์ บ้านเขาตั้ง	050	222	8	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
5	บ้านคลองเนียง	155	389	12	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
6	บ้านน่านอก	021	596	11	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
7	บ้านน้ำจัน	023	316	2	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
8	บ้านหว่างคลอง	006	6	4	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
9	มูฮำฮิดีน	193	94/4	8	กระบี่น้อย	เมือง	กระบี่
10	บ้านย่านสบ้า	182	-	-	กระบี่ใหญ่	เมือง	กระบี่
11	อิกวาตุ้ลมุสลิมีน (บ้านตลาดเก่า) เขตเทศบาล	142	205	-	กระบี่ใหญ่	เมือง	กระบี่
12	คำรูล่าคิด (บ้านคลองไครใต้)	116	-	3	เขาคราม	เมือง	กระบี่
13	นุญญุมมุฮาญีรีน หนองถั่วแรด	188	188	2	เขาคราม	เมือง	กระบี่
14	มัสยิดนุรุลยันนะห์(เขาค้อม)	140	140	6	เขาคราม	เมือง	กระบี่
15	บ้านทุ่ง(ญุมอียาตุ้ลมุสลิมีน)	002	664	1	เขาคราม	เมือง	กระบี่
16	บ้านเขาขาว	094	213	5	เขาคราม	เมือง	กระบี่
17	บ้านไหนดั้ง	004	4	3	เขาคราม	เมือง	กระบี่
18	นุรุลฮุดา บ้านไร่ยาว	095	663	1	เขาคราม	เมือง	กระบี่
19	อัลมุบาร็อก(บ้านทะเลคลอง)	200	163	6	เขาคราม	เมือง	กระบี่
20	อาดามี	1008	267	1	เขาคราม	เมือง	กระบี่
21	จำปาสระ	001	381	1	เขาทอง	เมือง	กระบี่
22	บ้านคลองกรวด	162	260	6	เขาทอง	เมือง	กระบี่

รายชื่อมัสยิดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

ลำดับ ที่	ชื่อมัสยิด	ทะเบียน มัสยิด	เลข ที่ตั้ง	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
23	บ้านท่าเลน	-	-	3	เขาทอง	เมือง	กระบี่
24	ประชารุ่ง	104	261	6	เขาทอง	เมือง	กระบี่
25	ประชาพัฒนา(บ้านช่องเขา)	157	157	2	เขาทอง	เมือง	กระบี่
26	พัฒนาอิสลามท่าพรุ	129	129	5	เขาทอง	เมือง	กระบี่
27	มะขามทอง	012	12	2	เขาทอง	เมือง	กระบี่
28	สันติประชาสรรค์ น้ำโครมๆ	128	128	4	เขาทอง	เมือง	กระบี่
29	อรัระห์หมาน	190	-	4	เขาทอง	เมือง	กระบี่
30	นุรุลอิดายะห์(บ้านคลองหิน)	070	123	7	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
31	นุรุลสุดาห์	189	189/1	6	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
32	บ้านคลองจิหลาด	008	8	3	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
33	มัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่	067	327	2	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
34	มาซอลิสูดีน(บ้านอ่าวน้ำเมา)	022	22	5	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
35	ริฎวานุลลอฮ์(บ้านแหลมโพธิ์)	069	281	6	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
36	ห้ำดาหรนอยู่มูอ๊ะ	107	107	6	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
37	อะสุลิสซุนนะฮ์	198	206	7	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
38	อัลญานูบล มูเนาวเราะห์ - บ้านนาห้วนอน	097	661	4	ไสยไทย	เมือง	กระบี่
39	ทรายขาว	101	101	6	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่
40	บ้านคลองแห้ง	007	-	5	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่
41	บ้านช่องพลี (นุรึนหัยันนะ)	072	-	1	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่
42	บ้านเกาะพีพี	071	-	7	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่
43	ยามาอาตุลอิสลาม (บ้านนาไทย)	203	189	1	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่
44	อัลมุอาฮิดีน	096	896	4	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่

รายชื่อมัสยิดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

ลำดับ ที่	ชื่อมัสยิด	ทะเบียน มัสยิด	เลข ที่ตั้ง	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
45	อ่าวนาง อัล-มูเนาวเราะฮ์ (บ้านอ่าวนาง)	014	14	2	อ่าวนาง	เมือง	กระบี่
46	นุรุลลอฮ์	165	541	1	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
47	บ้านคลองม่วง	091	415	2	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
48	บ้านดินแดงน้อย	187	222	6	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
49	บ้านหนองทะเล	005	540	1	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
50	บ้านหน้าหมี	108	-	5	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
51	บ้านเกาะขวาง	136	259	3	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
52	บ้านเขากลม	010	418	7	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
53	บ้านแหลมป่อง	003	256	3	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
54	บ้านแหลมสอม	075	158	4	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
55	บ้านในไร่	080	80	5	หนองทะเล	เมือง	กระบี่
56	นุรุลยากีน	083	83	3	คลอง ประสะงค์	เมือง	กระบี่
57	นุรุลอับดะห์(บ้านบางขุน)	130	159	4	คลอง ประสะงค์	เมือง	กระบี่
58	บ้านคลองประสะงค์	019	148	2	คลอง ประสะงค์	เมือง	กระบี่
59	บ้านเกาะกลาง	009	333	1	คลอง ประสะงค์	เมือง	กระบี่
60	บิลาลบินรอบาย์ ชุมชนท่าเด	183	325	1	คลอง ประสะงค์	เมือง	กระบี่

ที่มา : <http://www.masjidthai.com/kbi/masjid/>

ภาคผนวก ค

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ วค ๑/๒๕๖๔

ศาลากลางจังหวัดกระบี่

๙/๑๐ ถนนอุตรกิจ กบ ๘๑๐๐๐

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำคั่นคว่ำอิสระ (IS)

เรียน ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างข้อมูลแบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ดิฉันนางสาววันทนีย์ คงทอง นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ กำลังศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รหัสนักศึกษา ๒๖๒๘๐๐๑๑๘๘ ได้ทำการศึกษาคั่นคว่ำอิสระเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษา อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยมี ผศ.ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ เป็นประธานกรรมการควบคุมการจัดทำคั่นคว่ำอิสระ (IS)

ในการศึกษาครั้งนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ดำเนินการประสานผู้นำศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ เข้าร่วมตอบแบบสอบถาม เรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่” เพื่อนำไปประกอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการร่วมตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๐๐ คน ดังนี้

๑. อิหม่าม ประจำมัสยิดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่
๒. คอเต็บ ประจำมัสยิดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่
๓. บิหลั่น ประจำมัสยิดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่
๔. กรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่
๕. ครูสอนศาสนาอิสลาม ประจำมัสยิดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่

ทั้งนี้ สามารถรอกข้อมูลตอบแบบสอบถามดังกล่าว ได้ที่ QR-Code ที่แนบมาด้านล่างนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาววันทนีย์ คงทอง

นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นักศึกษา วันทนีย์ คงทอง

โทร ๐๘๕-๗๘๑๕๗๘๕

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน เพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

สัมภาษณ์ 15 คน ดังนี้

★ ผู้นำศาสนาอิสลาม จำนวน 7 คน ได้แก่

1. นายอัสนาวิ มุคุระ ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
2. นายสุนทร สีหมุ่น ประธานกรรมการอิสลาม เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่
3. นายสมศักดิ์ ขาวเล็ก อิหม่ามมัศยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่
4. นายระอ์หมาน กุลหมาด ประธานอิหม่ามเขตอำเภอเมือง (อิหม่ามมัศยิดบ้านน้ำจาน)
5. นายวิรัตน์ และเลียม คอเต็บมัศยิดนูรูลสุดาห์ / เลขานุการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
6. นายวิรัช สีหมุ่น กรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่
7. นางกรวิกา ปานบุตร ครูสอนศาสนามัศยิดบ้านคลองเนียง

★ เจ้าหน้าที่รัฐ

8. นายประดิษฐ์ จันทร์ทอง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์
9. นายธีระ ชูเชิด ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) / เลขานุการรองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่
10. นายอิสมาแอณ ช่างเรือ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 อ่าวนาง / บิหลั่นมัศยิดบ้านคลองแห้ง
11. นายนิรันดร์ สันอิด นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ สำนักงานจังหวัดกระบี่

★ ประชาชนทั่วไป

12. นายสมพร กุลหลัง ประชาชนทั่วไป (ตำบลไสไทย)
13. นางสาวเมริกา ถวายเชื้อ ประชาชนทั่วไป (ตำบลไสไทย)
14. นายศักดิ์ดา คลองยวน ประชาชนทั่วไป (ตำบลกระบี่น้อย)
15. นางศรีัญญา เสวก ประชาชนทั่วไป (ตำบลหนองทะเล)

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ภาพการลงพื้นที่ประสานสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่ เพื่อจัดเก็บข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ภาพการลงพื้นที่เก็บรวบรวมแบบสอบถามกับผู้นำศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ภาพการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้นำศาสนาอิสลาม และผู้ที่เกี่ยวข้อง
ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ รายบุคคลด้วยตนเอง

นายอัสนาวี มุกระ ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

นายสุนทร สีหมุ่น ประธานกรรมการอิสลาม เขตพื้นที่อำเภอเมืองกระบี่

นายวิรัตน์ และเลียม คอเต็บมัสยิดนูรุลสุดาห์ / เลขานุการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่

นายคะร้อหมาน กุลหมาด ประธานอิหม่ามเขตอำเภอเมือง (อิหม่ามมัสยิดบ้านน้ำจ่าน)

นายสมศักดิ์ ขาวเล็ก อิหม่ามมัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่

นางกรวิกา ปานบุตร ครูสอนศาสนามัธยมบ้านคลองเนียง

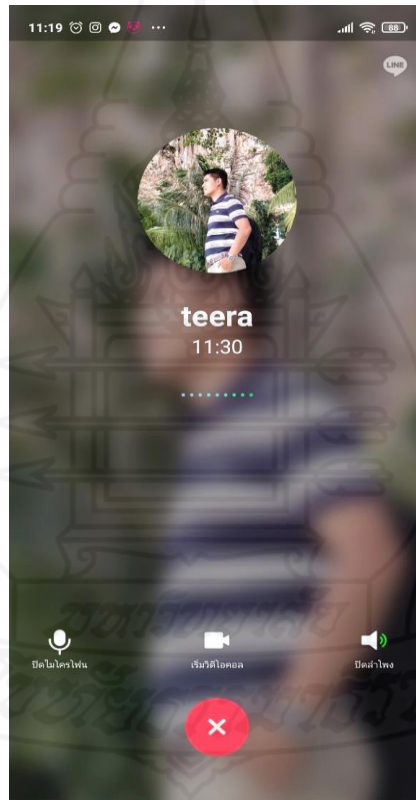
นายประดิษฐ์ จันทร์ทอง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์

นางสาวเมริก้า ถวายเชื้อ ประชาชนทั่วไป (ตำบลไสไทย)

นายนิรันดร์ สันอืด นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ สำนักงานจังหวัดกระบี่

นายธีระ ชูเชิด ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) / เลขานุการรองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

ภาคผนวก ฉ
เครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง
“บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่”

.....

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

กรุณากรอกข้อมูลหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

1. อายุของท่าน

☐ 1. 30 – 40 ปี	☐ 2. 41 – 50 ปี
☐ 3. 51 – 60 ปี	☐ 4. 61 – 70 ปี
☐ 4. 70 ปีขึ้นไป	

2. รายได้ต่อเดือน

☐ 1. ต่ำกว่า 7,000 บาท	☐ 2. 7,001 – 10,000 บาท
☐ 3. 10,001 – 12,000 บาท	☐ 4. มากกว่า 12,000 บาท

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 2. มัธยมศึกษา
☐ 3. อาชีวศึกษา	☐ 4.ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
☐ 5. ไม่รู้หนังสือ	

4. อาชีพของท่าน (ก่อนเข้ามาเป็นผู้นำศาสนา)

☐ 1. เกษตรกรรม	☐ 2. รับจ้างหรือค้าขาย
☐ 3. พนักงานบริษัท	☐ 4. รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
☐ 5. อื่นๆ ระบุ	

5. ตำแหน่งของท่าน

☐ 1. อิหม่าม	☐ 2. คอเต็บ
☐ 3. บิหลั่น	☐ 4. กรรมการอิสลาม
☐ 5. ครูผู้สอนศาสนา	

ส่วนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อม (กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ)

ปกติแล้วท่านได้รับฟังข่าวสารหรือสื่อต่างๆ เกี่ยวกับพรรคการเมืองมากเพียงใด

6. การใช้สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line, Google, Youtube)

() 1. ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	() 2. สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
() 3. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	() 4. ไม่เคยเพราะ.....

7. การใช้สิ่งพิมพ์ (ใบปลิว, หนังสือพิมพ์, วารสาร)

() 1. ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	() 2. สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
() 3. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	() 4. ไม่เคยเพราะ.....

8. การใช้สถานีวิทยุท้องถิ่น/ชุมชน (ข่าวสาร, บทเพลง)

() 1. ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	() 2. สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
() 3. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	() 4. ไม่เคยเพราะ.....

9. การรับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (ข่าวสาร, ภาพยนตร์, บทเพลง)

() 1. ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	() 2. สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
() 3. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	() 4. ไม่เคยเพราะ.....

10. การพบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป

() 1. ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	() 2. สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
() 3. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	() 4. ไม่เคยเพราะ.....

11. การพบปะพูดคุย (ข้าราชการ, นักการเมือง, กลุ่มการเมือง)

() 1. ทุกวันหรือสัปดาห์ละ 5 – 6 ครั้ง	() 2. สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
() 3. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	() 4. ไม่เคยเพราะ.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 4 = เห็นด้วย, 3 = ไม่แน่ใจ, 2 = ไม่เห็นด้วย, 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็นที่ใช้พิจารณาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.บทบาทด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย ท่านคิดว่า...					
1.1 การได้มาของตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามนั้น มีความสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยแบบมีผู้แทนในปัจจุบัน					
1.2 ผู้นำศาสนาสามารถปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบโดยระบอบประชาธิปไตยให้แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ได้ เช่น หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง หลักสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เป็นต้น					
1.3 ผู้นำศาสนาอิสลามควรนำหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาช่วยในการปกครองตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น การเลือกผู้แทน การลงประชามติ การบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น					
1.4 ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ประชาชนชาวมุสลิมเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้					
1.5 ผู้นำศาสนาอิสลามควรเป็นแกนนำในการเรียกร้อง สนับสนุน และส่งเสริมให้ชาวมุสลิมในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย					
1.6 ผู้นำศาสนาอิสลามมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน หรือรณรงค์เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพื้นที่					
2.บทบาทด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ท่านคิดว่า...					
2.1 ท่านเห็นว่าท่าน สามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของตน ได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกระบี่					
2.2 ท่านเห็นว่าท่าน สามารถชี้แนะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นชาวมุสลิม เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในเขตพื้นที่ของตน ได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาตำบล เป็นต้น					

ประเด็นที่ใช้พิจารณาบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
2.บทบาทด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ท่านคิดว่า...	5	4	3	2	1
2.3 ท่านคิดว่า การเลือกตั้งที่ผ่านมาไม่ว่าการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ท่านสามารถชักชวนพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่านเข้าร่วมรับฟังการปราศรัยหาเสียง ร่วมฟังการแถลงนโยบายของผู้รับสมัครรับเลือกตั้ง					
2.4 ท่านคิดว่าท่าน สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งในพื้นที่ของตน					
2.5 ท่านเห็นว่าท่าน สามารถให้ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ แก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ของท่าน เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เช่น แนะนำสถานที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ ข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในบริเวณคูหาเลือกตั้ง เป็นต้น					
3.บทบาทด้านความเป็นกลางต่อพรรคการเมือง ท่านคิดว่า...					
3.1 ในสังคมที่เปิดกว้างทางการเมือง ท่านควรเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง					
3.2 เมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ท่านควรเป็นหัวคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ท่านสังกัดอยู่					
3.3 ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาอิสลาม ควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ไม่เอนเอียงสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง					
3.4 ท่านคิดว่า ผู้นำศาสนาอิสลามสามารถชักจูงให้ประชาชนชาวมุสลิมในพื้นที่สนับสนุนพรรคการเมืองที่ท่านสนับสนุนได้					
3.5 ท่านคิดว่า เมื่อท่านสังกัดพรรคการเมืองใดแล้ว ท่านควรที่จะแสดงตัวสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นอย่างเต็มที่					
3.6 ท่านเห็นด้วยกับการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ของพรรคการเมืองในการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค ชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่					
4. บทบาทด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง ท่านคิดว่า...					
4.1 ท่านคิดว่าท่าน ควรสละเวลามาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง					
4.2 ท่านคิดว่าท่าน ควรสละเวลาติดตามข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น ข่าวการประชุม ประท้วง ข่าววิเคราะห์การเมือง เป็นต้น					
4.3 ท่านคิดว่าท่าน มีส่วนสำคัญในการปลุกระดมชาวมุสลิมในพื้นที่ ออกมาร่วมชุมนุม สนับสนุน หรือต่อต้านการทำงานของนักรบการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ หรือรัฐบาล					
4.4 ท่านเคยมีส่วนร่วมในการพูดคุย ถกเถียง เรื่องการเมืองในพื้นที่ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด					
4.5 ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรแยกศาสนากับการเมืองออกจากกัน					

แบบสัมภาษณ์ผู้นำศาสนาอิสลาม

ประกอบการทำคั่นคว่ำอิสระ

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม :

กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

คำอธิบาย แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์รายบุคคล แนวคำถามของแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของผู้นำศาสนาอิสลามในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล.....
2. อายุ.....
3. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
4. ตำแหน่ง.....
5. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

2.1 ในฐานะที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ท่านคิดว่าท่านมีบทบาท และมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

2.2 ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดกระบี่ สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางทางการเมือง ได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

2.3 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับการที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ของท่าน ออกมาร่วม แสดงออกทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วง ต่าง ๆ เพื่อขับไล่รัฐบาล หรือต่อต้านการทำงานของ นักการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐ

.....
.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประกอบการทำค้นคว้าอิสระ

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม :

กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

คำอธิบาย แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์รายบุคคล แนวคำถามของแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
5. อาชีพ.....
6. ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ด้านการร่วมกิจกรรมการเมือง

2.1 ท่านคิดว่า ผู้นำศาสนาอิสลามในพื้นที่ของท่าน มีบทบาทให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.2 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาววันทนีย์ คงทอง
วัน เดือน ปีเกิด	28 มิถุนายน 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	1. ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมหาวิชราวุธ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2549 2. ระดับปริญญาตรี - วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2554 - รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2558
สถานที่ทำงาน	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ (ศาลากลางจังหวัดกระบี่ 9/10) ถนนอุตรกิจ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
ตำแหน่ง	นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ (ผู้ประสานงานอำเภอลำทับ) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่

